

JONA EN NINEVE

Ds. H.G. Koekkoek

Inhoudsopgave

[Jona en Ninevé](#)

[Hoofdstuk 1](#)

[Wie was Jona?](#)

[Jona, een bekende profeet](#)

[Zijn naam betekent ‘duif’](#)

[Ninevé in de Bijbel](#)

[De grote stad](#)

[De Talmoed over Jona](#)

[Jona een leerling van Elia en Elisa](#)

[Jona, de profeet bij Jehu](#)

[Jona en Jerobeam](#)

[Frustrerend](#)

[Jona was de zoon van Amittai](#)

[Jona en Zebulon](#)

[De roeping van Jona](#)

[Jona en de Here Jezus](#)

[Een ernstige aanklacht](#)

[Wat betekent ‘feest der Joden’?](#)

[Het Loofhuttenfeest](#)

[De laatste dag van het feest](#)

[Bijzondere momenten](#)

[Het Loofhuttenfeest en de Heilige Geest](#)

[Jezus nodigt mensen uit om bij Hem te komen](#)

[De Heer roept ook ons](#)

[Hoofdstuk 2](#)

[Jona op de vlucht](#)

[Jona vluchtte weg van God!](#)

[Het doel van Jona’s vlucht](#)

[Jona ‘daalde af’](#)

[Een afschuwelijke storm op de Middellandse zee](#)

[Een heiden roept Jona op om te bidden](#)

[Het gebed van de zeelieden](#)

[Jona - een profetisch beeld](#)
[Angst voor de God van Jona](#)
[Beloften aan God](#)
[Het offer in de tempel voor de volken](#)
[Jona... een profeet van Jezus](#)
[Hoofdstuk 3](#)
[Berouw](#)
[Het boek 'Jona'](#)
[Overzicht van de vier hoofdstukken van het boek](#)
[Vragen!](#)
[Jona in 'Tenach'](#)
[Wij stellen vragen en krijgen antwoord](#)
[Er was genade van God voor niet-Joden](#)
[De Heilige Geest leert je je eigen hart kennen](#)
[Gods les voor Jona](#)
[Het doel van het boek Jona](#)
[Hoofdstuk 4](#)
[Jona, de man van dood en opstanding](#)
[Het gebed van Jona Jona 1:17 en hoofdstuk 2](#)
[Een grote vis](#)
[Verschillende wonderen](#)
[Een gebed of een lied?](#)
[Beeldspraak of een diepere betekenis?](#)
[De Here Jezus vergeleek Zichzelf met Jona!](#)
[Jona en de vis](#)
[Jona als beeld van de Messias](#)
[Dood en opstanding](#)
[De Here Jezus en Jona](#)
[Jezus is groter dan Jona](#)
[Hoofdstuk 5](#)
[Het effect van Jona's prediking](#)
[Tweede roeping van Jona en de bekering van Ninevé](#)
[Enkele opmerkelijke gedachten](#)
[Jezus sprak over de mannen van Ninevé](#)
[Ninevé de grote stad](#)
[Vier steden - toch één stad](#)

[Een 'stad van God'](#)
[De boodschap](#)
[De boodschap wordt geloofd!](#)
[Bang... geloof!](#)
[Vasten als gevolg van hun inkeer](#)
[Wat is 'vasten'?](#)
[Alles en iedereen vastte](#)
[Rouwkleding](#)
['Bekering' van God](#)
[Het gevolg van hun bekering](#)
[Verootmoediging en vasten](#)
[Slot](#)
[Hoofdstuk 6](#)
[Wie kan Jona begrijpen?](#)
[Jona 4](#)
[Het probleem van Jona](#)
[De teleurstelling van Jona](#)
[Jona is ook teleurgesteld in God](#)
[Het viel ook niet mee voor Jona](#)
[Een wonderboom](#)
[De dood van de wonderboom](#)
[Het gebed van Jona](#)
[Gods vraag](#)
[Wat betekent dit?](#)
[De zwijgende profeet](#)
[Wat is de betekenis van het boek Jona?](#)
[Jona is ook een beeld van het volk Israël](#)
[Drie lessen](#)
[Een paar vragen](#)
[Hoofdstuk 7](#)
[Hoe liep het af met Ninevé?](#)
[Veertig jaar na Jona...](#)
[Sanherib bij Jeruzalem](#)
[Het oordeel van God](#)
[Wie was Nahum?](#)
[Het definitieve oordeel over Ninevé](#)

[De gebeurtenissen](#)
[Het boek van Nahum](#)
[De zonden van Ninevé](#)
[Drie hoofdstukken](#)
[Een Godsspraak](#)
[Het oordeel komt](#)
[Het oordeel is definitief](#)
[Nahum en de toekomst](#)
[Slot](#)
[Andere boeken van ds. Koekkoek](#)

Hoofdstuk 1

Wie was Jona?

Het woord des HEREN kwam tot Jona, de zoon van Amittai: Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en predik tegen haar, want haar boosheid is opgestegen voor mijn aangezicht. (Jona 1:1,2)

Veel mensen en gebeurtenissen in de Bijbel hebben niet alleen een historische betekenis maar ook een geestelijke. Dat is ook het geval met de geschiedenis van Jona.

We kijken in dit boek daarom zowel naar de historische gegevens als naar de geestelijke betekenis ervan.

Wij zullen in dit boek een aantal grote rabbijnen citeren. Ook maken wij dankbaar gebruik van het Joodse standaardwerk: de Talmoed. De Talmoed is het belangrijkste boek binnen het jodendom. Het bevat de oorspronkelijke mondelinge leer die nu dus opgeschreven is. Het bevat de commentaren van belangrijke rabbijnen en andere schriftgeleerden op de Tenach (het Oude Testament) tot en met de tijd dat de Here Jezus op aarde was. Dit betekent dat u met name informatie krijgt over het boek Jona zoals men in de tijd van de Here Jezus hierover sprak. U zult ook zien, dat de rabbijnen dichter bij de Here Jezus stonden dan wij vaak denken.

Jona, een bekende profeet

Als het gaat om de vraag wie Jona was, is één ding zeker: hij was een profeet. Hij was zelfs een bekende profeet. Hij was bekend

vanwege het verhaal van zijn korte zeereis, de grote vis en zijn prediking in Ninevé. Verder is Jona in feite juist een onbekende profeet. Wat weten wij van hem? Toch vertelt de Bijbel het nodige van hem, waardoor wij hem beter kunnen leren kennen.

Het boek van Jona hoort bij de ‘kleine’ profeten, zoals wij later zullen zien. Jona zelf was een grote man Gods, een groot profeet. God koos hem uit om een heel bijzondere opdracht te vervullen. Slechts een enkele profeet van God kwam in het buitenland terecht, als gevolg van de ballingschap. Jona reisde echter in opdracht van God naar een ver en groot land, naar een grote stad, om daar als Gods vertegenwoordiger te treden. En... een hele stad luisterde naar hem en kwam tot bekering. Het ging hier niet om een stad met volksgenoten, maar om een hele stad vol heidenen. Welke profeet of prediker heeft ooit zoiets meegemaakt?

Zijn naam betekent ‘duif’

De naam ‘Jona’ betekent ‘duif’. Terwijl in de seculiere wereld de duif vaak het beeld van vrede is, is in de Bijbel de duif ook, ja juist ook het beeld van het volk Israël. Er zijn twee teksten in de Bijbel waarin het volk Israël met een duif wordt vergeleken:

„Zij zullen bevend komen als een vogel uit Egypte, als een duif uit het land Assur, en Ik zal hen doen wonen in hun huizen, luidt het woord des HEREN.” (Hosea 11:11)

“Lever de ziel van uw tortelduif aan het wild gedierte niet over; vergeet het leven van uw ellendigen niet voor immer.” (Psalm 74:19)

De woorden uit Hosea 11:11 hebben betrekking op de ballingschap van het tienstammenrijk in Assyrië. Eigenlijk gaat deze profetie nog verder en ziet hij op de terugkeer van de stammen van Israël in de eindtijd uit alle landen op aarde.

Omdat zowel Jona als het volk Israël ‘duif’ genoemd worden, kun je ook zeggen, dat Jona een beeld is en was van het volk Israël. Zoals Jona een roeping en opdracht van God had om tot een licht voor de heidenen te zijn, zo had Israël die ook. God had tegen hen gezegd: „Ik, de HERE, heb u geroepen in gerechtigheid, uw hand gevat, u behoed en u gesteld tot een verbond voor het volk, tot een licht der natiën.” (Jesaja 42:6)

„Hij zegt dan: het is te gering, dat gij Mij tot een knecht zoudt zijn om de stammen van Jakob weder op te richten en de bewaarden van Israël terug te brengen; Ik stel u tot een licht der volken, opdat Mijn heil reike tot het einde der aarde.” (Jesaja 49:6)

„Luistert naar Mij, Mijn volk, en Mijn natie, neig uw oor tot Mij. Want een wet zal van Mij uitgaan en Mijn recht zal Ik stellen tot een licht der volken.” (Jesaja 51:4)

Zoals Jona ontrouw was, zo was ook Israël hierin ontrouw. De rabbijnen meenden, dat het volk deze opdracht pas in het nog toekomstige Messiaanse rijk zou moeten uitvoeren.

Ninevé in de Bijbel

In onze tijd is Ninevé bekend onder de naam Mosoel. De ruïnes van het oude Ninevé liggen op de oostelijke oever van de Tigris, in het huidige Irak. Eén van de groepen ruïnes heet nog altijd de ‘heuvel van de profeet Jona’. De andere ruïnes heten Nimrod, Kalach en Khorsabad. Deze toenmalige steden vormden ieder een op zichzelf staand geheel, dat door ringmuren omgeven was.

Uit opgravingen is gebleken dat de geschiedenis van de stad in ieder geval ver teruggaat tot ongeveer 4500 vóór Christus. Vanaf 2300 vóór Christus had de stad een tempel die aan de godin Istar gewijd was. Deze stad heet ook wel Ninos, Ninus, Ninua en Nina. Het is een oude, beroemde stad. Het was de hoofdstad van Assyrië. Het was een bloeiende handelsstad, die door zijn ligging

en muren voor onoverwinnelijk werd gehouden (Genesis 10:11; Nahum 2:6; 3:10,14,16,18 Zefanja 2:13).

Over de oorsprong van Ninevé zegt Genesis dat deze met drie andere Assyrische steden, Rechoboth-Ir, Kalach en Resen, ‘de grote stad’ vormde en gesticht was door de Babyloniër Nimrod (Genesis 10:11,12). Ninevé was de eerste stad van het Syrische rijk (Genesis 10:11). Ninevé was hoofdstad en residentie in de tijd van Sanherib (2 Koningen 19:36) en in een latere tijd (Nahum 1:1; 2:8; 3:7; Zefanja 2:13). Hoewel Ninevé niet verwoest werd in de tijd van de profeet Jona, is de stad uiteindelijk ten onder gegaan toen het gehele Assyrische rijk ten onder ging.

Welke koning ten tijde van Jona over Ninevé regeerde is niet bekend. De koning van Ninevé die in de Bijbel genoemd wordt en die tientallen jaren ná Jona regeerde, heette Sanherib. Het paleis van Sanherib was onvoorstelbaar groot. Zijn kleinzoon Assurbanipal richtte hier later zijn belangrijke bibliotheek op, die in zekere zin de naam ‘rijksarchief’ kan dragen.

De grote stad

In het noorden, westen en zuiden omgaf een eenvoudige ringmuur met grachten de stad. De oostkant was de zwakste en het meest aan vijandelijke aanvallen blootgesteld. Deze kant was kunstmatig versterkt. Hier bouwde men vóór de eigenlijke stadsmuur en zijn gracht, een muur met grachten in de vorm van een cirkelsegment. Daarop volgde een tweede muur, die parallel liep met de eigenlijke stadsmuur en ten slotte een gracht met een derde muur.

De niet geheel voltooide noordelijke poort met haar geweldige stierenbeelden was een werk van Sanherib. Het schijnt dat Sanhedrin Ninevé versterkt heeft zoals niet één koning vóór hem gedaan heeft. Hij moet het oude Ninevé tot een rijksburcht gemaakt hebben.

Op een afstand van ongeveer 8 uur lopen vanaf Ninevé lag het tweede deel van ‘de grote stad’: Kalach. Het was meer een koninklijke residentie dan de eigenlijke hoofdstad.

De stad Kalach was ingesloten door muren met talrijke torens. Zij had bijna de vorm van een vierkant. De omtrek van Kalach bedroeg met die van het paleis mee ongeveer 6 kilometer lopen.

De derde Ninevitische ruïne is Dur-Sarrukin, dat is: ‘de stad van Sargon’, gelegen bij het dorp Khorsabad. De muren vormen een parallellogram met zijden van ongeveer 1700 meter lang. Het paleis aan de zuidoostkant van Khorsabad was 300 meter lang en ongeveer even diep en bestond uit meer dan 200 kamers en zalen. Het bevatte 31 binnenplaatsen, 225 poorten en deuren, verdeeld over de vier voornaamste afdelingen: het koninklijk verblijf, de voorraadkamers, de harem en (waarschijnlijk) de tempel. Opmerkelijk is het gebruik van ingelegde tegels, vooral in de vertrekken van de harem. De kolossale poort aan de ingang van de stad bestond uit een paar enorme gevleugelde stieren. In de stad was ruimte voor maar liefst 80.000 mensen. Dit jongste koninklijke verblijf te Ninevé zal ongeveer een eeuw voor de ondergang van Ninevé gereed geweest zijn.

Ninevé was dus de hoofdstad van Assyrië, het tegenwoordige Irak. In de tijd van Jona was Assyrië nog geen grote wereldmacht. Dat zou het later wel zijn. Assyrië zou de grootste vijand van het tienstammenrijk Israël worden.

De Bijbel geeft een paar korte, maar krachtige vermeldingen van Ninevé:

- Jona 4:11 vermeldt, dat de bevolking 120.000 mensen telde.
- Genesis 10:11 deelt mee, dat Ninevé gebouwd was door Nimrod.
- Ninevé was in Jona’s tijd al een grote stad met een grote bevolking. Het was ook een grote stad voor God (Jona 3:3). Het was een zondige stad (Jona 3:8).

- God wilde dat de mensen van Ninevé tot inkeer zouden komen en zond daarom Jona naar Ninevé om tegen de stad te prediken.

De Talmoed over Jona

Voordat wij in de Bijbel kijken wat er naast het boek van Jona nog meer over Jona gezegd wordt, willen wij eerst luisteren naar de rabbijnen en horen wat zij over Jona zeggen. Volgens de Talmoed was Jona het kind uit de geschiedenis van Elia, dat gestorven was en door Elia uit de dood werd opgewekt. Dit wordt als volgt in de Bijbel vermeld:

„Na deze gebeurtenissen werd de zoon van de vrouw des huizes ziek: ja, zijn ziekte werd zeer hevig, totdat er geen adem in hem overbleef.

Toen zei zij tot Elia: hoe heb ik het met u, man Gods? Gij hebt bij mij intrek genomen om mijn ongerechtigheid in herinnering te brengen, en te maken, dat mijn zoon sterft.

Daarop zei hij tot haar: geef mij uw zoon. Toen nam hij hem uit haar schoot, droeg hem naar het bovenvertrek, waar hij verblijf hield, en legde hem op zijn bed.

Daarop riep hij tot de HERE en zei: HERE, mijn God! Doet Gij zelfs de weduwe, bij wie ik als vreemdeling vertoef, het onheil aan, haar zoon te laten sterven?

Toen strekte hij zich driemaal uit boven op het kind en riep tot de HERE en zei: HERE, mijn God! Laat toch de ziel van dit kind in hem terugkeren.

En de HERE hoorde naar de stem van Elia, en de ziel van het kind keerde in hem terug, zodat het levend werd.

Toen nam Elia het kind, droeg het uit het bovenvertrek naar beneden in huis en gaf het aan zijn moeder. En Elia zei: zie, uw zoon leeft.

Daarop zei de vrouw tot Elia: thans weet ik, dat gij een man Gods zijt, en dat het woord des HEREN in uw mond waarheid is.” (1 Koningen 17:17-24)

Als gevolg van het wonder zei de moeder tegen Elia: „Thans weet ik dat gij een man Gods zijt, en dat het woord des HEREN in uw mond waarheid is.” Hieruit blijkt voor de rabbijnen, dat haar zoon een deel van Elia’s werk geworden is. De Talmoed zegt niet, dat Elia naar Zarfat gezonden was om deze weduwe in leven te houden. De Talmoed zegt, dat Elia door God naar Zarfat gezonden was om haar zoon uit de doden op te wekken. Zo werd Jona een levend bewijs van de kracht van God door Gods profeet. Jona werd het bewijs, dat Elia een waarachtige profeet en dienaar van God was.

Opmerkelijk, zo zeggen de rabbijnen, is het in deze geschiedenis om te zien dat het getal ‘drie’ hier ineens genoemd wordt.

1. Elia strekte zich driemaal uit boven op het kind.
2. Later lezen wij van Jona, dat hij drie dagen en drie nachten in de vis was.

Jona een leerling van Elia en Elisa

Volgens de Talmoed werd Jona een leerling van Elia. Het woord ‘leerling’ moet in de Joodse wereld gewoon gezien worden als ‘discipel’. Nadat Elia ten hemel gevaren was, werd Jona een discipel van Elisa. Wij maken vaak de fout te menen, dat Elia maar één discipel had: Elisa, en dat Elisa maar één discipel had: Gehazi. In werkelijkheid hadden deze profeten een aantal discipelen bij zich. Wij lezen ook over anderen, die eveneens discipelen van profeten geweest moeten zijn. Zo horen wij in 1

Koningen 18 over Obadja en in 1 Koningen 22 over Micha, de zoon van Jimla.

Van Elisa lezen wij, dat hij eens een opdracht gaf aan een profeet, die verder niet bij name genoemd wordt. In de overlevering van Israël had deze profeet echter wel een naam. Hij heette Jona, ‘onze’ Jona. Als een jonge profeet zou Jona al een heel belangrijke opdracht van zijn leraar Elisa gekregen hebben. Het Bijbels verslag luidt als volgt:

„De profeet Elisa riep één van de profeten en zei tot hem: gord uw lendenen, neem deze oliekruike met u en ga naar Ramot in Gilead. Wanneer gij daar gekomen zijt, zie dan uit naar Jehu, de zoon van Josafat, de zoon van Nimsi. Ga bij hem binnen, doe hem opstaan uit het midden van zijn wapenbroeders en breng hem in de binnenste kamer. Neem dan de kruike met olie, giet ze uit over zijn hoofd en zeg: zo spreekt de HERE: Ik zalf u tot koning over Israël. Open daarna de deur en vlucht zonder dralen weg.

Toen ging die jonge man, de jonge profeet, naar Ramot in Gilead.

Toen hij daar kwam, zaten de legeroversten juist bijeen. En hij zei: ik heb een boodschap voor u, overste. Jehu zei: voor wie van ons allen? En hij antwoordde: voor u, overste.

Toen stond hij op en ging het huis binnen. En hij goot de olie over zijn hoofd en zei tot hem: zo spreekt de HERE, de God van Israël: Ik zalf u tot koning over het volk des HEREN, over Israël. Gij zult het huis van uw heer Achab slaan, opdat Ik het bloed van Mijn knechten, de profeten, ja, het bloed van alle knechten des HEREN aan Izebel wreke. En het gehele huis van Achab zal omkomen; Ik zal van Achab al wat mannelijk is uitroeien, allen in Israël van hoog tot laag; dan zal Ik met het huis van Achab evenzo handelen als met dat van Jerobeam, de zoon van Nebat, en dat van Basa, de zoon van Achia; en Izebel zullen de honden verslinden op de akker te Jizreël, en niemand zal haar begraven.

Toen opende hij de deur en vluchtte weg.” (2 Koningen 9:1-10)

Hier is weer iets opmerkelijks. Zagen wij eerst dat het getal ‘drie’ bij Elia en de zoon van de weduwe genoemd werd, nu staat er dat deze profeet moet ‘vluchten’. En ‘vluchten’ is het woord, dat wij juist weer in de geschiedenis van Jona tegenkomen. Hij vluchtte weg van het aangezicht des HEREN.

Jona, de profeet bij Jehu

De geschiedenis van Jona als discipel van Elisa eindigt hiermee nog niet. In 2 Koningen 10:30 staat een vervolg. Hier geeft de Bijbel een korte vermelding van het spreken van God tot Jehu: „De HERE zei tot Jehu: omdat gij goed gehandeld hebt door te doen wat recht is in Mijn ogen en aan het huis van Achab gedaan hebt naar alles wat in Mijn hart was, zullen uw zonen tot in het vierde geslacht op de troon van Israël zitten.”

Op het eerste gezicht zou je denken, dat God Zelf op dat moment aan Jehu verschenen was. Wij weten echter, dat de profeten niet voor niets in Israël waren. Zij moesten de woorden van God aan de mensen doorgeven. Zo moet ook Jehu deze boodschap van God via een profeet vernomen hebben. Maar welke profeet bracht hem deze boodschap? De rabbijnen zeggen opnieuw: „Deze profeet was Jona!” Ja, zij zeggen dat alle profetieën die tot het huis van Jehu gesproken werden, door de profeet Jona uitgesproken waren.

Jona en Jerobeam

Jona heeft Jehu dan in het jaar 705 voor Christus tot koning over Israël gezalfd. Zestig jaar later werd de kleinzoon van Jehu, Jerobeam II, koning over het tienstammenrijk Israël. Hoewel de dreiging van Gods oordeel over dit zondige koninkrijk steeds sterker werd en de invasie van de Assyriërs steeds dichterbij kwam, was God nog steeds genadig voor het volk. Israël kreeg

nog steeds gelegenheid om tot inkeer te komen en zich te bekeren. In die tijd wisten de mensen maar al te goed, dat Jona een belangrijke profetie had uitgesproken:

„Hij (Jerobeam II) heroverde het gebied van Israël, van de weg naar Hamat tot de zee der Vlake, volgens het woord dat de HERE, de God van Israël, gesproken had door Zijn knecht, de profeet Jona, de zoon van Amittai, uit Gat-Hachefer .” (2 Koningen 14:25)

Deze Jerobeam was evenals de eerste Jerobeam een goddeloos mens. Hij heeft het volk Israël (de tien stammen) niet meegenomen om God te dienen. Hij heeft het volk verder meegesleept in het verderf. Het gevolg was, dat 52 jaar na Jerobeam II zijn volk in ballingschap naar Assyrië ging.

Frustrerend

Het moet frustrerend voor Jona geweest zijn, dat een stad vol heidenen wel tot inkeer kwam na zijn aankondiging van het oordeel, terwijl zijn eigen volk niet in beweging kwam als gevolg van zijn prediking.

Volgens een bepaald rabbijns bericht (Pirkei d’Rabbi Eliezer, hoofdstuk 10) was Jona ook nog naar Jeruzalem gezonden om de mensen te waarschuwen en op te roepen tot inkeer te komen, omdat God de stad zou straffen en onder het oordeel zou brengen, als zij zich niet bekeerden. De mensen kwamen echter tot bekering en het oordeel werd (tijdelijk) afgewenteld. Het feit dat Jona de barmhartigheid van God over Jeruzalem meegemaakt had, is mogelijk de reden geweest dat hij niet naar Ninevé wilde, omdat hij ervan uitging dat God ook daar Zijn barmhartigheid zou tonen. Mogelijk heeft Jona zelfs de nodige kritiek te horen gekregen als zou hij een valse profeet zijn, omdat het door hem aangekondigde oordeel over Jeruzalem niet gekomen was. Om niet opnieuw een valse profeet genoemd te worden als het oordeel van God ook niet

over Ninevé zou komen, zou hij richting Tarsus zijn gevlucht.

Volgens een bepaalde overlevering is Jona, gedurende de regering van Zacharjahu, op 120 jarige leeftijd overleden.

Jona was de zoon van Amittai

In Jona 1:1 en in 2 Koningen 14:25 staat, dat Jona de zoon van Amittai was. Het is begrijpelijk, dat als dit zo in onze Bijbel staat, wij denken, dat zijn vader 'Amittai' heette. Het woord 'Amittai' is hier echter niet bedoeld als de naam van een mens, de naam van Jona's vader, maar als een beschrijving van Jona zelf, zo zegt de Talmoed. Het woord 'amittai' moet namelijk vertaald worden. Het geeft een beschrijving van wie en hoe Jona was. 'Amittai' betekent namelijk 'zoon der waarheid', of, zoals je het moet opvatten: „Man van waarheid”. Dit moet u niet verwonderen, want wij komen zulke namen vaker in de Bijbel tegen. De Here Jezus gaf Jakobus en Johannes, de beide zonen van Zebedeüs, de bijnaam 'Boanerges', dat is 'zonen des donders' (Marcus 3:17). Dit betekent niet dat hun vader 'donder' heette en dat zij echt zonen van de heer Donder waren. Het was een bijnaam.

Jona zou zijn bijnaam gekregen hebben nadat hij zijn boodschap zoals in 2 Koningen 14:25 vermeld is, uitgesproken had en deze in vervulling gegaan was. Het was een profetie die velen mogelijk vreemd of onbegrijpelijk vonden. Toen zijn woorden in vervulling gegaan waren, zag men, dat hij een betrouwbaar profeet was en dat hij een 'man van waarheid' was. Daarom zou men hem 'de zoon der waarheid' of 'de man van waarheid' genoemd hebben.

Jona's profetie bleek de waarheid te zijn en Jona bleek de waarheid gesproken te hebben. Nu wordt 'de waarheid' als een kenmerk van hem genoemd. Hij is de 'prediker der waarheid'. Bij hem wordt de waarheid, Gods waarheid, openbaar. Op dit punt begint Jona al een beeld van de Here Jezus te worden. Bij de Here Jezus werd immers ook Gods waarheid openbaar; zo sterk zelfs,

dat de Here Jezus kon zeggen: „Ik ben de Waarheid.” (Johannes 14:6)

Het woord ‘amittai’ is in het Hebreeuws ook verwant aan ‘mijn dood’. Zo zou het een verwijzing zijn naar Jona, die dood geweest was en weer levend geworden was. Het zou vertellen van Jona die als kind de opstanding uit de dood in zijn leven had meegemaakt, toen Elia hem door een wonder van God terugbracht in het leven (1 Koningen 17). Ditzelfde zou hij later nogmaals meemaken, als hij drie dagen in de buik van de vis zou zijn. Ook hierdoor zou Jona, bij wie de opstanding uit de dood kenmerkend was, een prachtig beeld zijn van de Here Jezus, die ‘de opstanding en het leven’ is (Johannes 11:25).

De Bijbel vertelt niet uit welke stam Jona was. Er zijn twee meningen, terwijl een derde mening een combinatie is van de eerste en de tweede.

Jona en Zebulon

Volgens de eerste gedachte (Yerushalmi Sukkah 5:1) was Jona van de stam Zebulon. Dit is op grond van het feit, dat Gath Hefer volgens Jozua 19:13 in het gebied van Zebulon lag.

Volgens de tweede gedachte (Rabbi Levi) behoorde Jona bij de stam Aser. Dit is dan in overeenkomst met het feit, dat hij gezien wordt als de zoon van de vrouw uit Zarfath. Zarfath ligt namelijk dicht bij Sidon in het gebied van Aser (Richteren 1:31).

De derde gedachte (ook van Rabbi Levi) is, dat de vader van Jona uit Zebulon kwam en zijn moeder uit Aser.

De woorden die Jacob op zijn sterfbed over Zebulon uitgesproken had, zouden dan ook een bijzondere betekenis krijgen in de geschiedenis van Jona: „Zebulon zal wonen aan het strand der wijde zee, ja, hij zal wonen aan het strand bij de schepen, en zijn

zijde zal naar Sidon gekeerd zijn.” (Genesis 49:13). Ja, ook Jona was te vinden aan de kust, aan het strand bij de schepen, toen hij aan boord van een schip ging om van Jaffa naar Tarsus te varen.

De roeping van Jona

Jona 1:1 vertelt dat het woord van de HERE tot Jona kwam. Hier hebben wij een uitdrukking die wij vaker in de Bijbel bij bepaalde profeten tegenkomen. Wij zien het onder andere bij Elia (1 Koningen 21:17,21), bij Jesaja (Jesaja 38:1) en vaak bij Jeremia (Jeremia 1:14; 11:2 en verder). Als wij deze verzen met elkaar vergelijken, blijkt dat zij steeds een directe opdracht waren aan de profeet, om meteen in actie te komen. Er is geen tijd voor dralen of uitstel. Er moet direct handelend opgetreden en gesproken worden. Zo was het ook hier bij Jona. God wilde dat Jona meteen in actie zou komen en als profeet des HEREN zijn werk voor Hem zou doen.

Er wordt in de Bijbel niet gezegd waar en wanneer het woord van God tot Jona kwam. In de overlevering wordt wat meer verteld. De Yerushalmi Sukkah 5:1 vertelt, dat Jona deze opdracht kreeg toen hij aanwezig was in Jeruzalem tijdens het Loofhuttenfeest bij de festiviteiten van het waterputten en het water uitgieten bij het altaar van de tempel. De ‘man van de waarheid’ was in de tempel toen het water bij Gods altaar uitgegoten werd. De ‘man van de waarheid’ mocht op dat moment het werk van de Heilige Geest in zijn leven ervaren, toen Gods Geest in en tot hem ging spreken en hem de opdracht gaf om een bijzonder werk voor God te verrichten. Dit bijzondere werk hield in dat aan mensen die van geestelijke dorst dreigden om te komen daar in Ninevé, de redding als ‘water des levens’ aangeboden zou worden, waardoor zij niet onder het oordeel van God zouden omkomen.

Jona en de Here Jezus

Ook hier was Jona een beeld van de Here Jezus. De Here Jezus was ook eens op het Loofhuttenfeest op het moment van het water gieten. Toen sprak Hij heel bijzondere woorden:

„En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: indien iemand dorst heeft, hij kome tot Mij en drinke! Wie in Mij gelooft, gelijk de Schrift zegt, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien.

Dit zei Hij van de Geest, welke zij, die tot geloof in Hem kwamen, ontvangen zouden; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was.

Sommigen dan uit de schare, die naar deze woorden geluisterd hadden, spraken: deze is waarlijk de profeet...” (Johannes 7:37-40)

Op het moment dat de mensen zeggen „Deze is waarlijk de profeet” lijkt het wel of zij niet alleen gedacht hebben aan de profeet als Mozes, zoals die in Deuteronomium 18 genoemd was, maar dat zij ook dachten aan de ‘profeet der waarheid’, Jona, die ook op een Loofhuttenfeest een heel bijzondere ervaring van de Heilige Geest had.

Op het Loofhuttenfeest dat in Johannes 7 genoemd wordt, sprak de Here Jezus over ‘levend water’. Dit levende water dat de Heer kan geven, ziet terug op de profetie van Jeremia, waar wij God Zelf zien als de ‘Bron van levend water’:

„Mijn volk heeft twee boze daden bedreven: Mij, de Bron van levend water, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden.” (Jeremia 2:13)

“HERE, allen die U verlaten, zullen beschaamd worden; wie afwijken, zullen in de aarde geschreven worden, omdat zij de Bron van levend water, de HERE, verlieten.” (Jeremia 17:13)

Een ernstige aanklacht

Hier hebben wij een heel ernstige aanklacht, zowel tegen het volk Israël als misschien ook wel tegen onszelf. Er zijn mensen die geestelijk versmachten van dorst, omdat zij de Bron van het geestelijk levende water de rug toegekeerd hebben. Zij hebben een surrogaat gezocht en zijn nu tot de ontdekking gekomen, dat er geen water is in hun waterreservoir. Nu ‘komen zij om’ van dorst. Er is geen ‘leven’ en geen ‘frisheid’ meer in hun leven. Natuurlijk zullen zij God de schuld geven. De Bijbel zegt echter, dat het hun eigen schuld is. Zij hebben God verlaten. God ging niet bij hen vandaan; zij gingen bij God vandaan. God verliet indertijd Jona niet. Jona verliet God; hij ging weg van het aangezicht des Heren. Hij vertrok uit de gemeenschap met de Heer. Hij verliet God. Het was zijn domme en dwaze houding die hem later zou opbreken.

Op het Loofhuttenfeest heeft de Here Jezus een bijzondere uitspraak gedaan over dit levende water, zoals wij lezen in Johannes 7:37-39. De Heer was (zo meldt Johannes 7:1,2) niet in Judea maar in Galilea, omdat de Joden Hem trachtten te doden en ‘het feest der Joden’ nabij was. Pas in vers 10 lezen wij dat Hij ook ‘op ging’, dat wil zeggen, dat Hij toen ook naar Jeruzalem ging. Van Jona lezen wij dat hij ‘afdaalde’ om in het schip te gaan.

Wat betekent ‘feest der Joden’?

De uitdrukking ‘feest der Joden’ wil niet zeggen, wat veel christenen denken, dat het feest gedegradeerd was van een ‘feest van God’ tot een ‘feest van de Joden’. Dit is een ernstige misvatting, die door gebrek aan kennis en door een verminkte vertaling in onze Bijbel gevoed wordt. Er is namelijk iets vreemds in onze vertaling. Er staat in Johannes 7:1 en 2 drie keer hetzelfde Griekse woord, dat twee keer door ‘Joden’ vertaald is en één keer door ‘Judea’. De vraag is of de vertalers hier wel eerlijk vertaald hebben.

De Heer was in Galilea, omdat de Joden Hem trachtten te doden, zo staat er. Waren er dan in Galilea geen Joden? Daar woonden toch ook Joden? Neen, het waren niet de ‘Joden’ die de Here Jezus wilden doden; het was niet het gehele volk Israël dat dit wilde! Het waren de Judeeërs, dat zijn de leiders uit Jeruzalem.

Zo was het feest ook niet ‘het feest van de Joden’, maar ‘het feest van de Judeeërs’. Het was namelijk één van de pelgrimsfeesten, waarbij de mensen uit het gehele land opgingen naar Jeruzalem in Judea, om het daar te vieren. In alle vier de evangeliën en in Handelingen t/m hoofdstuk 8 worden in bijna alle gevallen de Judeeërs bedoeld, als in onze vertaling over ‘Joden’ gesproken wordt. Pas vanaf Handelingen 9 gaat het over de Joden als volk.

De feesten worden op een speciale manier aangeduid. Sommige feesten worden ‘feesten der Joden’ genoemd, nl. het Paasfeest (Johannes 2:13; 6:4 en 11:55) en het Loofhuttenfeest (Johannes 7:2). Dit waren pelgrimsfeesten, waarbij de mensen uit het gehele land naar Judea reisden (zie Johannes 5:1 zie ook Leviticus 23:33-43; Numeri 29:12-39 en Deuteronomium 16:13-16). Deze feesten mocht je niet in je eigen woonplaats vieren. Je moest ervoor naar Jeruzalem in Judea reizen. Daarom heetten deze feesten ‘feesten van Judea’ en niet ‘feesten van de Joden’ zoals dit in onze vertaling staat. Wij zouden geneigd zijn om juist het Chanoekafeest een ‘feest van de Joden’ te noemen, omdat wij in de Bijbel geen opdracht lezen om dit feest te vieren. Dit feest wordt echter niet een ‘feest der Joden’ genoemd (Johannes 10:22). Het werd namelijk niet specifiek in Judea gevierd. Ieder vierde het in zijn eigen omgeving. Het was geen pelgrimsfeest.

Het Loofhuttenfeest

Het Loofhuttenfeest was een heel bijzonder feest. Overal bouwden de mensen loofhutten en woonden zij gedurende de dagen van het feest in deze loofhutten. Dit was in herinnering aan de woestijnreis toen het volk in tenten gewoond had. Het feest werd aan het eind

van de zomer gehouden, waarbij het ook gold als een dankfeest voor de oogst.

In aansluiting op de profetische woorden van Zacharia, zag men het Loofhuttenfeest ook als een beeld van de komende Messiaanse tijd: „De overlevenden van de volken die Jeruzalem hebben belaagd, zullen dan jaarlijks naar de stad komen om de HEER van de hemelse machten als koning te vereren en het Loofhuttenfeest te vieren. En is er op aarde een volk dat niet naar Jeruzalem komt om de HEER van de hemelse machten als koning te vereren, dan zal er in dat land geen regen vallen. Ook Egypte zal, wanneer zijn volk niet naar Jeruzalem komt, stellig worden getroffen door deze plaag, waarmee de HEER de volken straft die het Loofhuttenfeest niet komen vieren. Dat zal de straf zijn voor Egypte en de andere volken die niet deelnemen aan het Loofhuttenfeest.” (Zacharia 14:16-19)

Om die reden werden tijdens het Loofhuttenfeest 70 stieren geofferd, waarbij deze stieren golden als een offer voor de zonden van de 70 volken op aarde, zodat er in de tempel van Jeruzalem ook verzoening gedaan werd voor de heidense volken. Het Loofhuttenfeest had dus ook te maken met Gods liefde voor de heidenen. Wonderlijk toch, dat volgens de overlevering, Jona uitgerekend op het Loofhuttenfeest, het feest dat ook spreekt van Gods liefde voor de heidenen, door God geroepen werd om Gods oordeel aan de heidenen van Ninevé te prediken.

De laatste dag van het feest

Op de laatste dag van het Loofhuttenfeest, die ook wel ‘de grote dag van het feest’ genoemd werd (zoals in Johannes 7:37), gebeurde er iets bijzonders. Gedurende alle dagen had er steeds een speciale priester water gedragen in een gouden kruik en dit water gebracht van de poel van Siloam naar de voet van het brandofferaltaar, waar het in een bassin werd uitgegoten. Het was een symbool voor het water uit de rots tijdens de woestijnreis en

voor het gebed om regen. Deze dagen werd er speciaal om regen gebeden. Deze gewoonte ging terug op de woorden van Jesaja 12:3. „Dan zult gij met vreugde water scheppen uit de bronnen des heils.”

Op de zevende dag werd er opnieuw water gehaald. Nu echter liepen er priesters met gouden trompetten mee in de processie, terwijl zij op deze trompetten bliezen. Ook waren er Levieten die gewijde liederen zongen. Het volk stond erbij en men zwaaide met de ‘loelavs’, de plantenbundels. Ook zongen de mensen Psalm 113-118. In het bijzonder werden de woorden van Psalm 118:25-27 benadrukt! „Och HERE, geef toch heil, och HERE, geef toch voorspoed! Gezegend hij, die komt in de Naam des HEREN; wij zegenen u uit het huis des HEREN. De HERE is God, Hij heeft het voor ons doen lichten. Bindt de feestoffers met touwen vast bij de hoornen van het altaar.”

In deze Psalm werd dus gezongen: „Here, red ons, geef toch heil.” Deze woorden hadden een Messiaanse betekenis voor de mensen. Zij riepen hiermee om de komst van de Messias. Het was ook een gebed voor de vergeving en uitdelging van hun zonden. De mensen bezagen deze dag als de laatste mogelijkheid om vergeving van de zonden van het afgelopen jaar te ontvangen.

Bijzondere momenten

1. Op Nieuwjaarsdag vroeg men aan God om ingeschreven te mogen worden in het boek des levens (vgl. Openbaring 20:12).
2. Op Grote Verzoendag vroeg men vergeving voor de zonden van het afgelopen jaar en hoopte men verzegeld te worden in het boek des levens.
3. Op de laatste dag van het Loofhuttenfeest meende men de laatste kans te hebben om vergeving van zonden van het afgelopen jaar te krijgen.

Het Loofhuttenfeest en de Heilige Geest

De rabbijnen hadden de Israëlieten geleerd dat het Loofhuttenfeest te maken had met de Heilige Geest en met vreugde. Dit werd gesymboliseerd door het waterdragen. Het Loofhuttenfeest werd daarom ook wel ‘het feest van het waterdragen’ genoemd. De rabbijnen zeiden, dat wie dit nog nooit had meegemaakt en nog nooit het water dragen tezamen met het dansen, zingen en musiceren gezien had, nooit echte vreugde had meegemaakt.

Het Loofhuttenfeest was daarom voor deze mensen een feest, waarbij zij inspiratie van de Heilige Geest opdeden. Deze inspiratie van de Heilige Geest bracht hun grote vreugde.

In Johannes 7 zien wij, dat de Here Jezus het hele gebeuren op het Loofhuttenfeest niet veroordeelde als een instelling van mensen, omdat in het Oude Testament nergens een opdracht staat om het zo te vieren. Neen, Hij was er bij betrokken en paste alles wat er gebeurde juist op Zichzelf toe.

Jezus nodigt mensen uit om bij Hem te komen

Klaarblijkelijk op het moment waarop de priester met de gouden kruik met water langs komt, andere priesters op gouden trompetten blazen, levieten zingen, mensen met loelavs zwaaien en vol vreugde zijn om uiteindelijk nog vergeving van zonden te krijgen, roept de Here Jezus ineens: „Indien iemand dorst heeft, hij kome tot Mij en drinke! Wie in Mij gelooft, gelijk de Schrift zegt, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien.” (Johannes 7:37,38)

De Here Jezus staat op dit moment al in de voorhof van de tempel (zie Johannes 7:28). De Here Jezus staat hier en zegt: „Ik ben het antwoord op jullie gebeden. Ik ben de Messias. Ik schenk vergeving van zonden. Ik schenk levend water. Ik schenk de

Heilige Geest en grote vreugde, die jullie hele leven kan en zal vervullen.” De verzen 40-43 maken duidelijk, dat de mensen duidelijk begrepen hebben, dat het nu ging om de vraag of zij de Here Jezus als Messias aanvaardden of verwierpen.

Terwijl de priester met de gouden kruik de aandacht trekt en de mensen naar deze man kijken, staat Jezus op en roept: „Kijk naar Mij. Wie dorst heeft kome tot Mij en drinke... Wie geestelijke dorst heeft, kan bij Mij verzadigd worden. Ik heb echt levend water, niet uit een aardse bron, maar uit de Hemelse Bron, van God Zelf. Ik geef ook geen aards water om te drinken, Ik geef hemels water, dat is de Heilige Geest Zelf. Zoals water je leven verfrist en verkwikt, zo kan de Heilige Geest je leven verkwikken en verfrissen.”

De Heer roept ook ons

Wij moeten bij de stroom van levend water zijn. Wij moeten het water van de Heilige Geest laten stromen. Dan komen er grote zegeningen. Dan komt er ook gehoorzaamheid aan de opdrachten die de Here Jezus Zelf gegeven heeft. In Handelingen 1:8 lezen wij Zijn opdracht, een opdracht die te maken heeft met de aanwezigheid en het werk van de Heilige Geest: „Gij zult kracht ontvangen, wanneer de Heilige Geest over u komt, en gij zult Mijn getuigen zijn te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot het uiterste der aarde.”

‘Meer dan Jona’ is hier aan het woord. De Heer roept ook ons door Zijn Heilige Geest en geeft ons een opdracht. Je kunt gehoorzamen en je kunt vluchten. In zekere zin is nu, op dit moment, voor ons het Loofhutzenfeest aangebroken. Het feest van de Heilige Geest is aangebroken. Gods Geest is aan het werk. Hij wil mensen aangorden om voor God te werken. Hij wil mensen bekwaam maken om voor Hem te werken. Mensen die van zichzelf onbekwaam zijn om in de dienst van God te staan, worden door Gods Geest bekwaam gemaakt om voor God te

werken. En God zei: „Jona, je mag iets bijzonders voor mij doen.” God kwam bij Jona langs en gaf hem de opdracht om naar Ninevé te gaan. Jona weigerde.

Nu komt de Here Jezus bij u en mij langs en Hij deelt ons mee, dat Hij ons de Heilige Geest niet voor niets gegeven heeft. De Heilige Geest heeft een groot werk in ons hart verricht. Nu vraagt de Heer of u en ik bereid zijn om wat voor Hem te doen. Wij hoeven ons niet te verontschuldigen door te zeggen, dat wij niet bekwaam zijn, want de Heilige Geest maakt ons bekwaam, ja heeft ons zelfs al bekwaam gemaakt, om voor de Heer te werken. Zoals de onbekwame discipelen na de komst van de Heilige Geest ineens bekwaam waren om getuigen van de Here Jezus te zijn, zo zijn wij het ook.

Vandaag komt de Heer bij u langs en Hij heeft maar één vraag - een belangrijke vraag: „Ben je bereid om Mijn getuige te zijn, om een moderne ‘Jona’ te zijn? Nee, niet alleen zeggen dat je bereid bent en het dan niet doen, nee: zul je op pad gaan als Mijn getuige? Ga je het nu echt doen? Je vrienden, burens, familieleden, kennissen, collega’s, mensen met wie je in gesprek gewikkeld raakt, zij allen hebben Mij nodig. Ga je ze nu echt van Mij vertellen, of ben jij ook een protesterende en weglopende Jona? Heb je een heel mooie naam ‘duif’, maar gedraag je je als een raaf, een zwarte kraai en laat je de mensen de dood en het oordeel tegemoet gaan? Zeg maar wat je wilt.”

[Naar hoofdstuk 2](#)

Hoofdstuk 2

Jona op de vlucht

Het woord des HEREN kwam tot Jona, de zoon van Amittai: Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en predik tegen haar, want haar boosheid is opgestegen voor Mijn aangezicht. Maar Jona maakte zich op om te vluchten naar Tarsis, weg van het aangezicht des HEREN, en hij ging naar Jafo en vond een schip, dat naar Tarsis zou gaan; hij betaalde de vrachtprijs daarvan en ging scheep om met hen naar Tarsis te gaan, weg van het aangezicht des HEREN. Maar de HERE wierp een hevige wind op de zee en er ontstond een zware storm op de zee, zodat het schip dreigde te worden stukgeslagen. De schepelingen werden bevreesd en riepen ieder tot zijn god, en zij wierpen de lading die in het schip was, in zee om het daardoor lichter te maken. Jona echter was in het ruim van het schip afgedaald, en hij had zich daar neergelegd en was in een diepe slaap gevallen. En de gezagvoerder kwam bij hem en zei tot hem: hoe kunt gij zo vast slapen! Sta op, roep tot uw god, misschien zal die god onzer gedenken, zodat wij niet vergaan. En zij zeiden tot elkander: komt, laat ons het lot werpen, opdat wij te weten komen door wiens schuld dit onheil ons treft. Zij wierpen het lot en het lot viel op Jona. Toen zeiden zij tot hem: deel ons toch mee, door wiens schuld dit onheil ons treft; wat is uw bedrijf en vanwaar komt gij, wat is uw land en van welk volk zijt gij? En hij zei tot hen: ik ben een Hebreëer en ik vrees de HERE, de God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft. Toen vreesden die mannen met grote vrees en zij zeiden tot hem: wat hebt gij toch gedaan? Want die mannen wisten, dat hij op de vlucht was, weg van het aangezicht des HEREN, want dat had hij hun medegedeeld. En zij vroegen hem: wat zullen wij met u doen, opdat de zee ophoude tegen ons te woeden, want de zee wordt hoe langer hoe onstuimiger. Hij

antwoordde hun: neemt mij op en werpt mij in de zee, en de zee zal ophouden tegen u te woeden. Want ik weet, dat door mijn schuld deze zware storm tegen u is opgestoken. Maar de mannen roeiden om het schip weer aan land te brengen, doch zij waren daartoe niet in staat, omdat de zee hoe langer hoe onstuimiger tegen hen werd. Toen riepen zij tot de HERE en zeiden: ach, HERE, laat ons toch niet vergaan om het leven van deze man en leg geen onschuldig bloed op ons, want Gij, HERE, hebt gedaan gelijk U behaagde. Daarna namen zij Jona op en wierpen hem in de zee, en de zee hield op met woeden. En de mannen vreesden de HERE met grote vrees, en zij slachtten de HERE een offer en deden geloften. (Jona 1:1-16)

Jona had van God opdracht gekregen om naar Ninevé te gaan. Ninevé was de hoofdstad van het toenmalige Assyrië, het tegenwoordige Irak. In de tijd van Jona was Assyrië nog geen grote wereldmacht. Dat zou het later wel worden: een verschrikkelijke vijand van het tienstammenrijk Israël. God had Jona opdracht gegeven om deze mensen een boodschap te brengen en Jona wist blijkbaar - omdat hij profeet was - wat dat betekende: in Ninevé zouden ze tot inkeer komen en later zouden ze massaal uit Assyrië komen en zijn volk Israël veel kwaad doen. Dat wilde hij niet, dus ging hij niet naar Ninevé.

Jona vluchtte weg van God!

Wat hij wél deed, wordt in de Bijbel heel wonderlijk beschreven. Er staat niet alleen dat hij de andere kant uitging, er staat herhaalde malen dat hij wegvluchtte van 'het aangezicht van God'. Dat wil zeggen dat hij eerst vóór het aangezicht van God stond en daar een profetische boodschap en opdracht van God ontvangen had. Jona wilde echter niet langer open staan voor profetie en hij wilde de stem van God niet meer horen.

Omdat hij de stem van God niet langer wilde horen, wilde hij niet langer voor het aangezicht van de HERE staan en ging hij weg uit

het land Israël. De rabbijnen vertellen ons dat de profeten meenden dat – omdat de profetieën op enkele uitzonderingen na altijd in het land Israël gegeven zijn – de stem van God niet op zee zou klinken. Jona meende dat als hij de andere kant op zou vluchten, over zee, hij gevrijwaard zou zijn van het spreken van God.

Het doel van Jona's vlucht

Jona wilde wegvluchten, weg van het aangezicht van God (Jona 1:3). Voor het aangezicht van God kwam Gods stem, door de Heilige Geest, tot Jona. Jona wilde Gods stem niet meer horen. Jona wilde niet meer staan onder de controle van de Heilige Geest. Hij wilde niet langer Gods profetische boodschap horen. Daarom vluchtte hij naar de zee, omdat Gods profetische boodschappen wel in het land Israël aan de profeten gegeven werden, maar nog nooit een profeet Gods boodschap op zee ontvangen had. Daarom meenden de profeten evenals de rabbijnen, dat Gods profetieën wel in het land Israël gegeven worden, maar niet erbuiten.

God kan echter overal tot je spreken. Dit wordt ook vanuit de Bijbel gemotiveerd: „Waarheen zou ik gaan voor Uw Geest, waarheen vlieden voor Uw aangezicht? Steeg ik ten hemel; Gij zijt daar. Of maakte ik het dodenrijk tot mijn sponde; Gij zijt er; nam ik vleugelen van de dageraad, ging ik wonen aan het uiterste der zee, ook daar zou Uw hand mij geleiden, Uw rechterhand mij vastgrijpen.” (Psalm 139:7-10) „Verheven boven alle volken is de HERE, boven de hemelen is Zijn heerlijkheid.” (Psalm 113:4)

Jona vergat: „De ganse aarde is van Zijn [Gods] heerlijkheid vol.” (Jesaja 6:3) „...de ogen des HEREN, doorlopen de ganse aarde.” (Zacharia 4:10)

Jona vergat, dat als God Zelf met Zijn Heilige Geest hem niet achterna wil komen op zee, God wel dienstknechten heeft die namens God en in opdracht van God Jona achterna kunnen gaan

en hem op zee kunnen bereiken. De rabbijnen verklaren dit aan de hand van de volgende gelijkenis:

Er was eens een priester die slaven had. Eén van de slaven was ongehoorzaam en weigerde een opdracht uit te voeren. Hij vluchtte naar de begraafplaats, want de heer van de slaaf was een priester en die mocht niet op een begraafplaats komen. Dan zou de priester zich verontreinigen en een tijd lang geen dienst meer kunnen doen in het heiligdom van God. Daarom waande de slaaf zich op de begraafplaats veilig voor zijn meester. De priester begon te lachen en zei: „Ik heb nog meer slaven! Je hebt gelijk, ik kan niet op de begraafplaats komen, maar ik heb andere slaven die daar wel kunnen komen en die zullen jou daar komen halen.”

Zo is het ook in deze geschiedenis. Jona denkt dat God hem niet achterna komt omdat Hij in Zijn tempel in Jeruzalem woont en Jona denkt over zee bij God vandaan te zijn. „Die in de hemel zetelt, lacht.” (Psalm 2:4) Zou God niemand hebben om Jona terug te halen? Jona denkt dat hij veilig is als hij vlucht, maar God heeft de wind en de storm en de zeelieden die tegen Jona kunnen spreken. God heeft het lot dat geworpen kan worden en God heeft later een boom die Jona een les kan leren en God heeft een worm... Vluchten kan niet.

Waarom vluchtte Jona? Er wordt zelfs wel gedacht, dat Jona vluchtte om te verhinderen dat de mensen van Ninevé tot bekering zouden komen, ja, dat Jona zelfs de dood zocht om zo Israël te redden van een toekomstige onderdrukker, het Assyrische rijk.

Jona ‘daalde af’

Jona ging aan boord van het schip. In het Hebreeuws heet het, dat hij afdaalde naar de zee en afdaalde in het schip. Op zich is dat het gewone spraakgebruik. In deze geschiedenis heeft het een bijzondere betekenis. Het laat ons namelijk zien hoe Jona afdaalde en vluchtte van het hoog gelegen Jeruzalem, het aangezicht van

God, naar de laag gelegen kust en het laag gelegen schip.

Jona ging in Jaffa aan boord van een schip. Hij woonde in Gath-Hefer en de dichtstbijzijnde haven in het noorden was Akko. Jona ging echter niet naar de haven die het dichtst bij zijn woonplaats was, maar naar de haven die het dichtst bij Jeruzalem ligt: Akko. Zeer waarschijnlijk werd Jona geroepen toen hij in Jeruzalem was. Van daaruit ging hij naar de dichtstbijzijnde haven om zo snel mogelijk op zee te zijn. Hij ‘daalde af’ van Jeruzalem naar de kustvlakte en ten slotte ‘daalde hij af’ in het ruim van het schip. Hij daalde steeds verder af. Hij wilde naar Tarsis, dat is waarschijnlijk het plaatsje Tartessos voorbij de Rots van Gibraltar in Spanje. Keer op keer staat er dat Jona weg wilde van het aangezicht van de Heer, maar er is geen mens die kan vluchten voor het aangezicht des Heren. Al moet God – zoals in de geschiedenis van Jona – de dood inschakelen, God zal de mens vinden.

Een afschuwelijke storm op de Middellandse zee

Als Jona op de vlucht is, gebeuren er verschrikkelijke dingen. Er komt een storm die beschreven wordt alsof die storm niet over de hele Middellandse Zee woedt, maar alleen rond het scheepje van Jona. In het Hebreeuws staat zelfs, dat God de storm over de zee ‘wierp’. Het was geen normale storm. Het was een storm zoals de zeelieden hem niet kenden. Daardoor raken ze helemaal in de ban van de vertwijfeling. Er moet iets met dit schip aan de hand zijn en er moet iets met iemand op dit schip aan de hand zijn. Ze vragen zich niet af wat er aan de hand is met mensen op andere schepen, ze vragen zich af wat er aan de hand is met iemand op hún schip. Het eerste wat ze doen – en daarvoor zijn het heidense zeelieden – is tot hun eigen goden bidden. Het is klaarblijkelijk een bemanning van allerlei nationaliteiten en allerlei religies. Terwijl het ene deel van de bemanning aan het roeien is, staat het

andere deel met afgodsbeelden in de handen en kijken ze naar hun eigen goden en smeken: „Help ons, we zijn in nood!” Maar er gebeurt niets.

Jona is in het ruim van het schip gevlucht. Hij is ook in zijn slaap gevlucht. Jona vlucht weg in een diepe(!) slaap. Zo lijkt Jona op Elia, die ook eens weg gevlucht was en in de woestijn was gaan slapen (1 Koningen 19:4,5). Sommige mensen kunnen dat; die kunnen zich afsluiten voor hun omgeving, voor verdriet en voor pijn, door te gaan slapen. Er gebeurt iets onmogelijks: de hele bemanning is zeeziek en Jona gaat slapen alsof er niets aan de hand is. Er staat zelfs bij dat hij in een diepe slaap was. Dat maakt duidelijk dat Jona op dit moment hetzelfde heeft wat Elia indertijd had. Toen Elia gefrustreerd was door koningin Izebel, ging hij in de woestijn onder een struik liggen slapen en zei: „Here God, ik wil dood.” (1 Koningen 19:4) Hetzelfde zie je bij de gefrustreerde Jona. Hij wil dood. „Laat het schip maar zinken, dan ben ik overal van af.”

Een heiden roept Jona op om te bidden

De kapitein komt bij hem; een man die niet kan begrijpen dat het mogelijk is dat iemand gewoon heel diep ligt te slapen terwijl ze voor de poort van de eeuwigheid staan. De kapitein van het schip kon niet begrijpen, dat, terwijl allen vochten om het schip in de vaart te houden, terwijl allen hadden gebeden tot hun goden, deze man gewoon lag te slapen. Dit was geen goede tijd om te slapen. Er woedde een strijd tussen leven en dood. Allen stonden op de grens van de eeuwigheid. Allen hadden zich tot hun goden gewend en deze man lag te slapen! Deze man moest ook gaan bidden, tot zijn eigen God. De andere goden hebben geen antwoord gegeven, misschien dat de God van deze man wel zal helpen.

De kapitein roept hem wakker en zegt dat hij moet bidden. Het is schrijnend, dat een heiden bij Jona komt en zegt dat hij moet

bidden. De bemanning heeft gebeden, maar dat heeft niet geholpen, daarom moet Jona nu bidden. Het is toch schokkend, dat een heiden hier aan een knecht van God moet vragen, of deze a.u.b. tot zijn God wil bidden!?

Ging Jona toen bidden? Er staat nog steeds niet in de Bijbel, dat hij toen wel ging bidden. Jona neemt geen tijd om lang te bidden. Het hoeft voor hem allemaal niet meer.

Er komt nu vrees in het hart van de zeelieden. De bemanning is ten einde raad. Terwijl zij later tot de 'vreze des HEREN' komen, is dat hier nog niet het geval. Zij zijn onder de indruk van wat Jona vertelt en begrijpen niet, hoe iemand met zo'n opdracht zijn God kan verlaten. Zij zijn zich bewust dat de God van Jona boos is en dat zij het risico lopen om met Jona onder het oordeel van Gods toorn te vallen. Dat maakt hen angstig; angstig voor God en angstig voor wat er met hen kan gebeuren. Nu komt het eerste gebed van de zeelieden: „De schepelingen werden bevreesd en riepen ieder tot zijn god.” (Jona 1:5)

Het gebed van de zeelieden

Vervolgens komt het tweede gebed van de zeelieden: „Toen riepen zij tot de HERE en zeiden: ach, HERE, laat ons toch niet vergaan om het leven van deze man en leg geen onschuldig bloed op ons, want Gij, HERE, hebt gedaan gelijk U behaagde.” (Jona 1:14)

De zeelieden gaan nu tot de God van Jona bidden. Dit betekent, dat zij niet langer tot hun eigen afgoden bidden. Zij erkennen nu de almacht en de grootheid van de God van Jona. Het betekent, dat zij op dit moment in de God van Jona gaan geloven. Zij weten zelfs precies Zijn Naam te noemen (bij ons vertaald als HERE).

Terwijl Jona niet naar Ninevé wil en niet wil, dat de heidenen van Ninevé tot bekering komen, mag hij Gods instrument zijn, opdat

de heidense zeelieden tot bekering komen. Jona 1 begint met Jona's roeping en eindigt met een vrucht van Jona's leven: de eerste grote groep heidenen komt tot geloof in God.

Jona - een profetisch beeld

Meestal wordt alleen maar naar Jona gekeken als naar de ontrouwe profeet. Vaak wordt bij de lezing van het boek Jona vergeten, dat Jona ook een beeld van de Here Jezus geweest is. Natuurlijk was hij - zoals de Here Jezus later zou zeggen - een beeld van de Heer in het feit, dat hij drie dagen en drie nachten in de buik van de vis was. Maar mogelijk was hij ook een beeld van de Heer in zijn grote liefde. Jona was in zijn liefde voor Israël bereid om voor Israël te sterven. Dat zien wij ook bij Mozes. "Maar nu, vergeef toch hun zonde. En zo niet, delg mij dan uit het boek dat Gij geschreven hebt." (Exodus 32:32) Wij zien het ook bij David. "En David sprak tot de HERE, toen hij de engel zag die onder het volk verderf bracht: zie, ik heb gezondigd, en ik heb ongerechtigheid bedreven, maar deze schapen, wat hebben zij gedaan? Laat toch Uw hand zijn tegen mij en mijn familie." (2 Samuel 24:17) Wij zien het later ook bij de Here Jezus. Zo wordt hier al iets zichtbaar van Gods grote liefde voor een verloren wereld. Die liefde van God voor een verloren wereld wordt echter het meest zichtbaar in de dood van de Here Jezus. "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe." (Johannes 3:16)

De zeelieden werpen het lot om te zien wie de schuldige is. In het Hebreeuws staat niet dat ze het lot hebben geworpen, maar dat ze loten (meervoud) hebben geworpen. Dat wil zeggen dat ze meerdere keren het lot hebben geworpen en dat het iedere keer op Jona viel.

Het vreemde is dat ze de oorzaak van de ramp aan boord van hun eigen schip zochten. Ze wisten al dat Jona op de vlucht was voor

de God van Israël en toen ze hem gevraagd hadden wat er aan de hand was en Jona dat verteld had, werden ze heel erg bang voor de God van Jona. Jona is de man geweest die naar Ninevé moest om het oordeel aan te kondigen en nu zat hij hier aan boord van het schip en kon niet anders zeggen dan: „Let op, ik dien een harde God. Het is de God van de hemel en de God van de zee. Ik dacht dat ik kon vluchten, diep in het ruim van het schip, maar Hij wist mij te vinden. Deze God kun je nooit ontlopen.”

Angst voor de God van Jona

Toen werden die mannen vreselijk bang voor de God van Jona, want ze realiseerden zich dat er maar één God is: de God van Jona en van de Israëlieten. Zij realiseerden zich dat je deze God niet kunt ontlopen en dat deze God verantwoording vraagt aan de mens, dat Hij de mens voor zich roept en geen gehoorzaamheid vraagt, maar eist. Ze vragen aan Jona wat ze moeten doen en Jona antwoordt dat er maar één oplossing is: ze moeten hem overboord zetten. Jona is wel zo wijs dat hij niet zelf overboord springt, hij pleegt geen zelfmoord. Hij zegt dat de bemanning het moet doen. Als ze Jona kwijt zijn, zijn ze de oorzaak kwijt. Deze knecht van God heeft zwaar gezondigd en er is maar één oplossing: ze moeten zich van Jona ontdoen. Voor ze dat doen, gebeurt er iets heel bijzonders. De zeelieden gaan voor de tweede keer bidden. De eerste keer zullen ze wel tot hun afgoden hebben gebeden: „Help ons”. Nu hebben ze waarschijnlijk geen afgoden meer, want er staat dat ze alle ballast overboord gegooid hebben. Als je echt in nood bent, dan ben je zelfs in staat om niet alleen de lading overboord te gooien, maar ook je afgoden. Nu, ten einde raad, gaan ze bidden. Het staat in het veertiende vers:

„Toen riepen zij tot de HERE...”

Er is er maar één die de HERE is, met vier hoofdletters. Daar staat in het Hebreeuws de naam van God, de enig ware God, de God van Israël: JHWH.

„Toen riepen zij tot de HERE en zeiden: Ach, HERE, laat ons toch niet vergaan om het leven van deze man en leg geen onschuldig bloed op ons, want Gij, HERE, hebt gedaan gelijk U behaagde.” (Jona 1:14)

Beloften aan God

Ze bogen zich voor de God van Israël, en Jona ging overboord. Het wonderlijke is dat God Jona had geroepen als prediker voor heidenen, maar dat wilde hij niet. Jona is nu aan boord van het schip toch een prediker voor heidenen geworden. Jona heeft tegen deze heidenen verteld van zijn God. Die heidenen zijn gaan geloven in de God van Jona en ze baden tot Hem, de God van Israël. Er gebeurde meer: ze kwamen tot bekering. „En de mannen vreesden de Here met grote vrees en zij slachtten de HERE een offer en deden geloften.” (vers 16)

Aan wie deden zij geloften? Niet aan elkaar en niet aan hun afgoden, maar aan de God van Israël. Er veranderde iets bij de zeelieden na het getuigenis van Jona. Nadat ze Gods almacht hadden gezien, vreesden ze die God van Israël. Het woord ‘vrezén’ heeft aan de ene kant – ook in onze taal – de gedachte van ‘angst’ in zich. In de Bijbel is er ook een andere vorm en dat is de ‘vreze des Heren’ waarover het hier gaat, dat is dat je komt uit een vorm van angst tot liefde, je God gaat dienen en erkennen en je een gelovige wordt. Dat is de vreze des Heren.

Dit blijkt niet direct in onze taal. Als je het taalgebruik van de Bijbel kent, en weet hoe er steeds wordt gesproken over ‘de vreze des Heren’ die je moet hebben, dan is dat een kenmerk van ‘gelovig zijn’. Deze mensen stelden hun geloof in de God van Jona. Als bewijs brengen ze een offer. Waar brengen ze dat offer? U denkt toch niet dat deze zeelieden zo gek waren om een groot vuur op het houten scheepje te stoken? Dan vliegt de hele boel in de brand. Deze mensen zijn teruggegaan naar het land Israël waar ze vandaan kwamen. Het is niet mogelijk om aan boord van een

schip een offer te brengen. Het is ook onmogelijk om een offer aan de God van Israël te brengen aan boord van een schip. De God van Israël kun je alleen een offer brengen in de tempel te Jeruzalem. Deze mensen moeten dus naar Israël gegaan zijn en vervolgens naar Jeruzalem om daar de God van Israël een offer te brengen.

Wat voor offer brachten zij? Een dankoffer omdat ze verlost waren? Heidenen mochten geen dankoffers brengen. Wat voor offer was het dan? Ze moeten een slachtoffer gebracht hebben, dat is een brandoffer. Ze hebben ook geloften gedaan, ze hebben God iets beloofd.

Er staat dat de zeelieden ‘geloften’ gedaan hebben. Dat is een Bijbelse uitdrukking. ‘Geloften doen’ wil zeggen dat je iets aan de Here belooft dat Hem welgevallig is. Het enig mogelijk wat hier gebeurde, is dat deze mensen naar de tempel van Jeruzalem zijn gegaan om de gelofte van bekering af te leggen, net zoals Ruth deed toen ze uit Moab kwam en een gelofte aflegde. Wat was de gelofte van Ruth? Zij zei: „Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.” Dat betekent: „Ik aanvaard het volk Israël als mijn volk en de God van het volk als mijn God. Ik bekeer mij.” Ruth had een waarachtige bekering.

Het offer in de tempel voor de volken

Deze zeelieden moeten op dezelfde wijze een waarachtige bekering hebben gehad. Nu is er iets humoristisch: volgens de overlevering heeft God Jona op het Loofhuttenfeest geroepen. Op het Loofhuttenfeest werden ieder jaar zeventig dieren geofferd voor de volkeren van de wereld, want de volkeren op aarde moeten de God van de hemel leren kennen. Toen kwam de boodschap van God tot Jona: „Ik wil inderdaad dat de volkeren Mij leren kennen en jij bent de profeet die het aan de volkeren moet gaan vertellen.” Jona zei ‘nee’. God zei: „Ik zal je wel gebruiken, je gaat het toch doen.” Toen Jona niet in het Oosten

een wegwijzer van God wilde zijn, gebruikte God hem in het Westen aan boord van een schip. Jona was tegen zijn wil in een getuige van God en God zegende het en er kwamen mensen tot inkeer. Ze gingen zelfsnaar Jeruzalem om God te dienen.

Jona... een profeet van Jezus

Jona is aan de ene kant het beeld van de ontrouwe mens. Aan de andere kant is hij in de Bijbel toch ook – zoals de Here Jezus Zelf vertelt – het beeld van de Here Jezus. De Here Jezus is net als Jona drie dagen en nachten in de dood geweest. Jona zat drie dagen en nachten in de vis, de Here Jezus lag drie dagen en nachten in het graf.

„Maar Hij (Jezus) antwoordde hun en zei: Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet. Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten. De mannen van Ninevé zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona en zie, meer dan Jona is hier.” (Mattheüs 12:39-41)

Zo wijst het boek Jona vanuit het Oude Testament naar het Nieuwe Testament, naar de Here Jezus, die maar één verlangen had, dat mensen die God niet kenden Hem zouden leren kennen. Wat bij Jona gebeurde, gebeurde later bij de Here Jezus op een veel grootser wijze; mensen hebben door de Here Jezus God leren kennen en hebben van God vrede voor hun ziel ontvangen. Ze hebben gezien dat de Here Jezus de verzoening was voor hun zonden en dat Hij stierf aan het kruis van Golgotha om de weg te bereiden, zodat zij naar God zouden kunnen terugkeren. Zo is Jona, de man die aan de ene kant zo onwillig was, een man die door God gebruikt is. Vluchten hielp hem niet, God wist hem te vinden.

Ook wij kunnen ons niet verbergen voor God. Als we een opdracht van God hebben gekregen, moeten we die uitvoeren. Bij ontrouw hoeven we geen schietgebedje op te zenden, maar moeten we ons vernederen en tot inkeer komen. God zal dan opnieuw Zijn weg met ons gaan, zoals Hij die later ook met Jona ging.

[Naar hoofdstuk 3](#)

Hoofdstuk 3

Berouw

Het boek van Jona opent met de volgende woorden: „Het woord des HEREN kwam tot Jona, de zoon van Amittai: Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en predik tegen haar, want haar boosheid is opgestegen voor Mijn aangezicht. Maar Jona maakte zich op om te vluchten naar Tarsis, weg van het aangezicht des HEREN, en hij ging naar Jafo en vond een schip, dat naar Tarsis zou gaan; hij betaalde de vrachtprijs daarvan en ging scheep om met hen naar Tarsis te gaan, weg van het aangezicht des HEREN.” (Jona 1:1-3)

In het laatste hoofdstuk horen wij de woorden van de mensen uit Ninevé: „Wie weet, God mocht Zich omkeren en berouw krijgen en Zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan. Toen God zag wat zij deden, hoe zij zich bekeerden van hun boze weg, berouwde het God over het kwaad dat Hij bedreigd had hun te zullen aandoen, en Hij deed het niet.” (Jona 3: 9 en 10)

Het boek ‘Jona’

Het boek Jona wordt in zijn geheel gelezen in de synagoge als de grote verzoendag (Jom Kippoer) is aangebroken. Hierdoor wordt ons duidelijk hoe het boek Jona bij het Joodse volk gezien wordt: het is het boek dat spreekt van berouw, bekering en verzoening. Ja, het boek Jona toont ons hoe berouw werkt en hoe God in Zijn liefde aan de mens die zich bekeert, genade schenkt.

Het boek past heel goed op de grote verzoendag, omdat deze dag in het bijzonder de genade van God toont en laat zien hoe de

genade van God de zondaar de mogelijkheid biedt om tot inkeer te komen, berouw te hebben en tot God terug te keren.

Jona is een boek dat vertelt van berouw, van wat God doet om een mens te helpen. Het boek is één van de 12 kleine profeten die na het boek Daniël komen. Het is één van de bekendste boeken van ‘de kleine profeten’ (dat zijn de boeken Hosea tot en met Maleachi). Hoewel hij de reeks van de kleine profeten niet opent of sluit, is hij waarschijnlijk de meest bekende van alle kleine profeten. Het boek bevat slechts 4 hoofdstukken en 48 verzen.

Het boek Jona heeft een bijzonder verhaal. De meeste mensen kennen wel het verhaal, maar niet de betekenis ervan. Wat hierin verteld wordt is echt gebeurd. Het boek heeft dezelfde functie als de gelijkenissen van de Here Jezus. Zijn gelijkenissen hadden een diepe betekenis, een bedoeling. Zo is het ook met het boek Jona. De vraag is: wat wil God ons duidelijk maken?

Overzicht van de vier hoofdstukken van het boek

Het centrale thema van het boek is ‘berouw’. Het boek heeft 4 hoofdstukken:

Hoofdstuk 1

Dit vertelt over Jona’s opdracht en zijn ontrouw. Jona komt tot inkeer en krijgt berouw van zijn ontrouw. Zie vers 12.

Hoofdstuk 2

Het laat zien hoe Jona zijn berouw onder woorden brengt. Hij bidt een heel bijzonder gebed vanuit de vis. Hij vertelt God dat hij berouw heeft. Hij had van God opdracht gekregen om naar Ninevé te gaan en was precies de andere kant uit gegaan. Hij was ver van het aangezicht van de Heer verdwenen. In een grote storm wordt hij door de bemanning van het schip overboord gezet. God beschikte echter een grote vis. Jona bidt nu vanuit de vis. Hij wijdt

zichzelf opnieuw aan de HERE God toe en belooft trouw te zijn aan de dienst van de Heer.

Hoofdstuk 3

Jona vertelt de mensen van Ninevé over het oordeel dat gaat komen en er komt berouw. Nu echter bij de mensen van Ninevé, die zich in zak en as bekeren en zich aan de Here toewijden. Weer komt er berouw, maar nu als vraag of God ook berouw kent. Kent de grote God van hemel en aarde berouw als Hij ziet hoe mensen zich in zak en as bekeren?

Hoofdstuk 4

Jona is boos over Gods berouw over het aangekondigde oordeel. God is barmhartig voor de mensen van Ninevé.

Het gaat in elk hoofdstuk over berouw. Het boek Jona wil vertellen dat God berouw heeft over het aangekondigde oordeel over de mens, als de mens ook berouw heeft. Berouw bij de mens roept berouw bij God op.

Vragen!

Het boek Jona roept vragen bij ons op:

1. Waarom vluchtte Jona? Hij kon toch weten dat hij het oordeel van God over zich afriep als hij ontrouw was?
2. Als zo'n man met zo'n opdracht ontrouw is en hij wordt overboord gegooid, waarom redt God dan toch zo'n ontrouwe profeet? Waarom laat God hem niet ten onder gaan? Waarom zendt God een vis om hem te redden?
3. Hoe is het mogelijk dat een man Gods die een bijzondere opdracht van God heeft gekregen zo ontrouw kan zijn, dat hij gewoon tegen God kan zeggen: „Ik doe niet wat U van mij vraagt.”
4. Hoe kan een man Gods zo ver komen dat hij boos wordt op God als God barmhartig is? Hoe is het mogelijk dat een man

Gods boos is op God als zondige mensen tot inkeer komen? Hoe is het mogelijk dat zo'n man Gods boos is op en teleurgesteld is in God als God medelijden heeft met zondige mensen die berouw hebben? Hoe is het mogelijk dat mensen kritiek durven hebben op de hoogheilige God als God Zijn liefde ook voor heidenen en mensen van Ninevé laat uitgaan?

5. Wat leren wij uit dit gedeelte? Waarvoor waarschuwt het ons? Zijn ook wij mensen die in staat zijn net als Jona opdrachten van God naast ons neer te leggen? Is het mogelijk dat God dan toch genadig is en dat wij dan denken dat het wel weer goed zit en onze eigen wegen gaan? Is het mogelijk dat ook wij boos zijn als God liefde heeft voor mensen voor wie wij weinig of geen liefde hebben?

Jona in 'Tenach'

Het Hebreeuwse Oude Testament heet 'Tenach'. Het bestaat uit drie delen. De Here Jezus sprak hierover met de Emmaüsgangers. Deze drie delen die Hij noemde zijn:

1. **De Wet (in het Hebreeuws: de Torah)**, dat zijn de vijf boeken van Mozes (Genesis tot en met Deuteronomium).
2. **De Profeten (in het Hebreeuws: Nebi'im)**. Deze worden ingedeeld in twee groepen: de vroegere profeten (Jozua, Richteren, Samuël en Koningen) en de latere profeten (Jesaja, Jeremia, Ezechiël) en de 'kleine profeten', te weten Hosea t/m Maleachi.
3. **De Geschriften (in het Hebreeuws: Ketubim of Chetubim)**, die in drie groepen verdeeld zijn:
 1. Psalmen, Spreuken en Job.
 2. Hooglied, Ruth, Klaagliederen, Prediker en Esther.
 3. Daniël en (als één boek:) Ezra-Nehemia-Kronieken.

Terwijl in 'onze' Bijbel Maleachi het laatste Bijbelboek van het Oude Testament is, is in de Joodse Bijbel dus Kronieken het

laatste Bijbelboek.

Als u van ieder deel de eerste Hebreeuwse letter neemt, hebt u de letters T, N, CH, die samen een nieuw woord maken: Tenach.

Het boek van Jona staat dus net als in onze Bijbel in het deel van de kleine profeten, die weer tot de ‘latere’ profeten behoren.

Wij stellen vragen en krijgen antwoord

Stel u voor dat u en ik in de tijd van het Oude Testament geleefd zouden hebben en dat we als zondaren te rade waren gegaan bij deze verschillende delen van het Oude Testament. We hadden dan de volgende vragen kunnen stellen:

„**Geschriften**, wat is het oordeel van God over de zondaar?” Dan zou bijvoorbeeld het Spreukenboek heel radicaal tegen ons gezegd hebben: „Het kwaad achtervolgt de zondaar.” (Spreuken 13:21)

Dan gaan we naar het tweede deel, het boek van de Profeten en we vragen:

„**Profetenboeken**, wat is het oordeel van God over de zondaar?” Ezechiël zou namens de Profeten gezegd kunnen hebben: „De ziel die zondigt, die zal sterven.” (Ezechiël 18:20) Niet alleen het lichaam van de mens zal sterven. Ook zijn ziel zal sterven; de eeuwige dood.

Dan komen we bij de eerste groep en we vragen:

„**Wet**, wat is het oordeel van God over de zondaar?” Het boek van de Wet zou zeggen: „Laat die mens een schuldoffer brengen en hij zal verzoening krijgen.” (Leviticus 5:15-19)

Ten slotte komen we bij God Zelf en we vragen:

„**Here God**, wat is Uw oordeel over de zondaar?” God zegt: „Laat

hij berouw tonen en hij zal verzoening ontvangen.” (Handelingen 3:19)

De Geschriften wijzen erop, dat de zondaar achterna gezeten zal worden door zijn zonden. De zonden zullen de mens achtervolgen en hem altijd achterna zitten. Hij zal nooit los kunnen komen van zijn zonden. Het woord ‘zonde’ betekent ‘tekortkoming’. De mens schiet tekort en wordt door zijn eigen zonden en de straf op de zonden ingehaald. Zo maken de Geschriften bekend, dat er geen redding voor de mens is. Het kwaad, de zonde is een deel van hem geworden. Het gaat om zijn eigen kwaad, zijn eigen zonden. Het gaat niet om iets dat van buitenaf tot hem komt, maar om iets dat van binnen uit hem voortkomt. Deze gedachte werd later ook door de Here Jezus bekend gemaakt. Hij zei: „Maar wat de mond uitgaat, komt uit het hart, en dat maakt de mens onrein. Want uit het hart komen boze overleggingen, moord, echtbreuk, hoererie, diefstal, leugenachtige getuigenissen, godslasteringen.” (Mattheüs 5:18,19)

De Profetische boeken wijzen erop dat het lot van de zondaar is, dat hij moet sterven. De mens moet de consequentie van zijn zonden aanvaarden en sterven. De mens heeft de grootheid van God leren kennen en is toch van God afgedwaald. Daarom verdient hij een hard oordeel. De profetische boeken hebben daarom maar één einddoel voor de zondige mens: hij moet sterven. De zonden achtervolgen je en halen je in, zodat het oordeel van de zonde je treft en je zeker zult sterven. Het oordeel van God komt over je leven.

De wet, de Torah wees erop dat de mens alleen door een schuldoffer verzoening kon ontvangen. Hoewel veel christenen lijken te denken dat de wet minder is dan de profetische boeken of de Geschriften, is dat niet juist. Het is namelijk de Torah die een hogere weg biedt dan de Geschriften en de profetische boeken. De Torah toont namelijk hoe de zondige mens uit zijn zondige situatie getild kan worden om weer zijn oorspronkelijke reinheid te krijgen. Door de zonde was de mens in het moeras van zonde en

verlorenheid gezonken. Door het offer werd hij uit dit moeras omhoog gehaald.

De offers van het Oude Testament lijken uitkomst te bieden. Het schuldoffer was de weg die God Zelf de zondige mens geweest had om tot God te kunnen terugkeren, om tot God te kunnen naderen, om dichtbij God te kunnen zijn. Het was de zegen van het berouw en het doen van boete. Een mens die een schuldoffer bracht moest dit namelijk doen in de volgende gezindheid: bij het offeren van het dier moest hij zichzelf voorhouden, dat hij zo zichzelf doodde voor het aangezicht van God.

God zegt: „Je mag een schuldoffer brengen en je zult verzoening ontvangen.” Dit lijkt geweldig, maar er is een groot probleem. De schuldoffers waren maar voor bepaalde zonden. Voor alle andere zonden bestond geen schuldoffer en geen verzoening. Alle offers mochten trouwens alleen gebracht worden als iemand **onopzettelijk** gezondigd had! Als iemand niet wist dat het fout was wat hij deed, mocht hij een offer brengen. In de andere gevallen moest hij door het Sanhedrin van zijn woonplaats gestraft worden. Zie Numeri 15:22-31.

Nadat de Tempel verwoest was, waren er ook geen offers meer. Er worden al bijna 2000 jaar geen offers meer gebracht in Jeruzalem.

Er was genade van God voor niet-Joden

En dan komt God, zoals het boek Jona laat zien, met een Nieuwtestamentische boodschap: „Er is genade in het hart van God, ook voor niet-Joden!” Die genade gaat uit naar heidenen in Ninevé en vanaf de gebeurtenissen in het boek Handelingen naar heidenen in de gehele wereld. Het Nieuwe Testament laat zien dat die boodschap, die eerst alleen voor Israël was, nu ook bij heidenen komt. Eerst was het nog alleen voor Israël: „Deze twaalf heeft Jezus uitgezonden en Hij gebood hun, zeggende: Wijkt niet af op een weg naar heidenen, gaat geen stad van Samaritanen

binnen; begeeft u liever tot de verloren schapen van het huis Israëls. Gaat en predikt en zegt: Het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen. Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit. Om niet hebt gij het ontvangen, geeft het om niet.” (Mattheüs 10:5-8)

Hier bij Jona gaat God al aan het werk en grijpt God Zelf in. God schenkt genade. Als een mens berouw toont, heeft God berouw van het aangekondigde oordeel en komt Hij in genade de mens tegemoet. Jona had berouw toen hij in de vis zat. God schonk hem de tijd om tot berouw te komen en Jona kreeg een nieuwe kans.

De mensen van Ninevé kregen berouw op de prediking van Jona en ook zij kregen van God een nieuwe kans. God biedt de mens de weg van berouw om een nieuw leven te beginnen. In het boek Maleachi staat zo mooi dat God tegen de mens zegt: „Keert terug tot mij, dan zal Ik tot u terugkeren.” (Maleachi 3:7) Dat is: Als je bij Mij komt, kom Ik bij jou.

Hoe kom je tot God? Niet in al je hooghartigheid, met je overmoed en je prestaties. David zei: „De offeranden Gods zijn een verbroken geest; een verbroken en verbrijzeld hart veracht Gij niet, o God.” (Psalm 51:19) Wie zo tot God komt, ervaart dat er een liefdevolle Vader is die iets voor je doet. Als Maleachi zegt: „Keert terug tot Mij, dan zal Ik tot u terugkeren,” dan wil dat zeggen, dat God komt doen wat de Wet en de Profeten en de Geschriften niet konden bewerken. De zonden staan als een grote barrière tussen de mens en God in. Zoals de Here Jezus in de naam van de Vader is gekomen, zo komt God bij de berouwvolle zondaar en geeft hem een ander hart en een nieuwe geest. Hij haalt de zonde uit je leven weg en geeft je reiniging. Zoals Paulus zei: „Het loon, dat de zonde geeft, is de dood, maar de genade, die God schenkt, is het eeuwige leven in Christus Jezus, onze Here.” (Romeinen 6:23)

De Heilige Geest leert je je eigen hart kennen

Gelovigen zijn veranderd door het werk van de Heilige Geest, die ze nieuw heeft gemaakt. Daarom zei de apostel Petrus: „Komt dan tot berouw en bekering”. (Handelingen 3:19) Veel christenen denken dat bekering voldoende is. De boodschap van de Bijbel is dat God gereed staat voor berouwvolle mensen. Wij zullen de zonde in ons eigen leven moeten zien. Wij zijn soms zo overtuigd van de zonden van anderen. Jona wist precies hoe zondig de mensen in Ninevé waren. De broer van de zo genoemde ‘verloren zoon’ (Lucas 15) wist precies wat zijn jongere broer had uitgespookt. Maar wat wist Jona van zijn eigen hart? Ons probleem is ook dat we rondkijken en rondkijkend oordelen en veroordelen en vergeten dat het om ons eigen hart gaat. Dat wil het boek Jona ons leren. De mensen van Ninevé moesten zelf voor het aangezicht van God verschijnen en berouw hebben en Jona moest zelf berouw hebben van zijn eigen zonden en zo voor het aangezicht van God verschijnen.

U en ik moeten – ook al zijn wij gelovigen – zelf weer zien welke zonden we doen. Onze nood is dat we vaak zo weinig onze zonden zien. We leven in blijdschap, vrolijkheid, vrijheid, heerlijkheid en genade. We leven uit de grote wonderen van God en dat mag allemaal, maar het gevaar dreigt dat we aan de kern van ons eigen leven voorbij wandelen en onszelf niet zien zoals we werkelijk zijn. We zien niet hoe we als dienaren van God Hem verdriet doen.

Waarin kunnen wij onszelf herkennen als we Jona zien? Had u een opdracht van God die u niet hebt uitgevoerd? Doen wij alles wat God van ons vraagt? Zijn wij zo trouw? Wandelen wij getrouw in Zijn wegen?

Als we naar Jona kijken, houdt de Bijbel ons een spiegel voor: Jona, dat ben ik! Zoals Jona de opdracht van God weigerde uit te voeren, zo hebben wij vele opdrachten van God niet uitgevoerd. Hebben we de Bijbelse opdrachten uitgevoerd om onze tienden te geven voor het werk van God, om te bidden, om de Bijbel te bestuderen, om zielen voor de Here Jezus te winnen, om Zijn

getuigen te zijn?

Natuurlijk zijn er mensen die het doen, maar er zijn ook mensen die het hadden willen doen... maar ze hebben uitvluchten. Erken wat fout is in uw leven en wijd uzelf opnieuw aan de Heer toe.

Gods les voor Jona

God onderwees Jona door wat hij meemaakte. Jona dacht, dat als hij God ongehoorzaam was, hij kon gaan en staan waar hij wilde. Hij moest echter leren, dat je pas echt vrij bent als je God dient, terwijl je in de benauwdheid (in de buik van de vis) terecht komt, als je je eigen weg gaat. Je kunt dan geen kant meer op en kunt je haast niet meer bewegen.

Hierin heeft God zowel Jona als ons een les geleerd. God toonde, dat zoals Jona na zijn ongehoorzaamheid in de afgrond terecht kwam, maar na zijn inkeer door God gered werd, zo de zondaar als gevolg van zijn ongehoorzaamheid ook in de afgrond van de verlorenheid terecht komt, maar gered wordt als hij zich bekeert.

Het doel van het boek Jona

Er zijn drie redenen te noemen waarom het boek Jona zo belangrijk is en was; belangrijk voor Israël en belangrijk voor ons.

1. Israël kon hier leren, dat een heidense stad dichterbij berouw en bekering stond, dan het vrome Israël. In Israël waren vele profeten geweest, die het volk hadden opgeroepen om God alleen te dienen. Toch was er geen echt berouw en inkeer gekomen, terwijl dit wel het geval was in Ninevé.
2. Israël kon hier leren dat God genadig was voor mensen die tot inkeer kwamen - ook voor heidenen! Ninevé werd niet verwoest. Israël, dat niet tot inkeer kwam, zou in

ballingschap gaan.

3. Israël kon hier leren dat God zorgde voor Zijn knechten, zelfs als die knechten weleens wat eigenzinnig waren. God liet Jona niet aan zijn lot over, maar zorgde ervoor, dat toen hij overboord geworpen was, er een vis was die hem ‘gastvrijheid’ bood en hem drie dagen later in Israël terugbracht.

Voor ons als christenen is dit boek om nog een reden belangrijk:

Het boek Jona is een voorbeeld en spreekt ons van de redding die de Here Jezus ons bracht door Zijn lijden en sterven.

„Maar Hij antwoordde hun en zei: een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet. Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten.” (Mattheüs 12:39,40)

Het boek Jona spreekt ons ook van het oordeel dat komen zal over allen die de Here Jezus verwerpen.

„De mannen van Ninevé zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona en zie, meer dan Jona is hier.” (Mattheüs 12:41)

Het boek Jona zegt ons, dat Jona tot een teken voor de mensen van Ninevé geworden is en dat de Here Jezus tot een teken voor het volk Israël zal worden. „Want gelijk Jona voor de Ninevieten ten teken geworden is, zo zal ook de Zoon des mensen het zijn voor dit geslacht.” (Lucas 11:30)

In het kruis hebben wij het teken van de Zoon des mensen. Vanuit het jodendom bezien was het een teken van vloek (zie Galaten 3:13 en Deuteronomium 21:23 „**Een gehangene is door God**

vervloekt”). Vanuit het Nieuwe Testament gezien is het kruis juist het teken van onze redding!

[Naar hoofdstuk 4](#)

Hoofdstuk 4

Jona, de man van dood en opstanding

Het gebed van Jona

Jona 1:17 en hoofdstuk 2

En de HERE beschikte een grote vis om Jona in te slokken; en Jona was in het ingewand van de vis drie dagen en drie nachten. En Jona bad tot de HERE, zijn God, uit het ingewand van de vis. Hij zei: Ik riep uit mijn nood tot de HERE en Hij antwoordde mij; uit de schoot van het dodenrijk schreeuwde ik, Gij hoordet mijn stem. Gij hadt mij geworpen in de diepte, in het hart der zee, en een waterstroom omving mij; al uw brandingen en uw golven gingen over mij heen. En ik, ik zei: verstoten ben ik uit uw ogen, zou ik ooit weer uw heilige tempel aanschouwen? Wateren omringden mij, zij bedreigden mijn leven, de diepte omving mij, met zeewier was mijn hoofd omwonden. Tot de grondvesten der bergen zonk ik neer; de grendelen der aarde waren voor altoos achter mij. Toen trokt Gij mijn leven uit de groeve omhoog, o, HERE, mijn God! Toen mijn ziel in mij versmachtte, gedacht ik de HERE, en mijn gebed kwam tot U in uw heilige tempel. Zij die nietige afgoden dienen, geven Hem prijs, die hun goedertieren is. Maar ik, met lofzegging wil ik aan U offeren; wat ik beloofd heb, wil ik betalen; de redding is des HEREN. En de HERE sprak tot de vis en deze spuwde Jona uit op het droge.” (Jona 1:17 en 2:1-10)

Dit hoofdstuk geeft ons verschillende, zeer opmerkelijke

mededelingen, zeker als je ze beziet vanuit het Hebreeuws en vanuit de mededelingen die de rabbijnen over dit boek geven. Aan de ene kant gaat het daarbij om zaken, die voor christenen onbekend zijn. Aan de andere kant werpt het meer licht op de redenen, waarom de Here Jezus Zichzelf met Jona vergeleek.

Jona - beeld van Jezus

Het laatste vers van hoofdstuk 1 past meer bij hoofdstuk 2. Het eerste hoofdstuk eindigt dan bij de bekering van de zeelieden die naar Jeruzalem moeten zijn gegaan om daar een offer te brengen. In hoofdstuk 2 hebben we een paar heel bijzondere mededelingen. Als je ziet wat er in het Hebreeuws staat en als je hoort wat de rabbijnen voor uitleg geven en wat ook in de tijd dat de Here Jezus op aarde was in het Jodendom heeft geleefd, kun je veel beter begrijpen wat de Here Jezus zei en wat Hij bedoelde toen Hij zei:

„Meer dan Jona is hier” (Mattheüs 12:41 en Lucas 11:32).

„Het [geslacht] zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona” (Mattheüs 12:38; 16:4 en Lucas 11:29).

„Gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten.” (Mattheüs 12:40)

Jona was drie dagen en drie nachten in de vis. De Zoon des mensen was drie dagen en drie nachten in het graf, maar Zijn ziel was in het dodenrijk. Niet in de hel, zoals sommige geloofsbelijdenissen zeggen, dat is een verkeerde uitdrukking. De Here Jezus is nooit in de hel geweest. De hel is de nog toekomstige plaats van straf voor de duivel en zijn volgelingen. Daar kwam de Zoon van God niet. Hij is in het dodenrijk geweest en heeft daar gewacht tot de drie dagen en drie nachten voorbij waren. Toen stond Hij op uit de dood.

Een grote vis

Vers zeventien vertelt nadat Jona over boord geworpen was het volgende: „En de HERE beschikte een grote vis om Jona in te slokken.” U kent het verhaal en het kinderliedje „Toen Jona in de wallevis zat...” Er staat echter nergens in de Bijbel dat het om een walvis ging. Er is wel eens iemand door een potvis opgegeten. Die potvis is zelfs door de zeelieden van zijn eigen boot gevangen. De man is er levend uitgekomen. Hij zag er verschrikkelijk uit, helemaal geloofd en gebleekt, maar hij leefde nog. Op grond daarvan hebben sommige christenen gedacht dat het dus een potvis geweest moet zijn.

Er staat echter niet dat het een walvis was; ook niet dat het een potvis was. Er staat alleen dat het een grote vis was. Waar het om gaat, is dat we in de eerste plaats zien dat God een God is die achter Zijn knechten staat. Soms kunnen mensen menen dat ze met Gods knechten van alles kunnen uithalen, maar God staat achter Zijn dienstknechten en als het moet, beschermt Hij hen op een heel bijzondere wijze.

Daniël had drie vrienden. In Babylonië waren ze zo krankzinnig, dat ze dachten dat ze die drie vrienden wel in de brandende oven konden doden, maar God zond Zijn engel en de drie vrienden werden bewaard in het vuur (Daniël 3). Ze waren zo waanzinnig dat ze dachten dat ze Daniël wel in de leeuwenkuil konden doden, maar God zond Zijn engel en de muilen van de leeuwen bleven dicht. De leeuwen konden Daniël niets aandoen (Daniël 6). Elia leefde in een tijd van grote hongersnood en de Bijbel vertelt het prachtige verhaal hoe de raven elke dag vlees en brood bij hem brachten (1 Koningen 17). Zeer waarschijnlijk pikten ze die uit de keuken van Achab, althans zo vertelt de rabbijnse overlevering.

Nu zijn er vrome christenen die zeggen dat dit niet kan, want ‘God laat nooit iets stelen’. Als God de raven opdracht zou hebben gegeven om Elia te voeden uit het huis van koning Achab, dan

gaat het ons niet aan om daarover te oordelen. God heeft Elia verzorgd door middel van de raven. Even later zorgde God voor een weduwe in Sarefat, die Elia in huis nam en voor hem zorgde met dat kruikje olie en de olie en het meel raakten niet op en Elia had telkens weer genoeg te eten.

En nu zorgt God voor een vis en weer zorgt God voor Zijn knecht. God laat hem niet teloorgaan. God zorgt ervoor dat Zijn knecht beschermd wordt. God staat garant voor Zijn dienstknechten en zorgt altijd voor hen, wat er ook gebeurt.

Verschillende wonderen

Er gebeuren wonderen. In de eerste plaats is er een vis, die in staat is Jona op te slokken. In de tweede plaats is die vis op het juiste moment op de juiste plaats. Die vis zou je bijna een reddingsonderzeeër kunnen noemen. Hij had ook ergens anders kunnen zijn. Daar komt die vis met zijn grote muil en als hij hapt... Had hij tanden? Waarschijnlijk wel. Het had kunnen gebeuren dat de vis Jona doormidden had gebeten. De vis beet echter niet, en Jona werd in zijn geheel opgeslokt in de grote vis. Normaal gesproken kan een mens zo nog geen uur in leven blijven – heel zelden is het iets langer voorgekomen – als u zich realiseert wat een ongelooflijk zuur er in de maag van een vis zit. Ook is daar geen zuurstof geweest in de vis. Toch kwam Jona na drie dagen en drie nachten levend uit de vis. Er is weleens gezegd dat zoals een embryo in de buik van de moeder zonder eigen eten en zuurstof bewaard wordt en toch in leven blijft, zo ook Jona als een embryo in de vis zat.

Jona had geen zaklantaarn. Er worden bij de verhalen van Prikkebeen (Reizen en Avonturen van Mijnheer Prikkebeen - 1858) leuke verhalen verteld van iemand in een vis, maar ga er maar van uit dat het een grote bende is geweest in de maag van de vis. Jona hutselt heen en weer met de maaginhoud, en het is pikdonker. Als je drie dagen en drie nachten in volslagen

duisternis zit, heb je tijd om over je zonden na te denken.

Het is een wonder dat Jona in het volkomen duister van de maag van de vis nog zijn volle verstand had en daar kon bidden. Realiseer u, dat Jona in feite in een afschuwelijke ‘logeerkamer’ terechtgekomen was. Jona was beslist niet de enige inhoud van de maag van de vis. Hij moet daar gezeten hebben te midden van alles wat de vis nuttigde en te midden van de maagsappen van de vis. Maar hier in de benauwdheid en de verdrukking realiseerde hij zich, dat hij zondig en schuldig was en dat hij moest terugkeren tot God en tot de opdracht die God hem gegeven had.

Ten slotte komt het laatste wonder: Jona komt uit de vis te voorschijn en hij leeft. Hij moet er verschrikkelijk uitgezien hebben. Hij moet als gevolg van de inwerking van de maagsappen spierwit geweest zijn. Volgens Pirke d’Rabbi Eliezer moet zijn haar uitgevallen zijn, moet hij gescheurde kleding hebben gehad en moet zijn huid helemaal verschrompeld of erg opgezwollen zijn. Maar God had een wonder gedaan en Jona ging als een levend teken van God later naar Ninevé. Je kunt je voorstellen dat de mensen in Ninevé schrokken van deze spierwitte man met zijn verschrompelde huid.

De vis moet in de Middellandse Zee gezwommen hebben. Normaal gesproken zwemmen zulke grote vissen niet in de Middellandse Zee. Er kan een verdwaalde, door God gestuurde vis uit de Atlantische Oceaan door de Straat van Gibraltar naar de Middellandse Zee zijn gegaan. De rabbijnen wijzen erop dat hier een zelfde soort zin staat als later over die worm. God heeft twee keer een dier ‘beschikt’. In hoofdstuk 1 ‘beschikte’ Hij de vis, in hoofdstuk 4 de worm.

De rabbijnen wijzen erop dat de uitdrukkingen verschillen. Bij de worm staat een uitdrukking die wil zeggen dat de worm toen door God werd geroepen om daar te zijn. Als er bij de vis gezegd wordt dat God beschikte, dan wil dat zeggen dat God die vis al lang had beschikt, hij was er al lang. Zo zeggen de rabbijnen en het is het

overdenken waard.

De rabbijnen zeggen: „Toen God de vissen schiep (Genesis 1), beschikte Hij ook een speciale vis, die Hij voorbereidde om eens Jona op te slokken; een vis met een eenmalige taak.” Kan dat? We lezen in de Bijbel ook over de Leviatan (Job 3:8; Psalm 74:14; 104:26; Jesaja 27:1) een bepaald zeedier waarvan we ook later niets meer horen. God heeft vroeger bepaalde dingen gedaan, waar wij naderhand niets meer van horen.

Een gebed of een lied?

Boven Jona 2 staat in de NBG „Jona’s dankgebed”. Maar was het een dankgebed, of was het een lied of Psalm? Anders gezegd: heeft Jona dit lied of deze Psalm of dit gebed opgezonden toen hij nog in de vis zat, of nadat hij uit de vis was en keek hij toen terug naar de tijd dat hij in de vis was? Dat is aan de ene kant heel erg belangrijk, want als hij dit in de vis gebeden heeft, blijkt dat Jona drie dagen en drie nachten in de vis heeft geleefd. Als hij het gebed heeft gebeden nadat hij uit de vis was bevrijd, dan leefde hij toen hij uit de vis was, maar in de vis was hij drie dagen en drie nachten dood. Er zijn sterke aanwijzingen voor dit laatste, want er staat dat Jona bad tot de HERE en zei: „Ik heb vroeger tot God in mijn nood geroepen” (want dat staat er letterlijk). Dit houdt in dat hij later vertelt dat hij eerder in nood was en echt dood was.

Beeldspraak of een diepere betekenis?

Jona zei: „Ik riep uit mijn nood tot de HERE en Hij antwoordde mij; uit de schoot van het dodenrijk schreeuwde ik, Gij hoordet mijn stem.” (Jona 2:2)

Het woord ‘dodenrijk’ is de letterlijke vertaling van het Hebreeuwse woord ‘sheol’. (‘Hades’ in het Nieuwe Testament). Er zijn twee mogelijkheden:

1. Jona vergeleek het verblijf in de buik van de vis, of de diepte van de zee als een verblijf in het dodenrijk. **Het is dan beeldspraak.** Jesaja vergeleek het dodenrijk ook met een monster: „Daarom doet het dodenrijk zijn keel wijd open en spert het zijn muil op, mateloos, zodat daarin verzinkt de luister van dit volk, zijn menigte, zijn gedruis en al wat daarin dartel is.” (Jesaja 5:14)
2. Jona is echt gestorven en in het dodenrijk terecht gekomen. **Het is dan bittere realiteit.**

Opmerkelijk is, dat Rabbi Dr. A. Cohen (in Soncino Books of the Bible) als alternatief bij deze tekst schrijft dat het ook mogelijk is, dat Jona meende dat hij al onder de doden gerekend werd. Zo verwijst ‘verstoten ben ik uit Uw ogen’ (Jona 2:4) ook naar het verstoten zijn uit het land der levenden en het nu gerekend worden onder de doden. Zo ook in Psalm 31:23.

Zo vraagt Jona zich dan hier af of hij ooit nog weer de heilige tempel in Jeruzalem zal zien. Het water bedreigde niet alleen zijn leven, zoals onze vertaling zegt, maar ook zijn ziel, zoals het Hebreeuws zegt. Dit betekent, dat hij de dood nabij was óf de dood bereikt had, zoals in Psalm 69:3.

(N.B. Zowel in vers 4 als in vers 7 spreekt Jona over de heilige tempel. Mogelijk bedoelt hij de eerste keer de tempel in Jeruzalem en de tweede keer de tempel in de hemel, zoals in 2 Kronieken 30:27 en Psalm 103:19.)

Als Jona in vers 5 zegt: „Wateren omringden mij, zij bedreigden mijn leven” betekent dit, dat het water in zijn neus kwam en hij dreigde te stikken. Hij kon geen adem meer halen en was de dood nabij.

Als hij zegt: „De grendelen der aarde waren voor altoos achter mij” (:6) wil hij daarmee zeggen, dat de poorten van de aarde als het land der levenden achter hem gesloten waren, waardoor hij in de ongeziene wereld terecht gekomen was. Een alternatief

hiervoor, zegt Rabbi Dr. A. Cohen, is: „Ik ben gekomen in een land waarvan de poorten voor altijd achter mij gesloten zijn.” Dat wil zeggen: „Ik ben gekomen in het land van de doden.” Voor de poorten van het dodenrijk, zie: „Ik zei: in de bloei mijner dagen moet ik heengaan door de poorten van het dodenrijk, ik zal derven de rest mijner jaren.” (Jesaja 38:10; zie ook Job 38:17)

Rashi meent, dat als in vers 6 gezegd wordt: „Toen trokt Gij mijn leven uit de groeve omhoog, o, HERE, mijn God!” dat Jona toen de diepten van Gehenna (dat is: de hel) gezien had. Het woord, dat bij ons als ‘groeve’ vertaald is en dat eigenlijk ‘afgrond’ betekent, ziet hij als beeld van Gehenna, de hel.

De Here Jezus vergeleek Zichzelf met Jona!

Dit is belangrijk, als wij denken aan Jezus’ uitspraak, waarin Hij Zichzelf met Jona vergeleek!

Jona zegt dus dat hij in het rijk der doden was, of met onze woorden: hij was ‘in het hiernamaals’. Wij geloven dat Jona vertelde dat hij in het dodenrijk is geweest. Dat klopt ook met wat er naderhand volgt. „De dood is als een monster op mij afgekomen”, zegt Jona „en de dood heeft mij gegrepen en opgeslokt en ik ben in het dodenrijk terechtgekomen”. In vers 4 staat: „Ik zei: verstoten ben ik uit Uw ogen, zou ik ooit weer Uw heilige tempel aanschouwen?” Dat wil zeggen: „Verstoten ben ik uit Uw ogen, verstoten ben ik uit het land der levenden, ik hoor niet meer bij de mensen die leven, ik hoor bij de doden.”

Als hij in vers 5 zegt: „Wateren omringden mij, zij bedreigden mijn leven, ...met zeewier was mijn hoofd omwonden”, dan lijkt het in onze vertaling alsof het alleen maar een bedreiging was, die niet echt werd uitgevoerd. De rabbijnen zeggen: „Nee, Jona bedoelt hier dat het water in zijn neus gekomen is. Jona kon geen adem meer halen.” U weet wat er dan gebeurt: dan ga je dood.

„Tot de grondvesten der bergen zonk ik neer; de grendelen der aarde waren voor altoos achter mij.” (Jona 2:6) Als je leeft, zeg je toch niet dat je het leven voor altijd achter je hebt gelaten? Dan ben je er nog, ook al zit je in een vis. Zolang er leven is, is er hoop, zeggen we. Jona zegt dat hij geen hoop meer heeft, het leven is voorbij, het heeft afgedaan. Hij is terechtgekomen in het land van de doden.

Daarom kan hij ook aan het eind, in vers 6 zeggen: „Toen trokt Gij mijn leven uit de groeve omhoog.” Dat wil zeggen „Toen trok U mijn leven uit de afgrond, uit het hiernamaals.” De ‘afgrond’ in de Bijbel is een woord dat gebruikt wordt voor het ‘hiernamaals’. Zo ook denken veel rabbijnen over Jona. Zij begrepen wat Jezus bedoelde toen Hij Zichzelf vergeleek met Jona. Zij wisten dat Jona drie dagen dood was geweest en dat met Jona een wonder was gebeurd.

Jona is de man van dood en opstanding. Jezus zei: „Meer dan Jona is hier. Ik ga dezelfde weg als Jona, door dood en opstanding, met drie dagen en drie nachten, maar Ik ben meer dan Jona. Jona was de ontrouwe profeet, maar Ik ben de trouwe Messias.” Jona mocht het licht brengen bij heidenen. Jezus bracht en brengt het licht ook aan Zijn eigen volk.

Door al deze dingen heeft God Jona een bijzondere les geleerd. Toen Jona nog vrij was, dacht hij dat hij zijn eigen weg kon gaan. Hij ging aan boord van een schip en dacht dat hij kon doen en laten wat hij zelf wilde en dat hij kon gaan en staan waar hij wilde.

Als je God ongehoorzaam bent, als je je eigen weg gaat, kom je in de benauwdheid. Dat moest Jona ontdekken. Hij zat in het ingewand van de vis, omringd door wie weet wat voor andere vissen en zeewier en vuil. Als u weet hoe het stinkt als u hebt overgegeven, dan weet u waar Jona zich in bevond, drie dagen en drie nachten. Dat houdt je niet vol, je gaat dood. Jona heeft in dat vuil gezeten en hij is eruit te voorschijn gekomen, uit de dood. Hij heeft zijn lesje geleerd.

Drie keer in de Bijbel lezen we dat God op een bijzondere manier tegen een bijzonder schepsel iets gezegd heeft:

1. God heeft tot Adam, de mens, gesproken.
2. God heeft tegen de slang in het paradijs gesproken.
3. God heeft tegen de vis van Jona gesproken.

Jona en de vis

God stuurde de vis eerst naar het schip om Jona op te slokken en even later gaf God de vis opdracht om Jona uit te spugen. Jona moest leren – en dat heeft hij geleerd – dat als hij als profeet niet naar de stem van God wilde luisteren, er een ‘stomme’ vis was die wel luisterde. De vis was absoluut gehoorzaam aan de HERE God en dat moest Jona leren. De laatste les die hij leerde, was wel dat God hem hardhandig aanpakte.

Hoe kwam hij in de vis terecht?

Hij werd overboord gegooid en hij zonk naar de diepte van de zee en daar pakte de vis hem.

Hoe kwam hij later aan land?

De vis ging niet keurig aan het strand liggen om zijn bek open te doen en Jona over een loopplank naar buiten te laten lopen. Hij klauterde ook niet uit de bek. De vis kreeg opdracht van God om Jona uit te spugen en Jona kwam met een klap op het strand terecht. God heeft Jona nog één keer goed laten voelen dat bij ontrouw zelfs een vis je kan uitkotsen.

Waar ben je aan toe als je een ontrouwe profeet bent? Waar ben je aan toe als je een ontrouwe dienstknecht van God bent? God zal je vinden. God vond Jona midden op zee en ten slotte liet God de vis Jona uitspugen. Jona moest leren dat ‘gehoorzamen beter is dan offers brengen’ (1 Samuel 15:22). Jona heeft geleerd dat de mens

soms door de diepte moet gaan, maar hij heeft zijn les geleerd en hij is een trouwe profeet van de Here God geworden.

Jona als beeld van de Messias

Iedere christen weet dat de Here Jezus eens op Jona geweest heeft en in zeker opzicht Zichzelf met Jona vergeleken heeft. Veel christenen denken dat zij dit wel kunnen begrijpen, maar dat de Joden niet begrepen zullen hebben dat de Here Jezus Zichzelf met Jona vergeleek. De werkelijkheid is anders!

Rabbi Shmuel Yerushalmi schreef in zijn commentaar op het boek Jona: „Volgens de geleerden was Jona een beeld van ‘Messias de Zoon van Jozef’, die bevrijding zal brengen voor het Joodse volk. Als de redding een feit geworden is, zal de Leviatan genuttigd worden op het feest van de rechtvaardigen.”

Ook schreef rabbi Shmuel Yerushalmi bij ‘de redding is des HEREN’ (Jona 2:9), dat ook dit volgens een aantal rabbijnen verwijst naar Messias de Zoon van Jozef. Als de redding eens komt, zal die gebracht worden door Messias de Zoon van Jozef.

De Here Jezus deelde ook mee, dat Jona een beeld van de Messias was en dat Hij meer was dan Jona. Hij zei: „De mannen van Ninevé zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona en zie, meer dan Jona is hier.” (Mattheüs 12:41) Jona was een groot profeet. Waarin was Jezus meer? Hij was de Messias!

Dood en opstanding

De dood en de opstanding uit de dood spelen in de geschiedenis van Jona een belangrijke rol. Hoewel het mogelijk is dat Jona in de buik van de vis gestorven is en later, toen de vis hem uitspuwde weer tot leven kwam, is het ook mogelijk, zoals wij eerder zagen

dat de rabbijnen menen, dat Jona de zoon van de weduwe van Zarfat was. Als kind is hij gestorven en door Elia uit de dood opgewekt (1 Koningen 17:21). Bij Jona spelen de dood en de opstanding uit de dood een grote rol, zeker voor de rabbijnen. Als kind was hij dood en werd hij weer levend. En nu als profeet, getuigt hij dat God hem opnieuw gered heeft. Hij was neergedaald in de schoot van het dodenrijk, maar God bracht hem terug in ‘het land der levenden’.

Opmerkelijk is het dat rabbi Shmuel Yerushalmi meent dat het feit dat de vis Jona uitspuwde, een verwijzing is naar de opstanding uit de doden, die in de toekomst zal plaats hebben. Zij die uit de dood opstaan en tot het Joodse volk behoren, zullen dan naar het land Israël terugkeren, zoals wij eerder zagen in het boek ‘Was Jezus de Joodse Messias?’ (Uitgave eveneens :Het Licht des Levens te Alphen aan den Rijn).

De Here Jezus en Jona

De Here Jezus verwees eens naar wat Jona meegemaakt had en zei toen, dat deze zelfde dingen ook bij Hem in vervulling zouden gaan, maar dan op een veel grootsere wijze.

„Maar Hij antwoordde hun en zei: een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet. Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten.” (Mattheüs 12:39,40)

Jona was dood en stond op uit de dood, ongeacht of dit nu was toen hij nog een jongen was of dat het geschiedde toen hij al profeet was. De dood en de opstanding uit de dood spelen een grote rol in het leven van Jona. Maar Jezus is meer. Hij was echt dood, nadat Hij aan het kruis gehangen had. Zijn lichaam lag drie dagen in het graf en Zijn ziel was drie dagen in het dodenrijk.

Maar Hij stond op uit de dood. Hij leeft. Hij is onze levende Heer, die nu voor ons doet wat God ook voor Jona deed: Hij zorgt voor ons.

De rabbijnen zeggen van Jona dat hij een beeld is van de Messias. Dat was geen nieuwe leer van de Here Jezus, zoals wij vaak denken. Nee, de Joden zeiden – en de rabbijnen zeggen het nog steeds – dat Jona een beeld van de Messias is. In de Joodse visie worden er twee Messiasen verwacht: de Messias die het eerst komt wordt ‘Zoon van Jozef’ genoemd. Deze Messias komt om te lijden en te sterven. De andere Messias wordt ‘Zoon van David’ genoemd. Deze tweede Messias komt om vrede op aarde te brengen en om te regeren.

Het wonderlijke is, dat toen de Here Jezus op aarde was, Zijn ‘vader’ ‘Jozef’ heette. Jezus werd de ‘zoon van Jozef’ genoemd. Hij was gekomen om te lijden en te sterven, precies zoals de Joden het verwachtten.

De Joden zeiden dat Jona een beeld van de Messias was en de Here Jezus zei tegen de Joden: „Meer dan Jona is hier.” Zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de vis was, zo zal de Zoon des mensen drie dagen in het hart van de aarde zijn.

Jezus is groter dan Jona

Jona was een groot profeet, maar Jezus was meer. Voor de Joden speelden de dood en opstanding van Jona een grote rol. Jona is voor hen om twee redenen de man van de dood en de opstanding:

1. De Joden menen dat Jona dezelfde was als het jongetje van de weduwe van Sarfat, het jongetje dat dood was en door Elia weer tot leven werd gewekt. Hier reeds was sprake van dood en opstanding.
2. Jona was de man die in de vis was en ook hij was drie dagen dood. Jona was de man van dood en opstanding. Daarin was

hij in zijn tijd voor de rabbijnen al het beeld van de komende Messias. Daarom kon Jezus Christus zeggen: „Ik ben als Jona de profeet.” Als we kijken naar de Here Jezus, dan zien we dat Hij echt dood geweest is.

Er is één ding bij dit alles waar de Joden in het bijzonder naar kijken en zeggen: „De Messias!” Zij bedoelen: het gaat om de Messias! Ze zien dit met name in de volgende tekst: „Maar ik, met lof zeg ik wil ik aan U offeren, wat ik beloofd heb, wil ik betalen. De redding is des HEREN!” (Jona 2:9)

Dat laatste (‘de redding is des HEREN’) staat los van het voorgaande. Het is een kreet, een uitroep. Wat bedoelde Jona daarmee? De rabbijnen zeggen dat hij maar één ding heeft bedoeld. Dat is dat de Messias redding brengt. Dat is precies wat de Here Jezus zei: „Ik ben de tweede Jona en Ik breng redding. Door Mijn dood en Mijn opstanding, door het kruis op Golgotha breng Ik de redding, dat is de redding van de HERE.” God geeft verloren mensen eeuwige redding als zij hun leven toevertrouwen aan de Here Jezus Christus.

Jona was een groot profeet. Maar Jona, hoe belangrijk ook, is ineens minder belangrijk als we Jezus zien, de grote Heiland, die dood was en opstond en die mensen het leven geeft. Wat een wonder, dat wij door en van onze Heiland Jezus Christus het eeuwige leven hebben ontvangen. Nu weten ook wij dat de kreet van Jona ónze kreet is. Zijn uitroep is onze uitroep. De belijdenis van Jona is onze belijdenis. Het geloof van Jona is ons geloof. Wij geloven met Jona: de redding is des HEREN, voor eeuwig en altijd.

[Naar hoofdstuk 5](#)

Hoofdstuk 5

Het effect van Jona's prediking

Tweede roeping van Jona en de bekering van Ninevé

Het woord des HEREN kwam ten tweeden male tot Jona: Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en breng haar de prediking, die Ik tot u spreken zal. Toen maakte Jona zich op en ging naar Ninevé, overeenkomstig het woord des HEREN. Ninevé nu was een geweldig grote stad, van drie dagreizen. En Jona begon de stad in te gaan, een dagreis, en hij predikte en zei: nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!

En de mannen van Ninevé geloofden God en riepen een vasten uit en bekleedden zich, van groot tot klein, met rouwgewaden. Toen het woord de koning van Ninevé bereikte, stond hij op van zijn troon, legde zijn opperkleed af, trok een rouwgewaad aan en zette zich neder in de as. En men riep uit en zei in Ninevé op bevel van de koning en van zijn groten: mens en dier, runderen en schapen mogen niets nuttigen, niet grazen en geen water drinken. Zij moeten gehuld zijn in rouwgewaden, mens en dier, en met kracht tot God roepen en zich bekeren, een ieder van zijn boze weg, en van het onrecht dat aan hun handen kleeft. Wie weet, God mocht Zich omkeren en berouw krijgen en zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan. Toen God zag wat zij deden, hoe zij zich bekeerden van hun boze weg, berouwde het God over het kwaad dat Hij bedreigd had hun te zullen aandoen, en Hij deed

het niet.” (Jona 3)

Enkele opmerkelijke gedachten

Dit hoofdstuk geeft ons een heel mooie gedachte: een mens, die door God voor een bepaalde taak geroepen is en ontrouw aan zijn opdracht is maar tot inkeer komt, is door God niet afgeschreven, maar wordt door God opnieuw met dezelfde taak belast. Jona is tot inkeer gekomen en God kan en wil hem nog altijd gebruiken in Zijn dienst.

Dit hoofdstuk geeft ons nog een opmerkelijke gedachte: echte inkeer blijkt, als je trouw bent waar je eerst ontrouw was. Jona krijgt namelijk niet een nieuwe opdracht. Juist waar hij faalde, pakt God de draad weer op. God komt met precies dezelfde opdracht. Jona zou nu opnieuw kunnen weigeren, net zoals hij de eerste keer deed. Als zijn inkeer echter oprecht was, zal hij nu trouw aan God zijn.

Later zal de profeet Nahum verder gaan met het doorgeven van Gods Woord aan de mensen van Ninevé.

Jezus sprak over de mannen van Ninevé

Dr. A. Cohen (in Soncino Books of the Bible) schrijft: „De plotselinge en volkomen bekering van de mensen van Ninevé staat in contrast met het ongeloof en de onverschilligheid van de Israëlieten met betrekking tot de boodschap van de profeten. Daarom wordt deze geschiedenis ook uitgebreid vermeld.

De Here Jezus zei hetzelfde: „De mannen van Ninevé zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona en zie, meer dan Jona is hier.” (Mattheüs 12:41)

Jona ontving zijn roeping de eerste keer in de tempel van Jeruzalem. Hij bevond zich immers ‘voor het aangezicht des HEREN’. Dat is in de tempel van Jeruzalem. Daar kreeg Jona de opdracht om naar het oosten te gaan, naar Ninevé, met een boodschap voor de heidenen. Jona wilde dit niet en ging op een schip naar het westen. De zeelieden van dat schip kwamen tot bekering en brachten de HERE een offer in de tempel en beloofden dat ze de HERE zouden volgen en dienen.

Jona had een afschuwelijke tijd in de maag van de vis. Na drie dagen werd hij uitgespuugd. Zijn opdracht werd herhaald. Hij moest naar Ninevé.

Het verhaal van Jona is niet alleen een geschiedkundig feit, het bevat ook een aantal lessen die we hieruit kunnen leren.

1. Jona is een beeld van het volk Israëel, dat een zegen moest zijn voor de heidenen. Ze waren dat niet en kwamen in de ellende terecht, maar werden door God gegrepen en zullen alsnog een keer tot zegen voor de heidenen worden.
2. Wij zagen dat Jona een bijzonder beeld is van de Here Jezus. Zoals Jona drie dagen en drie nachten in de vis was, zo was de Here Jezus drie dagen en drie nachten in het graf.
3. We zien ook dat Jona een beeld is van gewone mensen. Bepaalde principes uit het derde hoofdstuk mogen we op onszelf toepassen.

Ninevé de grote stad

De Bijbel leert dat de stad Ninevé zó groot was, dat er drie dagen nodig waren om er omheen te trekken. Archeologen hebben ontdekt dat dit niet klopt, althans zo zeggen zij. Zij zeggen dat het hele verhaal van Jona niet klopt, omdat Ninevé niet zo groot was. Je kon er binnen een dag omheen lopen, zo zeggen ze. Trouwens: hoeveel dagen hebt u nodig om een keer om uw eigen woonplaats heen te lopen? Toch geen hele dag? Hoe groot moet Ninevé dan

wel geweest zijn om er dagenlang omheen te kunnen lopen? Dat lijkt inderdaad niet te kunnen. Is de Bijbel dan toch niet te vertrouwen of is er iets anders aan de hand?

Als je de Bijbel bestudeert, kom je tot de ontdekking dat de archeologen de Bijbel niet goed gelezen hebben. Er wordt geschreven over 'Ninevé de grote stad'. Dat is een speciale uitdrukking. Jona is niet naar Ninevé gestuurd, maar naar 'Ninevé de grote stad'.

In het boek Genesis wordt het ontstaan van Ninevé verteld. De stichter van Ninevé is Nimrod. Hij stichtte zowel een groot koninkrijk als 'de grote stad', een stad die bestond uit vier verschillende steden: Ninevé, Rechoboth-Ir, Kalach en Resen (Genesis 10:11,12). Deze vier steden die niet tegen elkaar, maar op enige afstand van elkaar lagen, vormden met elkaar de 'grote stad' onder de naam Ninevé. Het waren echter vier verschillende steden.

Vier steden - toch één stad

Het boek Genesis heeft hierover de volgende vermelding: „Nimrod; deze was de eerste machthebber op de aarde; hij was een geweldig jager voor het aangezicht des Heren; daarom zegt men: een geweldig jager voor het aangezicht des HEREN als Nimrod. En het begin van zijn koninkrijk was Babel, Erek, Akkad en Kalne, in het land Sinear. Uit dat land trok hij naar Assur en hij bouwde Ninevé, Rechoboth-Ir, Kalach en Resen tussen Ninevé en Kalach; dat is de grote stad.” (Genesis 10:8-12) De vier steden tezamen heten 'de grote stad'. Als in het boek Jona ook over 'de grote stad Ninevé' gesproken wordt, was dat het gebied van deze vier steden, die tezamen de grote stad Ninevé vormden.

Een 'stad van God'

De stad Ninevé was enorm groot. In het Hebreeuws staat (in vers 3), dat het een grote stad ‘voor God’ was. Dit is een uitdrukking die vaker voorkomt in de Bijbel. Er zijn verschillende verklaringen over de betekenis van deze uitdrukking:

Radak legt uit, dat als er in de Bijbel sprake is van iets dat enorm is in grootte of belangrijkheid, de Bijbel er dan Gods Naam aan toevoegt. Zo is in Psalm 36:7 sprake van ‘de bergen Gods’, dat zijn: ‘enorm hoge bergen’. In Psalm 80:11 is sprake van ‘ceders Gods’, dat zijn enorm hoge bomen. In Hooglied 8:6 is sprake van ‘een vuurgloed des HEREN’, dat is een enorme vuurgloed. Ten slotte is in Jeremia 2:31 sprake van ‘duisternis des HEREN’, dat is een dichte duisternis.

Rashbam voegt hieraan toe, dat het betekent dat er in de hele wereld van God geen stad zo groot was als Ninevé. Hij verwijst naar het boek Genesis, waar Nimrod beschreven wordt als een machtig jager ‘voor het aangezicht des HEREN’ (Genesis 10:9). Hij zegt dat dit betekent dat Nimrod een enorm machtig jager was.

Jona kreeg nu de opdracht om naar de ‘grote stad’ te gaan, dat wil zeggen naar de vier steden die samengevat worden onder de naam ‘Ninevé’. Hij moest naar die vier steden. Dit is net zoiets als er in het boek Genesis sprake is van ‘Sodom’, terwijl het ook gaat over de steden die erbij hoorden, zoals Gomorra.

Om het gehele gebied rond te lopen, had je drie dagen nodig. Jona beperkte zich waarschijnlijk tot het gebied waar de meeste mensen woonden en liep daar één dag.

Jona moest naar de vier steden. Hij moest een speciale boodschap brengen: „Nog veertig dagen, dan zal God de stad vernietigen. De stad wordt ondersteboven gekeerd. Er blijft niets over, net als in de tijd van Sodom en Gomorra.” Dan gebeurt er iets heel bijzonders: de mannen van Ninevé – en natuurlijk ook hun vrouwen – komen tot inkeer. Ze geloofden het woord dat Jona sprak en ze kwamen tot inkeer.

De boodschap

„Nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!” De uitdrukking ‘ondersteboven gekeerd’ betekent zowel ‘omvergeworpen’, ‘ten val gebracht’ als ‘vernietigd’. Je kunt het letterlijk nemen, dan betekent het een oordeel zoals de steden Sodom en Gomorra trof. Je kunt het ook figuurlijk nemen. Het betekent dan ‘het einde van haar positie’. We mogen aannemen dat hier hetzelfde bedoeld is als bij Sodom het geval was. Bij Sodom ging het als volgt: „En Hij keerde die steden om, benevens de gehele Streek, met al de inwoners der steden en het gewas van de aardbodem.” (Genesis 19:25)

en:

„Dan zullen het volgende geslacht (uw zonen, die na u zullen opstaan) en de buitenlander, die van verre komt, wanneer zij de plagen, en de ziekten zien, die de HERE in dit land heeft doen uitbreken, en dat de gehele bodem er zwavel, zout en vuurbrand is, dat hij niet bezaaid wordt en niets laat uitspruiten en er geen gewas uit opschiet, zoals toen Sodom, Gomorra, Adma en Seboïm ondersteboven gekeerd werden, die de HERE in Zijn toorn en grimmigheid ondersteboven gekeerd heeft...” (Deuteronomium 29:22, 23)

De boodschap wordt geloofd!

Stel dat u in deze machtige steden met trotse en hoogmoedige mensen gewoond had. Dan komt daar ineens zo’n Jood uit Israël. Hij stelt niet veel voor, hij komt uit dat kleine stukje land aan de Middellandse Zee. Dit mannetje komt u even vertellen dat uw stad omgekeerd wordt. Wij zouden hem nooit geloven. Hoe komt het dat de mensen van Ninevé de boodschap van Jona wél geloofd hebben? Dat is toch heel opmerkelijk?

Er zijn twee redenen voor aan te dragen:

1. In het voorgaande hebben we gezien dat Jona in de maag van de vis zat in een omgeving die overeenkomt met het braaksel van de vis. In die stinkende, agressieve, zure massa heeft hij drie hele dagen en nachten doorgebracht. Het gevolg? Jona stonk als een oordeel. Geleerden hebben bepaald dat Jona geen haar meer moet hebben gehad, hij moet uitgeloozd zijn, spierwit met een verschrompelde huid. Jona komt niet in Ninevé als een normaal mens, maar als een spookverschijning.

Het feit dat Daniël ongeschonden uit de leeuwenkuil kwam (zie Daniël 6:23) en dat de drie vrienden van Daniël ongeschonden uit de brandende oven kwamen (Daniël 3:25-27), betekent niet dat Jona ongeschonden uit de vis gekomen zou zijn. Daniël en zijn vrienden werden op een bovennatuurlijke wijze door een engel beschermd. Bij Jona kwam echter geen engel in de vis om hem te beschermen. Daniël en zijn vrienden leden niet in de leeuwenkuil en in de oven. Jona leed wel degelijk toen hij in de vis was, zo blijkt uit Jona 2.

2. Als de Here Jezus een wonder deed en iemand genas, dan zei Hij vaak dat de mensen het niet mochten doorvertellen. Maar wat deden ze? Ze vertelden het juist overal. Wat denkt u dat de zeelieden van het schip hebben gedaan? Ze hebben aan boord van hun schip een onvoorstelbaar wonder van God meegemaakt en ze zijn tot geloof gekomen. Ze moeten overal verteld hebben wat ze hadden meegemaakt, dat er zo'n Joodse man uit Israël bij hen was, die in het ruim lag te slapen. Hij had een boodschap voor Ninevé. Ze bazuinen het overal rond.

Misschien zijn er mensen uit Ninevé bij geweest, toen zij het vertelden. Mogelijk zijn zij zelfs in Ninevé gekomen, zoals Ibn Ezra en Radak zeggen. Misschien zijn er handelsreizigers uit Ninevé gekomen, die de verhalen hebben gehoord. Zoals de handelsreizigers vroeger de

kranten van hun tijd waren, zo hebben ze het doorverteld en zo moeten de mensen in Ninevé gehoord hebben wat er op de Middellandse Zee heeft plaatsgevonden. Maar dat Joodse mannetje is helaas dood, hij is verdronken, zullen de mensen gezegd hebben. Men wist immers wel dat de zeelieden hem overboord gezet hadden en dat hij daarna niet meer gezien was. Men wist niet dat de vis Jona aan land gebracht had!

Tot hun grote schrik blijkt die verdronken gewaande kale, gebleekte, stinkende Joodse man ineens voor hen te staan met zijn boodschap: „Nog veertig dagen en dan wordt de hele stad, de hele omgeving ondersteboven gekeerd.” De mensen moeten zich wezenloos geschrokken zijn. Zij zijn net als de zeelieden aan boord van het schip ongelooflijk bang geworden voor het oordeel van God. Toen kwamen ze tot inkeer.

Bang... geloof!

De mensen kwamen uit angst tot inkeer. Ze geloofden niet in Jona, maar in de God van Jona. Zij geloofden dat de God van Jona de levende God was. Het was bij deze mensen net als alle prediking moet zijn – in het Nieuwe Testament wordt erover geschreven – de prediking moet de boodschap van God zijn en die moet aanvaard worden. Niet als een woord van mensen, maar als een boodschap van God. Dat was het ook voor deze mensen.

Het belangrijke was niet dat Jona het vertelde; het belangrijke was wát hij vertelde. De boodschap kwam van God en ze gingen hun vertrouwen in God stellen.

Veel mensen zijn vanuit angst tot geloof in de Here Jezus gekomen. Angst voor het oordeel, angst voor de verlorenheid, angst voor de dood, angst voor het hiernamaals, angst voor de duivel en angst voor de hel heeft mensen tot God gedreven om bevrijd te worden van die angst, om bevrijd te worden van het

gevaar van de duivelse machten en een plaats in de hel. Mensen hebben hun heil en hun zegen en hun vrede aan de voeten van de Here Jezus gevonden en ze geloofden. Dat deden de mensen van Ninevé ook. Het waren mensen die God duidelijk wilden maken dat ze het meenden.

Het is zo makkelijk om te **zeggen** dat je gelooft, maar hoe kun je het laten zien? Deze mensen hebben God laten **zien** dat ze het meenden. Dat deden ze door rouw te bedrijven en te vasten.

‘Vasten’ is voor veel christenen een periode waarin ze bepaalde dingen niet eten. In sommige kerken eten ze een dag geen vlees en dan zeggen ze dat ze vasten, terwijl ze die dag wel vis eten. Dat is geen Bijbels vasten.

Er zijn mensen die een dag niet snoepen. Dat is geen Bijbels vasten. Er zijn mensen die een dag niet eten, maar wel drinken, want het is slecht voor je lichaam als je niet drinkt. Ze nemen groentesappen of vruchtensappen, want die zijn goed voor je lichaam. En het is ook nog goed voor de lijn, zo zeggen zij. Dat is ook geen Bijbels vasten. De islamieten hebben een vastenmaand waarin ze overdag niet eten, maar ’s avonds zitten ze heerlijk te eten. Dat is geen vasten. Vasten is absoluut niets eten en absoluut niets drinken.

Vasten als gevolg van hun inkeer

Als gevolg en als teken van hun inkeer, riepen zij een vasten uit. Vasten is een vorm van bidden, dat bedoeld is om een komend oordeel af te wenden. Zo zegt de profeet Joël: „Heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen; vergadert, gij oudsten, alle inwoners des lands, tot het huis van de HERE, uw God, en roept luide tot de HERE. Wee die dag, want nabij is de dag des HEREN; als een verwoesting komt hij van de Almachtige.” (Joël 1:14,15)

„Zodra Achab deze woorden hoorde, scheurde hij zijn klederen, deed een rouwgewaad om zijn lichaam en vastte; ja, hij legde zich in rouwgewaad te ruste en liep met lome tred.” (1 Koningen 21: 27)

Van David lezen wij: „Maar mij aangaande, toen zij ziek waren, was een rouwgewaad mijn kleet, ik verootmoedigde mij met vasten, en mijn gebed keerde in mijn boezem weder.” (Psalm 35:13)

In het boek Esther lezen wij nog: „Toen Mordechai vernam al wat er gebeurd was, verscheurde Mordechai zijn klederen, hulde zich in zak en as en ging door het midden van de stad, terwijl hij luid en bitter jammerde. Zo kwam hij tot voor de poort des konings, want niemand mocht met rouwgewaad bekleed de poort des konings binnengaan. In elk gewest, waar het bevel en de wet des konings waren aangekomen, was bij de Joden diepe rouw, vasten, geweën en geklaag: voor velen werd zak en as als bed uitgespreid.” (Esther 4:1-3)

Wat is ‘vasten’?

Wat vasten is, leren de volgende teksten: „Ga heen, vergader al de Joden die zich in Susan bevinden, en vast om mijnnentwil: **eet noch drinkt** drie dagen, **zo min des nachts als des daags**. Ook ik en mijn dienaressen zullen op dezelfde wijze vasten en dan zal ik tot de koning gaan ondanks het verbod; kom ik om, dan kom ik om.” (Esther 4:16)

De koning van Ninevé wist wat echt vasten was. Hij zei hetzelfde als wat koningin Esther indertijd tegen Mordechai en de Joden van het Perzische Rijk zei: „Vast voor mij: eet niet en drink niet, overdag niet en ’s nachts niet, drie dagen lang.” (Esther 4:16)

Bij Esther vastten ze drie dagen en drie nachten. Hoe warm is het ’s zomers in het gebied waar Ninevé lag? Soms meer dan 50

graden! Als de geschiedenis van Jona zich niet in de zomer afspeelde, was het toch veel warmer dan bij ons. In dat warme klimaat ga je niet een dag niet eten en niet drinken, of twee dagen, of drie dagen. Daarom heet het woord vasten in het Hebreeuws ‘het kwellen van je ziel’. Het houdt in dat degene die vast zich alle eten en drinken voor God ontzegt. Het laat zien hoe ernstig het gemeend wordt. Het is een totale verootmoediging, een volkomen buigen voor God.

Het doel van dit vasten, van dit kwellen van je ziel en van dit rouwen is, dat zij moeten meewerken om jezelf volkomen onderworpen te maken aan de wil van God. Het hullen in zak en as is geen beeldspraak, maar dient letterlijk genomen te worden. Men scheurde de kleding of droeg een zak als kledingstuk. Het doel hiervan was dat het toonde, dat je afzag van alle comfort en genot en dat je je bewust was, dat andere zaken veel belangrijker zijn. De as betekende: wij verdienen het om tot as verbrand te worden.

Deze uiterlijke kenmerken moesten echter gepaard gaan met en tekenen zijn van een innerlijke ommekeer. Zij moesten tekenen zijn van een verscheurd hart, anders waren het waardeloze tekenen, die geen enkele indruk op God maakten. „Scheurt uw hart en niet uw klederen en bekeert u tot de HERE, uw God. Want genadig en barmhartig is Hij, lankmoedig en groot van goedertierenheid, berouw hebbende over het onheil.” (Joël 2:13)

Alles en iedereen vastte

Zelfs de koning deed mee met dit vasten. „Toen het woord de koning van Ninevé bereikte, stond hij op van zijn troon, legde zijn opperkleed af, trok een rouwgewaad aan en zette zich neder in de as.” (vers 6)

Het feit dat de koning van Ninevé van zijn troon afkwam moest duidelijk maken, dat hij erkende dat alleen God echt op de troon

zat. Zo erkende hij, dat God regeerde en niet hij de wereldheerser was. Daarom deed hij ook zijn koninklijke mantel uit. Als teken van zijn inkeer, zelfvernederen en verdriet ging hij op as zitten.

Het was een heel bijzonder vasten; niet alleen voor de mensen, ook de dieren deden mee. „En men riep uit en zei in Ninevé op bevel van de koning en van zijn groten: mens en dier, runderen en schapen mogen niets nuttigen, niet grazen en geen water drinken. Zij moeten gehuld zijn in rouwgewaden, mens en dier, en met kracht tot God roepen en zich bekeren, een ieder van zijn boze weg, en van het onrecht dat aan hun handen kleeft.” (vers 7,8)

Aangenomen wordt, dat hier sprake is van de dieren uit de koninklijke stallen. Zo moesten ook de dieren duidelijk maken, dat de koning zich bekeerde en zich vernederde. Als het echter gaat om alle dieren in de gehele stad, was het een teken, dat al hun eigenaars zich vernederden.

Er moest ‘tot God geroepen worden’. Er moest gebeden worden. Mensen moesten hun schuld aan God belijden en Hem beloven, dat zij een nieuwe levensweg zouden inslaan. De bekering was niet dat zij vastten of rouwgewaden droegen. De bekering was een belofte die zij in het gebed aan God deden, om een ander leven te gaan leiden.

Aangenomen wordt, dat zelfs de baby’s geen eten of drinken kregen. Zo zouden de mensen van Ninevé dan hun baby’s opgeheven kunnen hebben en tot God gebeden hebben: „Omwille van deze onschuldige baby’s, die nog nooit gezondigd hebben, spaar de stad...”

De bedoeling was ook, dat God naar de dieren zou kijken en medelijden met de dieren zou krijgen, als ook zij van honger en dorst naar de hemel zouden roepen en omwille van de onschuldige dieren de hele stad zou sparen. De dieren hadden natuurlijk geen vergeving nodig. Het feit dat hun dieren geen eten kregen, betekende ook leed voor de eigenaars van de dieren. Zij wilden

hun dieren graag goed verzorgen, maar konden dit nu niet doen. Zo betekende het leed van de dieren extra leed voor de mensen. Want welke eigenaar kan onbewogen het klagelijk geluid van zijn dieren aanhoren als zij schreeuwen om eten en drinken? (Metsudath David)

De volgende tekst wordt door de rabbijnen anders vertaald. „Wie weet, God mocht Zich omkeren en berouw krijgen en zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan.” (vers 9) Zij vertalen dit vers als volgt: „Wie weet heeft (wie kennis heeft), laat hij zich bekeren en God zal afzien van zijn oordeelsaankondiging...” ‘Wie weet heeft’ (‘wie kennis heeft’) betekent dan: „Wie weet, dat hij gezondigd heeft.” Hiermee worden ook alle ‘stille’ zonden bedoeld, die alleen bekend zijn aan degene die ze gepleegd heeft.

Rouwkleding

De mensen in Ninevé hulden zich ook in zakken. Dat waren zakken die gemaakt waren van dierenharen. Hierdoor lieten ze eigenlijk zien dat ze gelijk waren aan de beesten. Ze wilden het niet laten voorkomen alsof ze belangrijke mensen waren. Zelfs de koning kwam van zijn troon af, deed zijn koninklijke mantel uit, trok een rouwgewaad aan en zette zich neer in de as (Jona 3:6). Daarmee gaf hij aan dat hij niets meer voorstelde, en dat de Here God de enige en de echte God en Koning was.

De mensen van Ninevé scheurden hun gewone kleren, ze legden as op hun hoofd alsof ze wilden zeggen dat ze het verdienden om tot as verbrand te worden. Ze waren zich er volledig van bewust dat ze het helemaal bij God verbruid hadden. Zo zijn ze gaan bidden. De koning had ook gezegd: „Mens en dier, runderen en schapen mogen niets nuttigen, niet grazen en geen water drinken.” (Jona 3:7) Dat was een harde maatregel, die wij van een heidense koning niet goed kunnen begrijpen. Wat wilde hij laten zien?

De gedachte hierachter was dat als God uit de hemel naar beneden zou kijken, Hij zou zien dat de mensen van Ninevé hun berouw echt meenden en dat ze echt tot inkeer waren gekomen, dat ze hun schuld beleden en God smeekten om genade.

En de dieren? God moest naar de dieren kijken en horen hoe de dieren schreeuwden in nood, dorst en honger! God moest horen hoe die onschuldige dieren schreeuwden: „God, wees genadig, heb medelijden, als U het niet doet voor de mensen van de stad, doe het dan voor ons, de dieren. Heb medelijden met ons.”

Zo lieten de mensen van Ninevé zien dat ze echt berouw hadden en echt tot inkeer kwamen. Weet u wat zo wonderlijk is? God doet soms bepaalde uitspraken voor of over een mens, een land, een volk, een stad, maar het is altijd onder voorwaarden. Als Hij een oordeel aankondigt maar mensen komen tot inkeer, oordeelt God niet. Als Hij een zegen belooft en mensen verknoeien het, dan zegent Hij niet. Het is altijd onder voorwaarden. Terwijl God gezegd had ‘over veertig dagen ga Ik de stad ondersteboven keren’ was dit ook hier onder een voorwaarde. Nu is er iets heel grappigs aan de hand. Kijk eens naar de taal van de mensen van Ninevé, van heidenen. Hoor eens wat ze zeggen: „Wie weet, God mocht Zich omkeren (zo staat het in onze vertaling) en berouw krijgen en zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan.” (Jona 3:9)

‘Bekering’ van God

In werkelijkheid zeggen ze niet: „Wie weet gaat God zich omkeren”. Letterlijk zeggen zij: „Wie weet gaat God zich bekeren.” Dat is de gedachte van deze heidenen over God. Zij hebben zich bekeerd. Ze gingen eerst bij God vandaan, maar nu gaan ze naar Hem terug. Eerst keerden ze God de rug toe, nu keren ze Hem hun gezicht toe. En misschien ‘bekeert’ God Zich nu ook.

Kan God Zich bekeren? Ja, God kan Zich bekeren, in de zin die deze heidenen bedoelden. Het betekent niet dat God zou terugkeren van het kwade naar het goede, maar dat God Zich van een oordeelsuitspraak omkeert naar een vergevingsuitspraak.

De inwoners van Ninevé hebben iets heel bijzonders gedaan. Ze hebben hun hart geopend, want er staat in de Bijbel dat vasten – als het alleen een vasten van het lichaam is en niet een vasten van het hart – geen waarde heeft voor God (Jesaja 58). Vasten moet van het lichaam én van het hart zijn. Je moet je hart helemaal voor God openstellen. Dat deden de mensen van Ninevé. Ze hebben hun hart op het hart van God gericht.

Het gevolg van hun bekering

„Toen God zag wat zij deden, hoe zij zich bekeerden van hun boze weg, berouwde het God over het kwaad dat Hij bedreigd had hun te zullen aandoen, en Hij deed het niet.” (vers 10)

Een oordeelsaankondiging van God evenals een belofte tot zegen, is altijd ‘onder voorwaarden’. Een oordeel komt beslist, tenzij de mensen zich bekeren. Jeremia 18:7 maakt duidelijk, dat ook al hééft God een uitspraak gedaan: als de mensen tot wie de boodschap gericht was zich alsnog bekeren, wordt het oordeel niet voltrokken. Gods uitspraken en aankondigingen zijn dus afhankelijk van de mens, voor wat betreft de uitvoering. „Het ene ogenblik doe Ik over een volk en een koninkrijk de uitspraak, dat Ik het zal uitrukken, afbreken en verdelgen; maar bekeert zich dit volk waarover Ik een uitspraak deed, van zijn boosheid, dan zal Ik berouw hebben over het kwaad dat Ik hun dacht aan te doen.

Het andere ogenblik doe Ik over een volk en een koninkrijk de uitspraak, dat Ik het zal bouwen en planten; maar, doet het wat kwaad is in Mijn ogen door niet naar Mijn stem te horen, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik had gezegd hun te zullen weldoen.” (Jeremia 18:7-10)

„Toen zocht Mozes de gunst van de HERE, zijn God, en hij zei: waarom, HERE zou Uw toorn ontbranden tegen Uw volk, dat Gij uit het land Egypte hebt geleid met grote kracht en met een sterke hand? Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: tot hun onheil heeft Hij hen uitgeleid om hen te doden in de bergen en hen van de aardbodem te vernietigen? Laat Uw brandende toorn varen en heb berouw over het onheil, waarmee Gij Uw volk bedreigt. Denk aan Abraham, Izaäk en Israël, Uw dienaren, aan wie Gij gezworen hebt bij Uzelf en tot wie Gij gesproken hebt: Ik zal uw nakomelingschap vermenigvuldigen als de sterren des hemels en dit gehele land, waarover Ik gesproken heb, zal Ik aan uw nakomelingschap geven, om het voor altoos te bezitten. En de HERE kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen.” (Exodus 32:11-14)

Zie ook: „Doch wanneer een goddeloze zich van zijn goddeloosheid bekeert en naar recht en gerechtigheid handelt, dan zal hij daarom leven.” (Ezechiël 33:19)

God kan Zijn natuur niet veranderen. Hij kan wel van mening veranderen. Zo kan Hij berouw krijgen van oordelen die Hij aangekondigd heeft, als mensen tot inkeer komen. Zie Amos 7:3,6.

Verootmoediging en vasten

Verootmoediging - ook door middel van vasten - mist zijn uitwerking niet, zoals blijkt uit de geschiedenis van Achab: „Toen kwam het woord des HEREN tot de Tisbiet Elia: hebt gij gezien, dat Achab zich voor Mij verootmoedigd heeft? Omdat hij zich voor Mij verootmoedigd heeft, zal Ik het onheil in zijn dagen niet doen komen; in de dagen van zijn zoon zal Ik het onheil over zijn huis doen komen.” (1 Koningen 21:28,29)

Er staat niet, dat God de rouwgewaden van de mensen van Ninevé zag of naar hun lege magen keek, maar dat Hij hun echte inkeer

zag, de verandering in hun leven. God zag, dat deze mensen een nieuw begin maakten. En dat was voldoende.

Dit alles heeft op de Israëlieten zo'n indruk gemaakt, dat zij - volgens de Talmoed - het volgende deden: Als in Israël een vasten werd uitgeroepen om te bidden voor regen, werden de heilige ark met de Torah rollen uit de synagoge gehaald en naar een open ruimte van de stad gebracht. Zowel in de ark als op het hoofd van de Nassi (de leider van het Sanhedrin) werd as gelegd. Alle aanwezigen deden as op hun eigen hoofd en een rouwgewaad aan om zo duidelijk te maken, dat zij zichzelf beschouwden als dieren (voor God), omdat de rouwgewaden geweven waren van dierenharen.

Eén van de oudsten sprak hen dan toe om hen aan te moedigen zich te verootmoedigen. Hij zei: „Broeders, rouwgewaden en vasten kunnen ons niet redden. Zij dienen om ons nederig te maken en te tonen, dat wij ons verootmoedigen. Alleen bekering en goede daden kunnen ons helpen. Denk aan Ninevé, waarvan niet gezegd wordt dat God hun rouwgewaden en hun vasten zag, maar dat God hun werken zag en zag hoe zij zich bekeerden van hun boze wegen.”

Slot

Dit is een belangrijk hoofdstuk in het boek van Jona.

In de eerste plaats wordt verteld van de ommekeer bij Jona. Van een ontrouwe profeet, wordt hij een trouwe profeet.

In de tweede plaats wordt verteld van de ommekeer bij de mensen van Ninevé. Van mensen die niet in God geloven en boze dingen doen, worden zij mensen die wel in God geloven en het goede gaan doen.

In de derde plaats wordt verteld van de ommekeer bij God. Van

een God die de zondigen wilde straffen, wordt Hij degene die de berouwvolle zondaars juist spaart.

God is heel bijzonder. Dit hoofdstuk toont ons, dat mensen vanuit hun hart het hart van God kunnen bereiken en het zelfs kunnen beïnvloeden. Zij kunnen God op andere gedachten brengen. Zij kunnen God van mening doen veranderen. En toch is en blijft Hij God.

Zo kan de berouwvolle zondaar, die weet dat het oordeel hem wacht, met zijn hart tot God naderen en ontdekken, dat Gods hart vol liefde en genade is en dat God de berouwvolle mens juist wil sparen en hem het leven wil geven.

Dit hoofdstuk wil ons ook wijzen op wat je wel en niet tot een christen maakt. Je bent nog geen christen omdat je heel veel weet, de catechismus uit je hoofd kent, de belijdenisgeschriften kent en de boeken en hoofdstukken van de Bijbel uit je hoofd kunt opzeggen en dat je weet welke koningen er in Juda en welke in het koninkrijk Israël hebben geregeerd. Dat alles maakt je geen christen.

Christen ben je als je jouw hart richt op het hart van God. Christen ben je als je je vertrouwen op de Here Jezus stelt en je geloof aan Hem hebt duidelijk gemaakt. Dat was wat hier in dit derde hoofdstuk gebeurde.

Het boek Jona is een opeenstapeling van bekeringen. Eerst bekeerde Jona zich, toen kwam de bekering van de mensen van Ninevé en ten slotte bekeerde God Zich: het aangekondigde oordeel kwam niet.

Paulus en Silas zeggen het ons als volgt: „Stel uw vertrouwen op de Here Jezus en u zult behouden worden...” (Handelingen 16:31)

Wij mogen ons allemaal verootmoedigen, ook al hoeven wij daarbij niet onze kleren te scheuren, in zak en as gekleed te gaan

en lang te vasten. Wij mogen komen zoals we zijn. Je mag je hand zo in de handen van de Heer leggen en geloven en vertrouwen en danken dat de Here Jezus voor jou aan het kruis van Golgotha is gestorven en daarna is opgestaan uit het graf. Wát een zegen om dat te mogen weten.

[Naar hoofdstuk 6](#)

Hoofdstuk 6

Wie kan Jona begrijpen?

Jona 4

Maar dit mishagde Jona ten zeerste en hij werd toornig. En hij bad tot de HERE en zei: ach, HERE, heb ik dat niet gezegd, toen ik nog in mijn land was? Daarom heb ik het willen voorkomen door naar Tarsis te vluchten, want ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad. Nu dan, HERE, neem toch mijn leven van mij, want het is mij beter te sterven dan te leven. Maar de HERE zei: zijt gij terecht vertoornd?

Jona nu was buiten de stad gegaan en had zich ten oosten van de stad neergezet; hij had daar voor zich een hut gebouwd en was daaronder gaan zitten in de schaduw, totdat hij zou zien wat er met de stad gebeurde.

En de HERE God beschikte een wonderboom, die boven Jona opschoot om tot schaduw te zijn boven zijn hoofd, ten einde hem van zijn misnoegdheid af te brengen. En Jona verheugde zich zeer over de wonderboom. Maar de volgende dag, bij het aanbreken van de morgenstond, beschikte God een worm, die de wonderboom stak, zodat deze verdorde.

En het geschiedde, zodra de zon opging, dat God een gloeiende oostenwind beschikte en de zon stak op het hoofd van Jona, zodat hij amechtig neerzank en wenste dat hij sterven mocht, zeggende: het is mij beter te sterven dan te leven. Maar God vroeg Jona: zijt gij terecht vertoornd over de wonderboom? En hij antwoordde:

terecht ben ik vertoorn, ten dode toe. Toen zei de HERE: gij wildet de wonderboom sparen, waarvoor gij u geen moeite hebt gegeven en die gij niet hebt doen groeien, die in een nacht is ontstaan en in een nacht is vergaan. Zou Ik dan Ninevé niet sparen, de grote stad, waarin meer dan honderdtwintigduizend mensen zijn, die het onderscheid niet kennen tussen hun rechterhand en hun linkerhand, benevens veel vee? (Jona 4:1-11)

Het laatste hoofdstuk van het boek van Jona toont ons de liefde van God. Het toont ons dat Gods liefde niet alleen uitgaat naar het volk Israël, maar ook naar mensen in andere landen.

Het boek Jona eindigt plotseling met de volgende vraag van God: „Zou Ik dan Ninevé niet sparen, de grote stad, waarin meer dan honderdtwintigduizend mensen zijn, die het onderscheid niet kennen tussen hun rechterhand en hun linkerhand, benevens veel vee?”

Je zou bijna denken dat het boek Jona geen slot heeft. Wie het vierde hoofdstuk gelezen heeft, heeft het ongetwijfeld een wonderlijk eind gevonden. Eerst is God aan het woord over wat er gebeurd is en dan pas lezen we wát er gebeurd is. Dit betekent dat de volgorde zoals het hier beschreven staat niet de volgorde is waarin alles zich heeft afgespeeld. De juiste volgorde is deze:

Eerst bouwde Jona een hut, daarna kwam de wonderboom, vervolgens kwam de worm en ten slotte kwam het gesprek tussen de Here God en Jona. Omdat het in feite in dit hoofdstuk om dat gesprek gaat, staat het niet aan het eind waar het chronologisch zou moeten staan, maar aan het begin, om ons te laten zien dat het gesprek met Jona de clou is. De gebeurtenissen zijn ook belangrijk, maar het gaat om het inhoudelijke aspect. We moeten niet alleen kijken naar een hut, naar een wonderboom en naar een worm, onze aandacht moet gevestigd worden op Gods karakter, waarvan Jona zegt te weten dat God genadig en barmhartig is. Daar begint het hoofdstuk mee en dat moeten we weten.

Het probleem van Jona

Jona had een groot probleem. Hij moest van God aan de mensen van Ninevé bekendmaken dat hun stad ondersteboven gekeerd zou worden. Het probleem van Jona was vervolgens, dat God het niet deed. Jona had een profetie uitgesproken en die profetie ging niet in vervulling. Hij had het probleem dat hij veertig dagen heeft zitten wachten op de ondergang van de stad en zijn Meester wist allang dat hij die stad niet ondersteboven zou keren en die Meester had wél gezegd: „Ga naar Ninevé en ga vertellen dat Ik de stad ondersteboven keer.” Toen Gods plan veranderd was, had God dat niet aan zijn knecht beneden op aarde meegedeeld. Nu is Jona vertoornd, want: „dat had God hem wel eens kunnen vertellen!” God had hem kunnen meedelen dat Hij van plan veranderd was, want nu zit Jona veertig dagen voor niets te wachten. De ondergang van Ninevé kwam niet.

Het feit dat God gezegd had, dat Hij Ninevé zou verwoesten en dat Jona dit bekend moest maken terwijl God het toch niet deed, was moeilijk voor Jona om te verwerken. Om verschillende redenen moet Jona het daar moeilijk mee gehad hebben. Wij geven u een aantal rabbijnse commentaren hierover:

1. Volgens de Talmoed (Sanhedrin 89a) had God Jona niet meegedeeld, dat Hij de stad zou sparen. Terwijl Jona zat te wachten op de verwoesting van de stad, had God besloten het niet te doen. Na afloop van de 40 dagen kwam Jona tot de conclusie, dat zijn profetie niet in vervulling gegaan was. Hij moet zich teleurgesteld gevoeld hebben, dat God dit niet eerder aan hem meegedeeld had.
2. Hij moet het gevoel gehad hebben, dat hij overgekomen was als een onbetrouwbare profeet, zo zei Rashi. Hij had wel gezegd, dat het oordeel zou komen, maar het kwam niet. Wat hij gezegd had, zou niet gebeuren. De heidenen van Ninevé konden nu zeggen, dat hij een fantast was, een onbetrouwbare profeet, een valse profeet.

3. Jona had niet voor Ninevé gebeden, zoals Abraham eens voor Sodom gebeden had. Abraham bad: „Zult Gij dan de rechtvaardige met de goddeloze verdelgen?” (Genesis 18:23). Jona zocht niet het leven voor deze mensen. Hij kon zich goed vinden in het door God aangekondigde oordeel.
4. Sforno, Abarbanel en Malbim geven de volgende reden: als profeet wist hij, dat de mensen die nu gespaard werden - de Assyriërs - eens ten strijde zouden trekken tegen zijn volk Israël en dat zij de Israëlieten in ballingschap zouden wegvoeren. Ninevé was immers de hoofdstad van Assyrië. Dit alles lag als een last op het hart van Jona.
5. Het feit dat de mensen van Ninevé tot inkeer gekomen waren, bracht geen vreugde in het hart van Jona. Hierbij kan ook meegespeeld hebben, dat de mensen van Ninevé niet voldoende tot inkeer gekomen waren. Zij hadden namelijk wel hun verkeerde praktijken losgelaten en zich daarvan bekeerd, maar zij waren geen dienaars van de God van Israël geworden. Jona meende hierom, dat de mensen geen genade verdienden en dat de stad onderstboven gekeerd diende te worden. Jona zag liever de dood van de mensen van Ninevé dan hun leven.
6. De bekering van de mensen van Ninevé was een aanklacht tegen de mensen van Israël, die zich niet bekeerden van hun boze wandel om de Here God te dienen.
7. Hij had het moeilijk en ergerde zich aan zijn leven, waarin hij meegewerkt had aan de redding van de mensen van Ninevé. Daarom wilde hij liever sterven dan leven.

De teleurstelling van Jona

Daar zit hij en alles wat hij verwacht heeft, is niet gebeurd. Hij is teleurgesteld en Jona zit ermee, want wat zullen de mensen daar in Ninevé van hem zeggen? Ze hadden van hem gezegd: „Daar is een profeet van de HERE en die kondigt een boodschap aan.” Het is niet gebeurd. Nu zullen ze Jona een onbetrouwbare, een valse profeet kunnen noemen. Zoals wij het in het Nederlands zeggen, is

Jona voor zijn gevoel ‘afgegaan als een gieter’. Hij staat ‘voor schut’ en de man kan zich in Ninevé niet meer vertonen. Ze zullen hem uitlachen. Dat zal hij ongetwijfeld gedacht hebben. Dat is een logische reactie.

Jona had niet dezelfde houding als Abraham indertijd. Toen God aan Abraham meedeelde dat Hij Sodom en Gomorra ging verwoesten, zei Abraham niet „Heer, fantastisch!” Abraham zei: „Ach HERE God, als er nog een paar rechtvaardigen zijn, denkt U dan niet aan die rechtvaardigen? Zou U omwille van die rechtvaardigen de andere goddelozen ook niet willen sparen?” (Genesis 18) Zo reageerde Jona niet. Hij kon zich goed vinden in de profetie die hij had uitgesproken: „De stad wordt ondersteboven gekeerd.” Laat het oordeel maar komen! Als profeet wist Jona, evenals Nahum in zijn profetie over Ninevé (zie het volgende hoofdstuk), dat deze mensen uit Ninevé bij het grote Assyrische rijk behoorden waarvan Ninevé de hoofdstad was. Hij wist dat deze mensen nu ze niet vernietigd waren, straks zouden komen en zijn volk, het tienstammenrijk van Israël in ballingschap zouden wegvoeren. Daarom had hij hun ondergang gewild maar het is niet gebeurd. Nu zou de ondergang van zijn eigen volk komen - door de Assyriërs en de mensen van Ninevé.

Waarschijnlijk heeft Jona er ook een probleem mee gehad, dat de bekering van deze mensen zo weinig inhield. We hebben de bekering gezien van de zeelieden. Die hield in dat ze naar de tempel zijn gegaan, een offer hebben gebracht, geloften aan de Here God hebben gedaan en God gingen dienen. De mensen van Ninevé deden dit alles niet. Er staat niet dat ze God gingen dienen. Ze gingen niet naar Jeruzalem om een offer te brengen. Ze bekeerden zich niet tot het jodendom. Ze gingen niet in het spoor van Ruth. Ze hebben alleen berouw gehad over hun verkeerde daden. Ze lieten hun verkeerde daden los. Er staat niet dat ze gelovigen werden. Ze bleven gewoon op hun eigen manier verder leven, alleen hadden ze berouw over het kwaad dat ze met hun handen gedaan hadden.

Zo staat het in de Bijbel. Hun **hart** was niet veranderd; hun **handen** waren veranderd. Jona heeft er een probleem mee dat deze mensen, die in hun hart niet veranderd zijn, de genade en de barmhartigheid van God krijgen. Jona had liever hun dood gezien. Dan komt er nog bij dat hij het, als man uit Israël, verschrikkelijk vindt dat zo'n stel heidenen de goedgunstigheid van de Here krijgt. Ze komen tot inkeer en laten hun boze werken los. Maar zijn eigen volk laat de boze werken niet los. Zijn eigen volk gaat wel het oordeel tegemoet. Hij weet dat God *dán* niet barmhartig zal zijn. Dit alles maakt dat Jona geen zin meer heeft om nog verder te leven. Het hoeft voor hem niet meer. Hij is zo verschrikkelijk teleurgesteld. In wie? In God. En dat is ernstig!

Jona is ook teleurgesteld in God

Jona zegt: „Ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad. Ik wist wel hoe U bent, ik ken U.” Hoe erg als je dat gaat zeggen. Je hebt dan kritiek op de goedheid van God. Wat is Jona diep gezonken. Daarom moet hij een les leren.

Eerst leert hij de les niet. Daarom moet God het naderhand uitleggen. Alsof de oordeelsdag zal aanbreken, zo gaat hij als het ware op de eerste rij op de oordeelsdag zitten wachten. De zon brandt, het is zo heet. Dus bouwt hij een loofhut, zoals ze gewend zijn op het Loofhuttenfeest. Een paar palen recht overeind, een paar palen dwars er overheen als een soort frame en daar legt hij takken op.

Jona had zo'n hut hard nodig. Door het verblijf in de vis zal hij niet alleen kaal geweest zijn, maar moet zijn huid ook zonder pigment geweest zijn. Hij kon dus niet meer tegen de zonnestralen en hij had de bescherming voor zijn huid hard nodig, zo zei Ibn Ezra. Rabbi Shmuel Yerushalmi wijst erop, dat Jona ook last gehad moet hebben van allerlei insecten zoals vliegen en mieren, ja zelfs van maden (als gevolg van de vliegen!) die op hem af

kwamen.

Het viel ook niet mee voor Jona

De bladeren van zijn hut verdorren en met het minste geringste windje blazen ze weg en zit hij weer in de felle zon.

Dan doet God een wonder voor hem en komt er een wonderboom, die zo maar uit de grond omhoog schiet. De volgende dag zit Jona heerlijk onder de prachtige grote bladeren. Deze ‘hut’ zo zou je kunnen zeggen, verdort niet, die blijft goed, want het is een boom die leeft en hij kan hier heel lang blijven zitten. Deze bescherming heeft hij hard nodig.

Daarnaast zal hij het toch nog moeilijk gehad hebben, want hij zit daar in zo’n oosters warm land. U hebt vast wel eens beelden op de TV gezien van kindertjes met vliegen in de ogen. Dat zal Jona ook gehad hebben: vliegen in zijn ogen en oren, niet in zijn haar want dat had hij niet meer, maar wel op zijn kale hoofd. Vliegen op zijn rug, overal vliegen. En maar wegslaan... hij zal er kriegelig van geworden zijn.

U weet wat vliegen doen: ze leggen eitjes en er komen maden. Jona zal last gehad hebben van vliegen, maden, mieren en van allerlei insecten die daar in die landen leven. Jona zit zich te verkneukelen op het onheil dat gaat komen, maar hij heeft het niet meer zo naar zijn zin. Na één dag stuurt God ‘s nachts een worm die aan de wortels van de boom knaagt en de volgende dag is de boom verdord. Er komt een ontzettend hete wind. Het moet afschuwelijk geweest zijn. Die wind blaast de verdorde bladeren weg en Jona zit weer in de volle zon, waar hij niet tegen kan en daarom wil hij dood.

Een wonderboom

Er groeide een wonderboom. ‘Wonderboom’ is de vertaling van het Hebreeuwse woord ‘kikajoon’. Men weet niet precies wat voor boom het is geweest. Volgens Rashi is een kikajoon een plant met veel blad, die de nodige bescherming biedt. Het zal een grote plant geweest zijn, waarschijnlijk met lange bladeren, die de nodige schaduw boden. (Denk eraan, dat in de hitte van dit gebied niet dezelfde bomen en planten groeien als bij ons!) Volgens Radak bereidde men uit de pitten van deze plant een medicinale olie, die gedronken werd als mensen kou gevat hadden.

In de Talmoed (Shabbath 20) wordt zelfs gesproken over het feit dat als het Sabbat is, de Israëlieten de lampen niet mochten laten branden met ‘kik-olie’. In de Talmoed wordt in Shabbath 21 a de vraag gesteld, wat ‘kik’ is. Er worden verschillende antwoorden gegeven. Eén van de antwoorden is, dat het de olie is van de plant van Jona, de kikajoon.

Aangenomen wordt, dat deze ‘kik-olie’ de olie is van de pitten van deze boom, de kikajoon. Het was misschien beter als het woord onvertaald was gebleven. Er groeide een kikajoon, wat dat ook moge zijn.

Jona verheugde zich bijzonder over deze boom. De bladeren van de hut verdorden, maar de bladeren van deze boom leefden en verdorden niet. Nu had hij blijvende schaduw, zo meende hij. Ook zal Jona deze plant gezien hebben als een teken van Gods zorg voor hem, waaruit volgens hem zou blijken, dat God het goed keurde dat hij bleef wachten, om de ondergang van de stad te zien.

De dood van de wonderboom

God zond een worm in de grond die aan de wortels van de boom knaagde, waardoor de boom snel stierf. De bladeren verdorden en Jona zat weer in de volle zon. Toen de zon begon te schijnen en Jona geen bescherming tegen de hete zonnestrallen meer had en er ook nog eens een zeer warme oostenwind kwam opzetten, werd

het Jona te veel.

Hij wordt depressief en wil dood. Het hoeft niet meer van hem. Dan staat er eigenlijk zo heel opmerkelijk: „Het is mij beter te sterven dan te leven.” Het is een mooie Nederlandse vertaling, maar Jona zegt eigenlijk letterlijk: „Ziel, sterf maar, verlaat mijn lichaam, ik wil dood.” God vraagt: „Is dat terecht wat je wilt? Die houding die jij nu inneemt, mag dat?” Ik hoop dat u er eens over nadenkt, over de houding die wij ook weleens innemen. U bent misschien ook weleens boos geweest op God.

Er zijn mensen die zeggen dat het Bijbels is om tegen God te zeggen dat je boos op Hem bent. Er zijn mensen die zeggen dat je best God om verantwoording mag vragen als je het niet met Hem eens bent. Er zijn mensen die zeggen dat je best eens mag stampvoeten in je geloof en met je vuist naar de hemel zwaaien en tegen de Here zeggen: „Ik ben het niet met U eens.” Mag dat? Mag een mens in opstand komen tegen God? Mag een mens God ter verantwoording roepen? Er zijn mensen die zeggen dat het mag. Jona doet het en dan komt God en zegt: „Jona, wat doe je nu, ben je boos op Mij?” Wie zijn wij dat we boos willen zijn op God? Wie denken we wel dat we zijn, dat we het niet met God eens zijn? Doet Hij het niet goed?

Hanna, de moeder van Samuel wist dat je God niet ter verantwoording mag roepen. In haar gebed zei zij het met de volgende woorden: „Wie met de HERE twisten, worden gebroken; over hen dondert Hij in de hemel.” (1 Samuel 2:10)

Het gebed van Jona

Zijn gebed begint met ‘ach’. De rabbijnen vertalen dit als ‘alstublieft’. „Neem a.u.b. mijn leven van mij.” Het betekent ook: „A.u.b. luistert U toch naar mij...”

Jona heeft geen zin meer om verder te leven. Hij heeft zijn

opdracht vervuld. Hij is God gehoorzaam geweest. Hij heeft tegen de mensen van Ninevé gefroeteerd en nu hoeft het leven voor hem niet meer.

Jona deelt mee, dat hij op de hoogte was van Gods karakter: „Genadig en barmhartig God zijt Gij, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad.” Deze karaktereigenschaften waren al door Mozes bekend gemaakt, zie Exodus 34:6 en Joël 2:13. Jona deelt mee dat hij hieraan al gedacht had, toen hij de eerste keer zijn opdracht kreeg om naar Ninevé te gaan.

Gods vraag

In onze vertaling klinkt de vraag van God als volgt: „Ben jij terecht vertoornd?” De rabbiën vertalen: „Ben je zó diep verdrietig? Ben je zó teleurgesteld?” God stelde alleen deze vraag. God voegde er niets aan toe. Geen woord van verwijt en geen woord van vermaning. God vroeg alleen of het zo erg met hem gesteld was. Het was een retorische vraag, dat is een vraag waarop geen antwoord gegeven behoeft te worden. God wilde Jona laten zien, dat hij ten onrechte zo teleurgesteld was. God stelde hem als het ware de vraag of Zijn liefde en barmhartigheid de boosheid van Jona verdienden.

God maakte duidelijk, dat Jona zich op een figuurlijke dwaalweg bevond. Jona had de wonderboom niet geschapen, maar was wel teleurgesteld en boos nu deze boom er niet meer was. Toch was de boom niet zijn eigendom en ook niet zijn scheppingswerk.

De Ninevieten waren echter wel het eigendom van God, zij waren Zijn scheppingswerk. Had God dan niet veel meer recht om teleurgesteld te zijn als deze mensen ten onder zouden gaan? Lag het niet voor de hand dat God barmhartig zou zijn, als deze mensen zich bekeerden? De wonderboom had dan wel ten dienste van Jona gestaan, maar deze mensen waren toch ook niet voor

niets door God geschapen?

God zegt tegen Jona: „Zijt gij terecht vertoornd? Kijk eens naar de mensen van Ninevé, die zijn ook van Mij, die heb Ik ook geschapen. Oké, ze geloven niet in Mij zoals jij dat doet, maar ze zijn wel tot inkeer gekomen en ze hebben ingezien dat het fout was wat ze deden. Ze hebben geluisterd en het zijn ook mensen die Ik met een plan op aarde heb gezet en die ook hier zijn om Mijn wil te doen. Jona, kijk eens naar de dieren, kijk eens naar de kinderen, er zijn er honderdtwintigduizend die het verschil niet weten tussen links en rechts. (Dat kan betekenen honderdtwintigduizend volwassenen die geestelijk het verschil niet weten tussen links en rechts, tussen goed en kwaad. Het kan ook betekenen dat er zoveel kleine kinderen bedoeld worden). En moet Ik al die mensen nu zomaar doden? Jona, er zijn zoveel dieren in die stad die honger hebben geleden met de mensen, moet Ik nu niet barmhartig zijn? Wil je echt dat Ik doorga en dat Ik doe zoals jij zou willen?”

Wat betekent dit?

Malbim legt dit als volgt uit. Als het gaat om de wil van God, wisten deze mensen in feite niets. Toch kwamen zij tot inkeer. Hiermee stonden zij in schril contrast met het volk Israël, dat zo goed op de hoogte was van de wil van God en niet tot inkeer gekomen is! Het is een zelfde gedachte die wij ook bij de Here Jezus tegenkomen. Denk onder andere aan de volgende uitspraak van Jezus: „En gij, Kafarnaum, zult gij tot de hemel verheven worden? Tot het dodenrijk zult gij nederdalen; want indien in Sodom de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, het zou gebleven zijn tot de dag van heden.” (Mattheüs 11:23)

God keek ook naar de dieren. Hij had medelijden met de dieren. De dieren hadden meegedaan met het vasten. Ook omwille van de dieren spaarde Hij de mensen van de stad. Er zijn rabbijnen die menen, dat met de dieren figuurlijk de mensen van Ninevé

bedoeld worden, omdat zij zich als dieren gedroegen.

Hoewel de volgende tekst speciaal als toekomstprofetie tot het Joodse volk gesproken is, wijst rabbi Shmuel Yerushalmi er op, dat ook de grote stad Ninevé behoort tot het werk van Gods handen. Zou God dan geen oog voor hen hebben?

„Uw volk zal geheel uit rechtvaardigen bestaan, voor altoos zullen zij het land bezitten: een scheut die Ik geplant heb, een werk mijner handen, tot Mijn verheerlijking.” (Jesaja 60:21)

De zwijgende profeet

En Jona zwijgt. Het boek Jona eindigt. Het is schrijnend dat er geen laatste regel aan is toegevoegd. Er staat niet aan het slot: „En Jona kwam tot inkeer.” Dat staat er helaas niet. De zeelieden kwamen tot inkeer, de mensen van Ninevé kwamen tot inkeer, maar Jona is slechts één keer tot inkeer gekomen; toen hij in de buik van de vis zat. Maar nu met de wonderboom en alles wat hij meemaakt staat er niet dat hij tot inkeer kwam. Dat is het schrijnende van het boek Jona. Wat is er met Jona gebeurd? Hoe is het leven van Jona geëindigd?

Het boek Jona is meer dan alleen een letterlijk verslag. Natuurlijk is alles wat er staat letterlijk gebeurd, dat is voor mij geen enkel probleem. Het is voor mij geen probleem dat Jona in een vis gezeten heeft, wat voor vis dat ook geweest is. Hij is ook in Ninevé geweest.

Naast de letterlijke beschrijving gaat het ook om een beeld. Jona is een beeld van Israël. Israël heeft de taak om een licht te zijn voor de volken en Israël is dat niet geweest. Toen is Israël ‘in de zee gegooid’, in de volkenzee, de ballingschap. Israël is ‘in de vis’ terecht gekomen, in de dood, tot en met de gaskamers van Hitler, tot en met de gehangenen in Syrië en de gedoden en vermoorden in de andere landen rondom Israël. Gedood omdat ze Jood waren.

Dan komt God en zegt: „Ik zal medelijden hebben”. Terwijl er niet staat dat Jona tot inkeer is gekomen, weten we dat het volk Israël wel tot inkeer zal komen. Het zal niet lang meer duren en dan komt de Here Jezus terug. Zoals een hen haar kuikens verzamelt, zo zal Hij dan de Joden verzamelen (Mattheüs 23:37).

Wat is de betekenis van het boek Jona?

Er zijn veel vragen rond het boek Jona. Daarbij gaat het onder andere om de volgende vraag: geeft het boek Jona **historische gebeurtenissen**, die dus echt gebeurd zijn, of hebben wij hier te maken met een **gelijkenis**, of een **allegorie**?

In de eerste plaats merken wij op dat wij geloven, dat het boek Jona ons **historische gebeurtenissen** geeft. Jona heeft echt geleefd en wat de Bijbel over hem vertelt, is echt gebeurd.

2 Koningen 14:25 maakt echter duidelijk, dat Jona als profeet leefde in de tijd van koning Jerobeam II, in het tienstammenrijk van Israël. Dit betekent, dat hij in de eerste helft van de 8e eeuw voor Christus geleefd moet hebben. De profeet Jona die in 2 Koningen 14:25 genoemd wordt moet dezelfde zijn als de profeet Jona uit ons boek. Jona moet een mens van vlees en bloed geweest zijn en de gebeurtenissen die in dit boek beschreven zijn, moeten historische verhalen bevatten. Wat dit boek vertelt, is dan werkelijk zo gebeurd.

Als het echter alleen maar een **gelijkenis** zou zijn, zijn de genoemde mensen en volken er alleen maar om de bedoeling van het boek duidelijk te maken. Dan moeten wij niet teveel naar de genoemde mensen en volken kijken.

Als het alleen maar een gelijkenis zou zijn, wordt mogelijk een verhaal verteld dat niet echt gebeurd is. Wij moeten dan niet te veel aandacht aan de zogenaamde feiten besteden, omdat de feiten geen feitelijke waarheid bevatten. Het gaat dan alleen om lessen,

zoals de lessen die hierna genoemd worden. Deze opvatting wijzen wij zeer beslist af. Wij geloven dat Jona echt geleefd heeft en dat de gebeurtenissen zoals die in de Bijbel vermeld staan, echt hebben plaatsgehad. Wel geloven wij, dat de gebeurtenissen uit dit boek ook een extra betekenis hebben, zodat ze óók als gelijkenis opgevat kunnen worden. Dus: echt gebeurd en tevens een gelijkenis.

Als het een **allegorie** is betekent dit, dat de genoemde personen en volken model staan voor andere mensen en andere volken. Wij moeten dan goed letten op de genoemde mensen en volken, want in hen zien wij dat andere mensen en volken worden aangesproken.

Als het een allegorie is, staat Jona model voor het volk Israël. Alleen al de naam 'Jona' is een stille verwijzing naar het volk Israël. De naam 'Jona' betekent namelijk 'duif'. De duif werd in Israël gezien als een symbolische naam voor het volk. De Psalmist had gezegd: „Gedenk hieraan; de vijand hoont, o HERE, en een verdwaasd volk versmaadt Uw Naam. Lever de ziel van Uw tortelduif aan het wild gedierte niet over; vergeet het leven van Uw ellendigen niet voor immer.” (Psalm 74:18, 19)

God had gezegd: „Ik zal Efraïm [dat is een andere benaming voor het tienstammenrijk 'Israël'] niet verder verderven. Want Ik ben God en geen mens, heilig in uw midden, en Ik zal niet komen in toerngloed. Zij zullen achter de HERE aan gaan, als een leeuw zal Hij brullen. Wanneer Hij brult, dan zullen zonen uit het westen bevend komen. Zij zullen bevend komen als een vogel uit Egypte, als een duif uit het land Assur, en Ik zal hen doen wonen in hun huizen, luidt het woord des HEREN.” (Hosea 11:9-11)

Jona is ook een beeld van het volk Israël

De onwillige en ongehoorzame Jona is dan het beeld van het volk Israël, dat zich onttrekt aan de roeping, waarmee God het volk

geroepen heeft. Het volk wil dan net als Jona de boodschap van God niet aan de andere volken brengen. Mogelijk zelfs willen ze, dat Gods oordeel over de heidenen komt.

Zijn verdwijnen in de zee is dan het beeld van de verstrooiing, de ballingschap van het volk in de ‘zee van de volken’. Als hij uitgespuwd wordt op het droge is dat het beeld van de terugkeer van de Israëlieten naar het land der vaders; dat is dus hun herstel.

De wonderplant moet dan voor Jona het teken geweest zijn, dat zijn gebed voor Israël verhoord was. Zoals God nu voor hem een wonderplant ‘regelde’ zo moet God dan ook zorgen dat het in de toekomst goed zal gaan met het volk Israël.

Het boek geeft geen profetieën voor Israël, de volken of de Gemeente. Het geeft alleen een verslag van allerlei wonderlijke gebeurtenissen. Aangenomen wordt, dat de betekenis van het boek Jona voor de mensen in Israël was dat zij de gebeurtenissen uit dit boek zouden zien als een les. Wat Jona meegemaakt heeft is een les voor het volk Israël, voor de Gemeente en in feite ook voor alle volken op aarde.

Wij menen echter, dat ook al zijn de feiten echt gebeurd, dat wij in dit boek ook een allegorische betekenis mogen zien. Jona mag, ja moet zelfs, hier ook het beeld zijn van het volk Israël, maar ook van een ieder van ons.

Drie lessen

In dit boek leren wij drie lessen:

1. God staat open voor berouw als mensen dit echt hebben. God is dan bereid Zijn plan te wijzigen en Zijn aangekondigde straffen te laten varen en genadig vergeving te schenken. Als slechte mensen tot inkeer komen en echt berouw hebben, ontvangen zij de goedkeuring van God.

Het boek Jona wordt ieder jaar gelezen op de grote verzoendag van het volk Israël, om hen te herinneren aan de genade van God, die ook aan de andere volken op aarde vergeving wil schenken.

2. Het tweede is dat God de stad Ninevé ‘de grote stad Gods’ noemt. Daarmee geeft God aan dat de mensen van Ninevé ook van Hem zijn. De heidenen behoren ook bij de schepping van God. Ook de heidenen mogen rekenen op Gods vergeving als zij echt berouw hebben. Jona wist dit maar al te goed. Hij wist dat hij het werktuig in Gods hand zou zijn, waardoor de heidenen zouden horen van genade, vergeving en redding. Ook heidenen mogen rekenen op Gods vergeving, ook nu nog, als ze berouw hebben. Nadat de boodschap van het Nieuwe Testament van heil en vergeving eerst aan de Joden gebracht was, werd deze ook aan de heidenen gebracht. Wat een zegen dat ook wij kunnen weten een kind van God te mogen zijn.
3. De derde les is heel simpel. Wij hebben misschien allemaal wel eens dat we naar bepaalde mensen kijken en meteen een oordeel over hen hebben. Het maakt niet uit wat we van ze vinden, maar we hebben een mening over mensen - op godsdienstig gebied. Dat kan zijn omdat u denkt dat God toch niet naar bepaalde mensen luistert, of dat er voor sommigen geen genade is. Dat dacht Jona ook over de mensen van Ninevé. Daar zou geen heil voor zijn, dat kón niet.

Maar God trekt Zich niets van Jona aan. God trekt Zich soms ook niets van u en mij aan en dat is maar goed ook. Als God alles zou doen wat u en ik willen, dan zag het er niet best uit in de wereld. Misschien wordt daarom uw gebed soms niet verhoord. God heeft Zijn eigen mening en gaat Zijn eigen weg.

Een paar vragen

Zo eindigt het boek Jona met de grote vraag: hoe liep het af met

Jona? We krijgen geen antwoord op die vraag.

De volgende vraag is: hoe ging het nu verder met de mensen van Ninevé? Op die vraag heeft de profeet Nahum het antwoord gegeven. Aan dat antwoord heeft hij zijn gehele boek gewijd. Zie hiervoor het volgende hoofdstuk.

Zo is er ook de vraag hoe het met u afloopt. Er is nog steeds ergens een Ninevé te vinden, waar mensen tot bekering moeten komen. Wie is er bereid om te gaan? Misschien eindigt het boek Jona daarom zomaar met een vraag die logisch daaruit voortvloeit: wie gaat verder? Het boek eindigt en Jona is weg, je hoort niets meer van hem.

God geve dat ook onder hen die dit lezen weer een nieuwe ‘Jona’ komt om naar het een of andere ‘Ninevé’ te gaan, ongeacht of dit ‘Ninevé’ nu in Afrika ligt of in Amerika of in Oost Europa of in Azië, dat maakt niet uit. God geve dat de geschiedenis van Jona in onze tijd een heel mooi vervolg krijgt, tot Zijn eer.

[Naar hoofdstuk 7](#)

Hoofdstuk 7

Hoe liep het af met Ninevé?

Het boek Jona eindigt enigszins op een vreemde manier. Het is net of het boek niet ‘af’ is. Er wordt niet verteld hoe het verder met Jona ging. Is hij in of bij Ninevé blijven wonen? Is hij teruggekeerd naar Israël? Heeft hij nog lang geleefd of is hij kort na zijn opdracht overleden? Er wordt helemaal niets verteld over wat er met hem na de redding van Ninevé gebeurd is. Ook in andere Bijbelboeken lezen we niets meer over Jona. Ook is niet bekend welke koning in de tijd van Jona over Ninevé regeerde.

Het boek van Jona vertelt ook niet hoe het met de mensen van Ninevé afgelopen is. In de tijd van Jona hebben zij een geweldige ommekeer in hun leven en hun levenswandel gehad. Zijn zij hun inkeer trouw gebleven of zijn zij weer teruggevallen in hun oude harde praktijken en zondige levenswandel?

Hoewel het boek Jona ons geen antwoord geeft op deze en dergelijke vragen, geeft de Bijbel zelf toch antwoord op zulke vragen. Dit antwoord komt echter vanuit een andere Bijbelboek; ook één van de ‘kleine profeten’: het boek Nahum. Ook 2 Koningen 18 en 19, 2 Kronieken 32 en Jesaja 36 en 37 geven ons de nodige informatie.

Veertig jaar na Jona...

Terwijl Jona profeteerde dat het oordeel van God over Ninevé **40 dagen** later zou komen, kwam het oordeel van God over Ninevé waarvan Nahum geprofeteerd had **40 jaar** later! Toen gingen Ninevé en het Assyrische rijk ten onder. De Bijbel vertelt ons ook

welke koning er in die tijd regeerde: Sanherib. Koning Sanherib leek de gebeurtenissen uit de tijd van Jona vergeten te zijn. Sanherib leek ook de macht van de God van Israël vergeten te zijn. Sterker nog: Sanherib stelde zich op als een openlijke vijand van Israël en van de God van Israël. In die houding mobiliseerde Sanherib zijn leger en trok hij ten strijde tegen Israël. Hij voerde de mensen van het tienstammenrijk in ballingschap naar Assyrië (2 Koningen 17:7-23). Hij liet mensen uit andere landen verhuizen naar het gebied van het tienstammenrijk en werd daardoor degene die het ontstaan van de Samaritanen veroorzaakt heeft (2 Koningen 17:24-41).

Nadat Sanherib, de koning van Assyrië, het tienstammenrijk in ballingschap had weggevoerd, trachtte hij Juda en Jeruzalem te veroveren. Toen hij al een aantal steden in het tweestammenrijk veroverd had en het beleg voor Jeruzalem geslagen had, kwam het bericht van God dat Ninevé en Assyrië hiervoor gestraft zouden worden. Deze straf zou voltrokken worden door Nebucadnezar, de koning van Babel. Zo werd Nebucadnezar een werktuig in de hand van God om de Assyriërs te straffen...

1. voor het in ballingschap wegvoeren van het tienstammenrijk,
2. voor het bedreigen van het tweestammenrijk,
3. voor het bespotten van de God van Israël.

Deze straf van God over Ninevé en Assyrië kwam al in het eerste jaar van het koningschap van Nebucadnezar over Babel.

Sanherib bij Jeruzalem

Nadat Sanherib eerst het tienstammenrijk in ballingschap weggevoerd had, keerde hij terug. Nu ging hij naar het tweestammenrijk Juda. Hij belegerde Jeruzalem om ook het tweestammenrijk aan zich te onderwerpen. Op een zeer grove wijze beledigde hij de God van Israël. Uit wat hij toen zei bleek,

dat hij toch nog een bepaalde hoeveelheid kennis had van de God van Israël. Al brallend noemde hij de Naam van Israëls God en deed hij het voorkomen alsof hij door God Zelf naar Jeruzalem gezonden was.

Toen Sanherib met zijn leger opgetrokken was tegen Jeruzalem werd hij eerst mondeling gewaarschuwd. Zoals Jona een profeet met een boodschap was, zo was nu Jesaja een profeet met een boodschap van Godswege.

Toen Sanherib hier niet naar luisterde, werd zijn leger getroffen door een zeer ernstige ziekte die in één nacht uitbrak en een ware slag onder zijn militairen teweegbracht.

De Bijbel geeft een boeiend verslag van de eerste perikelen tussen Sanherib van Assur en koning Hizkia van Juda:

Het was in het veertiende regeringsjaar van koning Hizkia toen koning Sanherib van Assyrië optrok tegen de versterkte steden van Juda en ze innam. Sanherib verbleef op dat moment in Lachis.

Vanuit Lachis stuurde hij drie hoogwaardigheidsbekleders met een groot leger naar koning Hizkia die in Jeruzalem was. Ze hadden de volgende boodschap voor koning Hizkia: „Dit zegt de grote koning, de koning van Assyrië: ‘Waarop vertrouwt u? U kunt zeggen dat u uw vertrouwen stelt in de HEER, uw God, maar zal Hij u helpen?’ U denkt toch niet dat koning Sanherib zonder instemming van de HEER is opgetrokken om Jeruzalem te vernietigen? De HEER heeft hem gezegd: “Val dit land aan en vernietig het.”” (2 Koningen 18:17-25)

Vervolgens zeiden zij tegen de vertegenwoordigers van Hizkia: „Laat u door Hizkia geen rad voor ogen draaien, hij is niet in staat u uit de greep van koning Sanherib te bevrijden. Laat hij u niet verleiden om uw vertrouwen te stellen in de HEER. Als hij beweert: ‘De HEER zal ons vast en zeker redden en deze stad zal niet in handen vallen van de koning van Assyrië,’ luister dan niet

naar hem. De HEER jullie God zal niet in staat zijn om jullie te redden uit de macht van Sanherib.” (2 Koningen 18:29-32)

Na het horen van deze boodschap deed koning Hizkia het enig wijze dat hij kon doen: hij ging naar de tempel (2 Koningen 19:1).

Nu kwam de profeet Jesaja in beeld. Hij liet Hizkia weten dat de God van Israël Sanherib zwaar zou straffen. Jesaja liet weten dat Sanherib gestraft zou worden voor zijn overmoedige woorden die hij tegen de koning van Juda en tegen God gesproken had. Hij zou naar zijn eigen land terugkeren en daar op een gewelddadige manier om het leven komen.

Ook had Jesaja een boodschap voor Sanherib zelf, waarin hij hem het oordeel van God aankondigde.

Het oordeel van God

Het oordeel van God kwam vrij snel daarna. Het wordt als volgt in de Bijbel beschreven:

„Diezelfde nacht trok een engel van de HEER ten strijde en doodde in het kamp van de Assyriërs honderdvijfentachtigduizend man. De volgende ochtend zag men niets dan lijken liggen. Koning Sanherib van Assyrië brak het beleg op en keerde voorgoed terug naar zijn woonplaats Ninevé. Daar werd hij, terwijl hij neerknielde in de tempel van zijn god Nisroch, vermoord door Adrammelech en Sareser, die vervolgens naar Ararat wisten te ontkomen. Zijn zoon Esarhaddon volgde hem op.” (zie voor dit alles 2 Koningen 18 en 19)

De geschiedenis van Ninevé kreeg een vervolg in het boek van de profeet Nahum. Dit boek van Nahum is helemaal gewijd aan de ondergang van Ninevé en van Assyrië, waarvan Ninevé de hoofdstad was.

Wie was Nahum?

Nahum is de schrijver van een boek dat een plaats heeft in de Bijbel te midden van de kleine profeten. Over de persoon Nahum weten wij weinig. In het boek van Nahum wordt ons alleen verteld, dat Nahum de schrijver is en dat hij een Elkosiet is, dat betekent dat hij dus uit Elkos kwam. Meer wordt ons niet over hem verteld en meer weten wij ook niet van hem. Wij kennen zijn vader niet. Wij weten niets over zijn beroep en zijn werk. Hij vertelt niet in welke tijd hij leefde; hij noemt geen namen van koningen uit zijn tijd. Was hij een Judeeër of kwam hij uit het tienstammenrijk?

De woorden waarmee zijn boek beginnen ‘de Elkosiet’ (of: ‘uit Elkos’ in de NBV) helpen ons niet, omdat we de plaats Elkos niet kennen. Er is wel gedacht dat Nahum geprofeteerd heeft in Alkus, dat is twee dagreizen van Mosul, dus niet al te ver van Ninevé, op de linkeroever van de Tigris. Volgens een overlevering zou hij in Elkosh in Assyrië gestorven en begraven zijn.

De vraag is gesteld of ‘onze’ Nahum iets te maken had met ‘Kapernaüm’. In het Hebreeuws heet deze plaats namelijk ‘Kfar Nachum’, dat is ‘Dorp van Nahum’. Gaat het hier over ‘onze’ Nahum of over een andere Nahum? Woonde onze Nahum hier? Is hij hier geboren? Of lag Elkos hier dichtbij? We weten het niet.

Nahum was één van de minder bekende profeten van God. De enige profetie die wij van hem in de Bijbel hebben is een klein boekje dat zijn naam draagt. Het boekje bevat alleen maar een oordeelsaankondiging aan de bekende stad Ninevé en aan het gehele rijk waarvan Ninevé deel uitmaakte.

Volgens de Seder Olam (hoofdstuk 20) profeteerden Joël, Nahum en Habakuk tijdens de regering van Manasse. Het feit dat de naam Manasse in alle drie deze boeken niet genoemd wordt, is omdat hij een slecht mens was.

Zijn Hebreeuwse naam is ‘Nachum’. De betekenis van deze naam is: ‘troost’, ‘trooster’. Denk aan Jesaja 40:1 waar in het Hebreeuws staat: „Nachum, nachum, ami” (dat is: „Troost, troost, Mijn volk.”). In zijn naam (Troost) komt duidelijk uit, wat Nahum ook wilde doen met zijn boek: Hij wilde Juda troosten, door mee te delen, dat Juda bevrijd zou worden van het juk van Assyrië.

Zijn naam ‘troost’ dient echter alleen toegepast te worden op Jeruzalem en Juda, dus op de Joden. Er is geen troost voor de vijand. Er is geen woord van troost meer voor Ninevé. Terwijl Jona in feite nog een boodschap van ‘troost’ had kunnen brengen aan de mensen van Ninevé, bevat de boodschap van Nahum geen enkele troost voor deze mensen. Bij Jona was er nog vergeving mogelijk nadat de mensen van Ninevé zich massaal bekeerd hadden van bloedvergieten en geweld plegen. Nahum biedt hun dit uitzicht niet meer.

Het definitieve oordeel over Ninevé

Nahum komt met Gods definitieve oordeel over Ninevé. Nu gaat het ook niet meer alleen over hoe de mensen in Ninevé leefden. Nu gaat het over de ellende die zij over het volk Israël hebben uitgestort. Daarvoor worden zij zwaar gestraft door God.

Nahum opent zijn boek met de mensen in Ninevé te vertellen van de almacht en de heiligheid van de God van Israël (Nahum 1:1-8). Meteen daarna kondigt hij de Assyriërs hun ondergang aan (Nahum 1:9). Op een levendige en aanschouwelijke wijze beschrijft hij de val van Ninevé (Nahum 2:1). God zal de mensen van Ninevé straffen voor hun misdaden (Nahum 3:1). Hun vertrouwen op hun sterke muren en hun wapens zal beschaamd worden.

De Joodse traditie plaatst Nahum in de tijd ná Jona. Nahum was net als Jona een profeet die in zijn boodschap sprak over Ninevé. Alleen richtte Jona zich direct tot de mensen van Ninevé, terwijl

Nahum meer sprak over de mensen van Ninevé.

Terwijl Ninevé in de tijd van Jona tot bekering kwam, was dit dus niet opnieuw het geval in de tijd van Nahum.

De gebeurtenissen

Wat Jona waarschijnlijk al geweten had en wat in de tijd van Nahum een feit was, was de ondergang van het tienstammenrijk Israël. De koning van Assyrië was met een groot leger gekomen en had de bevolking van Israël in ballingschap meegenomen naar Assyrië.

Mogelijk leefde Nahum kort na de grote geestelijke omwenteling in de tijd van koning Josia (621 vóór Christus) en is dit de reden, waarom hij in zijn boek niet spreekt over zonden van Juda.

Het boek van Nahum

Er is geen ander profetisch boek in de Bijbel dat ‘een boek’ (zie Nahum 1:1) genoemd wordt. Dat is alleen het geval bij het boek van Nahum. We weten echter niet waar Nahum zich bevond toen hij zijn boek schreef. Er zijn twee mogelijkheden:

1. Nahum was in zijn eigen land en verstuurde zijn boek naar Ninevé, de hoofdstad van Assyrië. Het zal dan bestemd zijn geweest voor de ballingen uit het tienstammenrijk om hen een hart onder de riem te steken. Nahum ging dan niet net als Jona naar Ninevé, maar verzond alleen zijn boek naar deze stad.
2. Nahum behoorde bij de ballingen in Assyrië en zond zijn boek naar de troosteloze mensen van Gods volk die in het eigen land Israël waren achtergebleven.

Er wordt aangenomen dat Nahum behoorde bij de ballingen die

door de Assyriërs meegevoerd waren naar Assyrië (dat is de ballingschap van het tienstammenrijk. Juda, het tweestammenrijk was dus nog niet in ballingschap gevoerd.). Hier moet hij geleefd hebben, hier moet hij zijn profetie geschreven hebben en hier moet hij later gestorven zijn.

Nahum leefde dan in Ninevé. Dit blijkt ook uit het feit dat hij weet, dat de muren van Ninevé opgetrokken zijn uit tichelstenen, een materiaal dat men in Israël niet kende (zie Nahum 3:14).

Nahum kende ook de geestelijke situatie van de stad en het land. Hij vergelijkt de mensen met een hoer, die een meesteres in toverij is (Nahum 3:4).

Nahum heeft zijn profetieën dus niet in Israël of in Juda opgeschreven, maar in ballingschap in Assyrië. Hier heeft hij ze opgeschreven en ze daarna als een boek naar Juda gezonden. Het moet een bemoediging zijn voor de mensen in Juda en Jeruzalem, dat God eenmaal met de gevaarlijke vijand, Assyrië, zal afrekenen.

Nahum maakt in zijn boek bekend dat de verwoesting van Ninevé op een bovennatuurlijke wijze zal plaatshebben. De stad zal niet vallen als gevolg van oproer of opstand. Er komt geen revolutie van het volk. De stad zal zijn ondergang vinden omdat God een machtig God is en Hij de ondergang van de stad bepaald heeft. God heeft het oordeel van de stad in de tijd van Jona uitgesteld. Nu zal het echter toch komen.

Nahums profetie ging in het jaar 621 vóór Christus in vervulling toen de Babyloniërs en de Meden (bewoners van het huidige Irak) Ninevé veroverden. Nahum geeft een getrouw beeld van de wijze waarop later de stad veroverd zou worden.

De zonden van Ninevé

De mensen van Ninevé hebben inmiddels enkele zware zonden op zich geladen:

1. Zij hebben de mensen van het tienstammenrijk Israël in ballingschap weggevoerd.
2. Zij hebben de mensen en de koning van Jeruzalem op een schijnheilige manier bedreigd. Koning Sanherib sprak alsof hij een boodschap van God gekregen had om aan Hizkia, de koning van Jeruzalem, bekend te maken. Hij deed het voorkomen alsof hij een profeet van God was.
3. Zij hadden ten tijde van Jona slechts een kortstondige bekering van hun afschuwelijke zonden. Zij zijn inmiddels weer teruggekeerd in hun oude leven. Zij dienen opnieuw de afgoden en leiden een misdadig leven.
4. Zij hebben op een schandalige wijze de God van Israël bespot en belachelijk gemaakt.

Dit alles vroeg om een zware straf van God. Deze straf wordt in het boek van Nahum aangekondigd.

Drie hoofdstukken

Het boek van Nahum bevat slechts drie hoofdstukken.

Hoofdstuk 1 vertelt van de ondergang van het Assyrische rijk. Het hoofdstuk vertelt van Gods toorn die komt over allen, die Hem afwijzen. De fundamenten van de aarde zullen beven als God in Zijn toorn ten oordeel zal verschijnen.

Ook zegt het dat God bescherming geeft aan allen die Hem vertrouwen en bij Hem schuilen.

Hoofdstuk 2 geeft ons een beeld van de val en de verovering van de stad Ninevé (zie 2:1a,6,8,9,11a,13). Het vertelt ons van de grote vreugde die over Israël zal komen als Assyrië ten onder gaat.

Hoofdstuk 3 is een vervolg op hoofdstuk 2 en geeft ons een vervolgbeeld van de val van de stad en geeft ons de reden, waarom Ninevé gevallen is (zie 3:1,4,6).

Een Godsspraak

Het boek van Nahum opent met de volgende zin: „Godsspraak over Ninevé. Boek van het gezicht van Nahum, de Elkosiet.” De profetie van Nahum wordt een ‘Godsspraak’ genoemd (Nahum 1:1). Letterlijk vertaald betekent dit ‘een last’. Het wil zeggen, dat het oordeel dat hier aangekondigd wordt, als een zware last op Ninevé zal drukken. Het is de last, de druk van de beker van het oordeel die Ninevé zal moeten drinken. Het gaat in deze profetie immers over het oordeel van God en de verwoesting van Assyrië en Ninevé.

Gods toorn zal in het bijzonder losbarsten over het volk en de volken, die Zijn volk in ballingschap meegenomen hebben en Zijn land verwoest hebben.

God is een wreker. Niet alleen van wat Hem Zelf is aangedaan, maar ook van wat Zijn kinderen is aangedaan.

Hij is vol van grimmigheid. Hij is vervuld van grimmigheid. Hij zal de schuld van Zijn vijanden niet ongestraft laten.

Als Gods toorn losbarst, zullen de bergen beven, terwijl de heuvelen zullen versmelten (Nahum 1:5). Je kunt bergen en heuvels figuurlijk opvatten. Dan zijn de bergen: de vorsten van Assyrië, en de heuvels: de edelen van Assyrië. Deze mensen zullen beven als Gods toorn over hen losbarst.

De natuurelementen zullen echter ook lijden als Gods toorn op aarde losbarst.

Het oordeel komt

De komende benauwdheid zal niet tot tweemaal toe over Ninevé komen (Nahum 1:9). God straft eenmaal en dat zal zo'n felle straf zijn, dat er geen tweede straf meer nodig zal zijn. Ninevé zal maar eenmaal gestraft worden, omdat het na de eerste straf niet meer zal herrijzen.

God heeft Ninevé gespaard in de tijd van Jona. God zal de stad nu niet weer opnieuw sparen.

De leider van Assyrië wordt in het bijzonder toegesproken (Nahum 1:11). Het gaat hier over Sanherib, de koning van Assur. Hij had het plan de tempel van de HERE te verwoesten, om zo de macht van de HERE te breken, zo dacht hij. Wij lezen hierover in 2 Koningen 19:20-28. Dit staat ook in Jesaja 37:24. Duidelijk blijkt dat de vijand van Israël ook de vijand van God is.

Het oordeel is definitief

„Zo zegt de HERE: Al zijn zij ook in volle kracht en nog zo talrijk, toch zullen zij zo afgemaaid worden, dat zij vergaan; al heb Ik u vernederd, Ik zal u niet meer vernederen, maar nu zal Ik zijn juk van u afnemen en verbreken, en uw banden zal Ik verscheuren.” (Nahum 1:12,13)

God zegt hier dat Assyrië niet nogmaals tot een kwelling voor de Joden zal worden. Het is 'einde oefening' voor Ninevé. Abrabanel wijst erop dat God in deze verzen zegt dat Hij niet meer met de Assyriërs zal omgaan zoals Hij dat in het verleden, in de tijd van Jona, gedaan heeft. Anders gezegd: de tijd van Jona waarin berouw van Gods kant was, komt niet terug. Het aangekondigde oordeel zal uitgevoerd worden. God zal Zijn plan niet wijzigen! Zelfs al zouden de mensen van Ninevé opnieuw tot inkeer komen, dan zal dit de plannen van God niet doen veranderen. Het oordeel van God zal nu zeker komen. Het is nu definitief - en daarmee 'uit'. De Targoem van Jonathan sluit zich hierbij aan.

Nahum 1:7 vertelt ons dat de Here goed is. Ook al barst Gods vernietigende toorn los over Zijn vijanden, dan zal God tevens Zijn rechtvaardigen sparen. Meer nog: God zal als ‘een sterkte’ Zijn kinderen beschermen in de tijd van de benauwdheid.

God kent hen die bij Hem schuilen. Hier gaat het in het bijzonder over het volk van Israël, dat zo verdrukt wordt door de Assyriërs.

Nahum 1:13 vult hier aan dat God Israël niet meer zal vernederen. God zal het juk van de Assyriërs, dat lag op de nek van Israël er afhaken en het verbreken. God zal de banden, waarmee de Assyriërs Israël gebonden hadden, verbreken.

Hier gaat het over de macht, die Assyrië had over het volk van Israël.

In Nahum 1:14 richt God Zich direct tot de koning van Assyrië. Het bestaan van Sanherib, Ninevé en Assyrië zal verdwijnen. Hun afgoden zullen opgeruimd worden. Er wordt volledig met de afgoden afgerekend. De Assyriërs waren immers in de naam van hun afgoden opgetrokken. Hun afgoden zouden het immers opnemen tegen de God van Israël en Hem verslaan! Hun graf zal gereed gemaakt worden. De profeet tekent het beeld, alsof in één keer het gehele Assyrische rijk ten grave gedragen zal worden.

Er zullen geen nakomelingen van de koning op de troon zitten. Hij zelf zal plotseling gedood worden. Dit zagen wij al in 2 Koningen 19:35-37. Sanherib is te licht bevonden door God. Anders gezegd: God zal het oordeel ‘waardeloos’ over hem vellen. In Gods ogen zal hij waardeloos zijn.

Over de bergen komen de voeten naderbij van de vreugdeboden, die komen vertellen, dat Assyrië gevallen is, dat de koning dood is (Nahum 1:15). Nu zijn de mensen van Juda vrij om hun godsdienstige feesten te vieren en om de beloften, die zij in de tijd van hun benauwdheid aan God gedaan hadden, waar te maken. Zij kunnen weer naar Jeruzalem optrekken om daar te verschijnen in

de tempel van de Here, hun God.

De koning van Assyrië is geheel en al uitgeroeid. Hij en zijn nakomelingen zijn afgesneden. Nu kan er een groot feest zijn in Jeruzalem. God heeft hen beschermd en het gevaar is geweken.

Nahum en de toekomst

De profetie uit het boek Nahum is in het verleden in vervulling gegaan. Wat we echter vaker zien bij profetieën, zullen wij m.i. ook mogen zien bij de profetieën van Nahum: veel profetieën hebben een eerste vervulling in de tijd (kort na)dat ze uitgesproken werden. Er is echter ook vaak een definitieve of eindvervulling, die pas zichtbaar wordt in ‘de eindtijd’.

Hoewel de naam Ninevé eigenlijk niet meer gebruikt wordt, is er weer een stad in dat oude gebied: Mosoel. Ook al spreken we niet meer over Assyrië, we kennen dit gebied ook in onze tijd maar al te goed: Irak, nu met Bagdad als hoofdstad. Het is een land dat veel christenen en Joden heeft geherbergd. Nadat eerst de Joden verdreven waren, wordt nu de christenen het leven moeilijk gemaakt. Het is een land dat nog altijd gebukt gaat onder het oordeel. Het lijkt er op, dat de situatie waaronder Irak nu gebukt gaat, een straf van God is.

Het is het land dat in de eindtijd weer van zich laat horen, zoals het boek Openbaring ons leert, maar dan onder de naam ‘Babylonië’.

Slot

In de tijd van Jona liep het goed af voor de mensen van Ninevé. Toen ze echter terugkeerden naar hun zondige en slechte levenswandel was voor God de maat vol en liet Hij Ninevé ophouden te bestaan.

Veel christenen hebben moeite met de gedachte dat God ook een God van wraak is. Zij willen God niet zien als een God die ook een ‘verterend vuur’ kan zijn. Hebrëen 12:29 zegt: „Want onze God is een verterend vuur.” Zij willen God alleen zien in Zijn liefde. De Bijbel toont God echter als volgt:

1. God is een God van liefde voor Zijn kinderen.
2. God is een God van wraak voor Zijn vijanden.

Zo is God de grote Rechter, die boven de partijen staat en het uiteindelijke, het definitieve oordeel velt.

De toorn van God openbaart zich individueel over de mens die Hem afwijst.

De toorn van God openbaart zich individueel over het volk, dat zich in het bijzonder tegen Hem verzet.

De toorn van God zal zich eens in het algemeen openbaren over een hele wereld, die Hem nooit heeft willen volgen en dienen.

De liefde van God openbaart zich aan ieder die Hem liefheeft, gehoorzaamt en dient.

Het boek Jona toont ons dat God de mensen ziet en weet hoe zij zijn en hoe zij leven. Hij weet alles, ook van ons.

Het boek Jona toont ons dat God een rechtvaardig God is, die net zoals een aardse rechter de schuldigen straft, ook Hij de schuldigen straft.

Jona toont ons ook dat God geen vreugde scheidt in het oordelen en straffen van mensen; toen niet en nu niet. God staat er voor open als wij tot inkeer komen.

Ook veranderde God de mensen van Ninevé niet, dat moesten zij zelf doen. Zo roept God ook ons op om met ons hele hart en leven

ons op Hem te richten en Zijn genade, redding, vrede en vreugde te ontvangen.

Eens vroeg een gevangenisbewaarder in Filippi aan de apostel Paulus wat hij moest doen om gered te worden. Als antwoord kreeg de man niet een hele ‘preek’ van Paulus. Er werden niet allerlei eisen en voorwaarden gesteld om behouden te kunnen worden. De apostel Paulus gaf een kort en bondig antwoord: „Geloof in de Heer Jezus en u zult gered worden.” (Handelingen 16:31)

De evangelist Johannes maakt duidelijk wat wij moeten geloven. Hij schreef in het slot van zijn evangelie: „Geloof dat Jezus de Messias is, de Zoon van God, opdat u door te geloven leeft door zijn naam.” (Johannes 20:31) In dit verband betekent ‘geloven dat Jezus de Messias is’ het volgende: We moeten geloven dat Hij de straf voor onze zonden gedragen heeft en dat Hij uit de dood is opgestaan om ons het eeuwige leven te geven. Wie dat gelooft, heeft eeuwig leven (Johannes 3:36).

[Andere boeken van ds. Koekkoek en Inhoudsopgave](#)

Andere boeken van ds. Koekkoek

Gedrukte boeken

Titel	Prijs
Orgaandonatie, de Bijbel en ik	€ 2,70
Profetie en Toekomst deel 1	€ 15,90
Profetie en Toekomst deel 1	€ 15,90
Profetie en Vervulling	€ 10,50
Reuzen op aarde	€ 7,25
Steden waar Jezus was	€ 9,50
Was Jezus de Joodse Messias?	€ 15,90
Abortus, euthanasie en suicide	€ 4,75
Begrafenis of crematie	€ 2,45
De baby in de mantel	€ 1,25
De Bijbel en de Doop	€ 7,50
De Bijbel en de opvoeding	€ 3,45
De engelen van God	€ 9,95
De geheimen van de offers	€ 11,30
De Heilige Geest en een bijzonder leven	€ 15,95
De Hemel en de Hel	€ 7,50
De verborgen Messias	€ 3,45
De verloren zoon van Rembrandt	€ 3,95
De zegen - wat is dat?	€ 7,50

Echtscheiding en hertrouwen	€ 9,50
Effectieve Evangelisatie	€ 11,25
Het Avondmaal	€ 7,50
Het Huwelijk in de Bijbel	€ 7,50
Homoseksualiteit en de Bijbel	€ 3,95
Jeruzalem waar Jezus was	€ 9,50
Jona en Ninevé	€ 9,50
Man en Vrouw of Broer en Zus?	€ 12,45
Moet je bang zijn voor het sterven?	€ 3,45
Mohammed, de Islam, de Koran en de Bijbel	€ 15,95
Mozes en Farao - Met Plagen Geslagen	€ 9,50
Genezing door het kruis?	€ 9,95
Moeten christenen de sabbat houden?	€ 3,95
Het Hooglied van God en Israël	€ 9,50
Boos op God als je gebed niet verhoord wordt?	€ 3,95

e-Books

Mohammed, de Islam, de Koran en de Bijbel *	€ 9,95
Profetie en Vervulling *	€ 5,95
Jona en Ninevé *	€ 5,95
Echtscheiding en Hertrouwen *	€ 5,95
Man en Vrouw of Broer en Zus? *	€ 7,45
Het Hooglied van God en Israël *	€ 5,95
Genezing door het Kruis? *	€ 5,95
De engelen van God *	€ 5,95

Moeten christenen de sabbat houden? *	€ 2,4!
Jeruzalem waar Jezus was *	€ 5,9!
De Heilige Geest en een bijzonder leven *	€ 9,9!
Boos op God als je gebed niet wordt verhoord? *	€ 2,4!

Als u geheel gratis een catalogus van al onze uitgaven wilt ontvangen, neem dan contact op met het adres hieronder. Hier kunt u ook het door ons uitgegeven tweemaandelijks blad met leerzame en interessante Bijbelse onderwerpen, geschreven door ds. H.G. Koekkoek, verkrijgen. Het wordt u geheel gratis toegezonden.

Stichting Het Licht des Levens
 Dr. Lovinklaan 3
 2405 CM Alphen aan den Rijn

tel.: 0172 - 47 58 60

www.hetlichtdeslevens.nl

e-mail: ds.koekkoek@hetlichtdeslevens.nl

JONA EN NINEVE

Ds. H.G. Koekkoek

Jona en Ninevé

door ds. H.G. Koekkoek

© 2011 stichting Het Licht des Levens

Dr. Lovinklaan 3

2405 CM ALPHEN AAN DEN RIJN

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 70700 49 2

Het boek JONA EN NINEVE neemt ons mee in de geschiedenis van een bijzondere profeet met een bijzondere opdracht voor een bijzondere stad. Het vertelt van een boeiende geschiedenis van deze profeet en die stad, waarin wij God op een heel bijzondere wijze leren kennen. Het helpt ons zelfs om de Here Jezus beter te leren kennen.

Dit boek zou ook als titel kunnen hebben:

HET BOEK VAN BEROUW EN BEKERING

of:

JONA, DE PROTESTERENDE PROFEET

of:

JONA, PROFEET VOOR DE HEIDENEN